

**T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**DİKSİYON ETKİNLİKLERİNİN
ORTAOKUL 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ**

**Mehmed Akif ASLAN
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL**

Kütahya, 2018

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların “Kaynaklar” bölümünde gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20.11.2018

Mehmed Akif ASLAN

Kabul ve Onay

Mehmed Akif ASLAN'ın hazırladığı “Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi” başlıklı yüksek lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile kabul edilmiştir.

20/11/2018

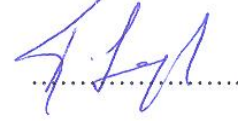
Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL (Danışman)

Doç. Dr. Zekerya BATUR

Dr. Öğr. Üyesi Muharrem Kürşad YANGİL

Doç. Dr. Baykal BİÇER

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Önsöz

İnsanı diğer canlılardan farklı kılan en temel özelliği düşünebilen ve irade sahibi bir varlık olmasıdır. Düşünce ve irade, beraberinde çeşitli becerileri ortaya çıkarmaktadır. Ortaya çıkan bu becerilerin temelinde iletişim yatmaktadır. Dolayısıyla iletişim insan hayatının en önemli parçasıdır. İletişim sürecinde öne çıkan en temel beceri, konuşma becerisidir. İnsanın iletişim süreciyle yürüttüğü çeşitli alanlarda edindiği ya da edinmek istediği kazanımlarda konuşma becerisi önemli yer tutmaktadır.

Başarı kavramının birçok tetikleyici unsuru vardır. Tetikleyicilerinden biri de hayatta farkındalık oluşturmaktır. Oluşturulan farkındalık sahaları göz önünde bulundurulduğunda etkili ve güzel konuşma ilk sıralarda yer almaktadır. Etkili ve güzel konuşma niteliğine sahip olmak için çeşitli kazanımlar edinilmelidir. Bu kazanımların başında diksiyon eğitimi gelir. İnsan hayatının her alanında diksiyon eğitiminin edindiği yer ve katkısı göz önünde bulundurulduğunda, ortaokul 7. sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen diksiyon etkinliklerinin öğrencilerin konuşma becerilerine olan etkisi, araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırma; giriş, kavramsal çerçeve, yöntem, bulgular, sonuç tartışma ve öneriler bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın problem durumu, amacı ve önemi, sınırlılıkları, varsayımları/sayıltıları ile tanımlara yer verilmiştir.

Kavramsal çerçeve bölümünde, diksiyon ve konuşma eğitimi ilişkisi, güzel ve etkili konuşma, diksiyon, diyafram, vurgu ve tonlama, beden dili harflerin sesletimi, konuşmanın fiziksel ve zihinsel unsurları, konuşma kusurlarına yer verilmiştir. Yöntem bölümünde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama süreci ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir. Bulgular bölümünde deney grubuna yönelik uygulanan ön test ve son testlerin detaylı alt boyutları ile analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Sonuç tartişma ve öneriler bölümünde ise analiz edilen bulgular neticesinde ortaya çıkan verilerin yorumlanarak her yönüyle tartişılmasıyla ortaya çıkan öneriler bulunmaktadır. Araştırma sürecinde yararlanılan tüm eserler ise kaynaklar bölümünde yer almaktadır.

Mehmed Akif ASLAN

Kütahya, 2018

Teşekkür

Araştırma sürecimin başından sonuna kadar engin bilgi ve tecrübesini benimle paylaşmaktan bir an olsun geri durmayan tez danışmanım Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL'a, araştırma kapsamında verilerin analizi noktasında desteğini her zaman yanımda hissettiğim Dr. Öğr. Üyesi M. Sait GÖKALP ve Arş. Gör. Abdullah KALDIRIM'a, çalışma sürecimde daima yanımda olan canım babam Celalettin ASLAN ile canım annem Nurgül ASLAN'a ve kıymetli arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Mehmed Akif ASLAN

Kütahya, 2018

İçindekiler

Yemin Metni.....	i
Kabul ve Onay	ii
Önsöz.....	iii
Teşekkür	v
İçindekiler.....	vi
Tablolar Dizini.....	x
Şekiller Dizini.....	xiii
Simgeler ve Kısaltmalar	xiv
Özet.....	xv
Abstract.....	xvi
Birinci Bölüm	1
Giriş	1
Kuramsal Çerçeve	3
Konuşma.....	3
Konuşma becerisi	4
Konuşmanın fiziksel ve zihinsel unsurları	6
Beyin ve konuşma ilişkisi	7
Dil.....	8
Dudak	8
Ağız.....	9
Çene.....	9
Konuşma ve diksiyon	10
Etkili ve güzel konuşma	10
Etkili bir konuşmacıda bulunması gereken özellikler.....	12
Diksiyon	14
Diksiyonun tarihsel gelişimi	14
Diksiyonun önemi	15
Diyafraam	16
Diyafraam nefesi	17
Göğüs/omuz nefesi	18
Üslup	19
Vurgu.....	19
Ton.....	20
Ezgi.....	20
Tını	21
Durak	21
Ulama	22
Beden dili	22
Dış görünüş	23
Jestler.....	24
Mimikler.....	25
Diksiyon ve fonetik ilişkisi.....	26
Ses	27
Harflerin sesletimi	27
Ünlü harflerin sesletimi.....	27

Ünsüz harflerin sesletimi.....	30
Konuşma kusurları	36
Boğumlama	36
Atlama	37
Değiştirme	37
Gereksiz sözcük kullanımı	37
Gevşeklik	38
Kekemelik	38
Pelteklik	38
Tutukluk	39
Titrek/zayıf ses	39
Yerel ağız kullanımı	39
Problem Durumu	40
Araştırmanın Amacı ve Önemi	42
Problem Cümlesi	44
Alt problemler	44
Sayıtlar	44
Sınırlılıklar	45
İkinci Bölüm	46
Yöntem	46
Araştırmanın Modeli	46
Çalışma Grubu	47
Verilerin Toplanması	47
Verilerin toplanması süreci	48
Uygulamaya hazırlık aşaması.....	48
Uygulama okulun belirlenmesi ve izin süreci.....	48
Ders planlarının hazırlanması	49
Ön test/son test konularının ve metinlerinin belirlenmesi.....	49
Uygulama aşaması.....	50
Ön testlerin uygulanması.....	50
Deney ve kontrol gruplarının oluşturulması	51
Deney grubuna sekiz haftalık ders planının uygulanması süreci.....	52
Son testlerin uygulanması	54
Uygulama sonrası aşama	54
Öğrenci görüşme formlarının uygulanması	54
Veri Toplama Araçları	55
Etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu	55
Konuşma problemlerini değerlendirme formu	56
Kişisel bilgi formu.....	56
Görüşme formu.....	56
Verilerin Analizi.....	57
Üçüncü Bölüm.....	58
Bulgular	58
Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bilgilerin İncelenmesi.....	58
Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı	
Değerlendirme Formu t- Testi Sonuçlarının İncelenmesi	71
Başlangıç alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	72
Sunum alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların	
incelenmesi.....	73

Diksiyon alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların incelenmesi.....	74
Beden dili alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların incelenmesi.....	75
Sonuç alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların incelenmesi.....	76
Deney grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklem t-testi sonuçlarının incelenmesi ...	77
Kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklem t-testi sonuçlarının incelenmesi ...	80
Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-Testi Sonuçlarının İncelenmesi	
Ünlülerin sesletimi alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	85
Ünsüzlerin sesletimi alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	85
Diyafram/göğüs nefesi kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	86
Durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	87
Atlama alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	88
Kekemelik alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	89
Değiştirme alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	90
Tutukluk alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	91
Titrek/zayıf ses alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	92
Gevşeklik alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	93
Gereksiz sözcük kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	94
Pelteklik alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	95
Yerel ağız kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi.....	96
Deney grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklem t- testi sonuçlarının incelenmesi ..	97
Kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklem t- testi sonuçlarının incelenmesi	104
Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular.....	110
Dördüncü Bölüm	116
Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	116
Sonuç.....	116
Etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu kapsamında ulaşılan sonuçlar	116
Konuşma problemlerini değerlendirme formu kapsamında ulaşılan sonuçlar	118
Görüşme formu kapsamında ulaşılan sonuçlar	122
Tartışma.....	123
Öneriler	133
Kaynakça	137
Ekler	144
Ek-1: Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu	144
Ek-2: Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu.....	146
Ek-3: Kişisel Bilgi Formu	147
Ek-4: Öğrenci Görüşme Formu.....	148
Ek-5: Araştırma İzinleri	149

Ek-6: Deney Grubu 1-8. Hafta Ders Planları	152
Ek-7: Hazırlıksız Konuşma Konuları Tablosu	160
Ek-8: Metnin Yüksek Sesle Seslendirilmesi Uygulaması Kapsamında Belirlenen Metinler	162
Ek-9: Uygulama Kapsamında Yapılan Etkinliklerden Örnekler	173
Özgeçmiş	178

Tablolar Dizini

Tablo 1. Ünlülerin Gruplandırılması.....	28
Tablo 2. Ünsüzlerin Gruplandırılması	31
Tablo 3. Çalışma Deseninin Simgesel Görünümü	47
Tablo 4. Çalışma Grubu Cinsiyet ve Kişi Sayısı Dağılımı	47
Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Ön Test Sonuçları Normallik Testi.....	51
Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Ön Test Sonuçlarının Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	52
Tablo 7. Deney Grubuna Sekiz Haftalık Ders Planının Uygulanması Süreci.....	53
Tablo 8. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Demografik Bilgileri.....	58
Tablo 9. İnternet, Tv ve Radyo Kullanım Süre Bilgileri.....	63
Tablo 10. Günlük Ortalama Kitap Okuma Süreleri Bilgileri.....	67
Tablo 11. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Günlük Konuşmalarına Özen Gösterme Düzeyi	70
Tablo 12. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları	71
Tablo 13. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başlangıç Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları.....	72
Tablo 14. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sunum Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları.....	73
Tablo 15. Deney ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Diksiyon Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları	74
Tablo 16. Deney ve Kontrol Grubunda Öğrencilerinin Beden Dili Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları.....	75
Tablo 17. Deney ve Kontrol Grubunda Öğrencilerinin Sonuç Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları.....	76
Tablo 18. Deney Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	77
Tablo 19. Deney Grubu Öğrencilerinin Başlangıç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	78
Tablo 20. Deney Grubu Öğrencilerinin Sunum Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	78
Tablo 21. Deney Grubu Öğrencilerinin Diksiyon Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	79
Tablo 22. Deney Grubu Öğrencilerinin Beden Dili Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	79
Tablo 23. Deney Grubu Öğrencilerinin Sonuç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	80
Tablo 24. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	80
Tablo 25. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başlangıç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	81
Tablo 26. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sunum Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	81

Tablo 27. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Diksiyon Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	82
Tablo 28. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Beden Dili Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	82
Tablo 29. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sonuç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	83
Tablo 30. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları	84
Tablo 31. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünlülerin Sesletimi Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları	85
Tablo 32. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünsüzlerin Sesletimi Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları	86
Tablo 33. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Diyafram/Göğüs Nefesi Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları	87
Tablo 34. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Durak/Tonlama/Ezgi/Vurgu Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları..	88
Tablo 35. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Atlama Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları.....	89
Tablo 36. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kekemelik Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları.....	90
Tablo 37. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Değiştirme Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları.....	91
Tablo 38. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutukluk Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları.....	92
Tablo 39. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Titrek/Zayıf Ses Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları	93
Tablo 40. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gevşeklik Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları.....	94
Tablo 41. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gereksiz Sözcük Kullanımı Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları	95
Tablo 42. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Pelteklik Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları.....	96
Tablo 43. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yerel Ağız Kullanımı Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara ilişkin t- testi Sonuçları	97
Tablo 44. Deney Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	98
Tablo 45. Deney Grubu Öğrencilerinin Ünlülerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	98
Tablo 46. Deney Grubu Öğrencilerinin Ünsüzlerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	99
Tablo 47. Deney Grubu Öğrencilerinin Diyafram/Göğüs Nefesi Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	99
Tablo 48. Deney Grubu Öğrencilerinin Durak/Tonlama/Ezgi/Vurgu Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	100
Tablo 49. Deney Grubu Öğrencilerinin Atlama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	100
Tablo 50. Deney Grubu Öğrencilerinin Kekemelik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	101

Tablo 51. Deney Grubu Öğrencilerinin Değişirme Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	101
Tablo 52. Deney Grubu Öğrencilerinin Tutukluk Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	102
Tablo 53. Deney Grubu Öğrencilerinin Titrek/Zayıf Ses Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	102
Tablo 54. Deney Grubu Öğrencilerinin Gevşeklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	103
Tablo 55. Deney Grubu Öğrencilerinin Gereksiz Sözcük Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	103
Tablo 56. Deney Grubu Öğrencilerinin Pelteklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	104
Tablo 57. Deney Grubu Öğrencilerinin Yerel Ağız Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	104
Tablo 58. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	105
Tablo 59. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünlülerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	105
Tablo 60. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünsüzlerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	106
Tablo 61. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Diyafram/Göğüs Nefesi Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	106
Tablo 62. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Durak/Tonlama/Ezgi/Vurgu Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	106
Tablo 63. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Atlama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	107
Tablo 64. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kekemelik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	107
Tablo 65. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Değişirme Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	108
Tablo 66. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutukluk Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	108
Tablo 67. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Titrek/Zayıf Ses Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	109
Tablo 68. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gevşeklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	109
Tablo 69. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gereksiz Sözcük Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	109
Tablo 70. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Pelteklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	110
Tablo 71. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yerel Ağız Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları	110

Şekiller Dizini

Şekil 1. Konuşma organları	7
Şekil 2. Dudak.....	8
Şekil 3. Ağız.....	9
Şekil 4. Çene	10
Şekil 5. Diyafram	17
Şekil 6. Diyafram nefesi.....	18
Şekil 7. Beden dili	22
Şekil 8. Jestler	25
Şekil 9. Mimik Örnekleri	26
Şekil 10. Metinlerin Sınıflandırılması.....	50
Şekil 11. Kişisel bilgi formunun uygulandığı deney ve kontrol grubu dağılım grafiği.	59
Şekil 12. Deney ve kontrol grubu anne/baba eğitim düzeyi dağılımı grafiği.	60
Şekil 13. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerini gösteren grafik.....	61
Şekil 14. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin kendilerine ait kitaplık ve odalarının durumunu gösteren grafik.....	62
Şekil 15. Deney ve kontrol grubu internet, televizyon ve radyo kullanım süreleri grafiği.	64
Şekil 16. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne ve babalarının günlük internet, televizyon ve radyo kullanım süreleri grafiği.	65
Şekil 17. Deney ve kontrol grubu kitap okuma süreleri grafiği.	68
Şekil 18. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne ve babalarının kitap okuma süreleri grafiği.....	69
Şekil 19. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne ve babalarının günlük konuşmalara özen gösterme düzeyi grafiği.	70
Şekil 20. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ön test ve son test sonuçları grafiği.	117
Şekil 21. Konuşma problemlerini değerlendirme formu ön test ve son test sonuçları grafiği.....	119

Simgeler ve Kısaltmalar

AGKÖGD	: Anne Günlük Konuşmalara Özen Gösterme Düzeyi
AGOİKS	: Anne Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi
AGOKOS	: Anne Günlük Ortalama Kitap Okuma Süresi
AGOTİS	: Anne Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi
BGKÖGD	: Baba Günlük Konuşmalara Özen Gösterme Düzeyi
BGOİKS	: Baba Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi
BGOKOS	: Baba Günlük Ortalama Kitap Okuma Süresi
BGORDS	: Baba Günlük Ortalama Radyo Süresi
BGOTİS	: Baba Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi
EGKDF	: Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu
GOİKS	: Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi
GOKOS	: Günlük Ortalama Kitap Okuma Süresi
GORDS	: Günlük Ortalama Radyo Dinleme Süresi
GOTİS	: Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi
KBF	: Kişisel Bilgi Formu
KPDF	: Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu
ÖGF	: Öğrenci Görüşme Formu

Özet

Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi

Bu araştırmanın amacı diksiyon etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine olan etkisini belirlemektir. Araştırmaya, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı içerisinde Bursa ili İnegöl ilçesi Alanyurt Ortaokulunda eğitim/öğretim gören (53), 7. sınıf öğrencisi katılmıştır.

Araştırma kapsamında nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem kapsamında nicel araştırma yöntemlerinden ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılırken, nitel araştırma yöntemleri kapsamında öğrenci görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen “Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu” ile “Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Nitel verileri elde etmek için bu formlara ek olarak, “Kişisel Bilgi Formu” ile “Öğrenci Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubuna diksiyon etkinliklerini içeren 8 haftalık ders planı uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitabına uygun ders süreci işlenmiştir.

Araştırma sürecinde elde edilen bulgular, istatistik programları ile analiz edilmiştir. Analiz kapsamında ilişkili ve ilişkisiz hesaplama analizleri ile betimsel analiz kullanılmıştır. Ayrıca nitel verilerin analizi için görüşme formundan elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiş olup kod ve temalara ayrılmıştır.

Araştırma neticesinde diksiyon etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Etkili ve güzel konuşma, diksiyon eğitimi, fonetik, konuşma becerisi, konuşma problemleri

Abstract

The Effect of Diction Activities on Speaking Skills of Seventh Grade Secondary School Students

The aim of this study is to designate the effect of diction activities on their speaking skills of seventh grade secondary school students. Fifty three seventh grade students who are educated in Alanyurt Secondary School located in Inegöl District, Bursa Province in 2017-2018 education and training term have participated to the research.

Mixed method in which quantitative and qualitative research methods have been used in extent of the research. The scope of the mixed method while quasi-experimental design with pretest and posttest control groups which are of quantitative research methods have been used, student based assessment form has been used in terms of qualitative research methods. "Evaluation of Speaking Problems Form" along with "Assessment Form of Effective and Delicate Speaking" which have been developed by the researcher in the extent of data gathering have been used. In addition to these forms, "Personal Information Form" and "Student Interview Form" have been used in order to obtain qualitative datum.

Experiment and control groups have been formed in the scope of study. Eight-week syllabus which includes diction activities for the experiment group has been carried out. As for the control group, lesson continuum to which befits Turkish lesson instructor guide has been operated.

Findings which have been obtained throughout the research process have been analyzed by statistics programmes. In the context of analysis, related and unrelated computational analysis and descriptive analysis were used. Besides, datas which have been obtained by interview form for the analysis of qualitative datas have been seperated into codes and themes, being sorted out with content analysis.

In the outcome of the research, it has been extrapolated that diction activities on speaking skills of seventh grade secondary school students have created a meaningful difference.

Keywords: Effective and delicate speaking, diction education, phonetics, speaking skills, speaking problems

Birinci Bölüm

Giriş

İnsanlar toplu halde yaşarlar. Bu hayat tarzı onları dâimâ birbirine muhtaç kılmıştır. İsteklerini karşı tarafa anlatıp ihtiyaçlarını sağlayabilmeleri ise, aralarında kurdukları bir bildirişimle mümkün olmuştur ve olmaktadır. Bunu sağlayan iletişim araçları insanlığın başlangıcından bugününe, en basitinden en karmaşığına kadar çok büyük değışim ve gelişim geçirmiştir. Fakat her devirde asıl ve değışmez anlaşma aracı dil olmuştur (Çakır, 2016). Kişinin ruhsal ve toplumsal kişiliğinin belirginleşmesinde ve düşüncenin oluşmasında önemli işlevi olan dil, başkalarını etkileme, yönlendirme, yöneltme eylemlerinde kullanılırken gerçekliğe ilişkin deneyileri aktarmanın yanı sıra, belli amaçlarla gerçekliğe şu ya da bu görüntüyü vermek için başvurulan yöntemlerin de başında gelir (Ergenç, İ. 2002). İletişim alanındaki büyük gelişmelere karşın yine de insanoğlunun çevresindekilerle anlaşmasını sağlayan en etkili araç, onun konuşma yetisidir (Özdemir, 2016). Konuşma yetisinin tarihsel süreci beraberinde konuşmanın önemini ortaya koymaktadır. Tarih de bize konuşma dilinin yazı dilinden önce olduğunu birçok delillerle gösterir. İnsan düşüncelerini hislerini yazı ile anlatmadan önce sözle anlatmaya çalışmıştır (Taktak, 2017). Ancak konuşmanın tarihsel sürecinin ardından, modern insanlar bazen aynı sınıfta olmalarına rağmen, aynı semti paylaştıkları hâlde ya da aynı apartmanda oturmalarına karşın, birbirlerine selam bile vermezler (O'neill, 2016).

Konuşma becerisine işlevsellik ve farkındalık kazandırılmasında rol oynayan en önemli faktör, diksiyon eğitimidir. Diksiyon eğitimi de beraberinde bazı kurallar taşımaktadır. Her dilin olduğu gibi Türkçesinde bir takım ses bilim kuralları bulunmaktadır (Er, 2017). Bu kurallar doğrultusunda etkili ve güzel konuşma düzeyi geliştirilebilmektedir. Diksiyon ise sadece güzel konuşmak değildir, duygu ve düşünceleri en uygun ve pozitif şekilde ses uyumunu da gözeterek jestin mimiğın yerinde kullanılmasıdır (Reca, 2015). Diksiyon eğitimi ile ilgili günümüzde yanlış bir algı mevcuttur. Lakin alan yazında ve toplum içerisinde gerçekleştirilen akademik ve uygulamalı çalışmalar neticesinde yanlış algılar ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Diksiyon eğitiminin sadece tiyatro çalışmalarında geçerli olduğunu

düşünmek, günümüz şartlarında pek mümkün değildir. Diksiyon, hayatın birçok noktasında ihtiyaç haline gelmiştir. Çünkü kişilerarası iletişim arttıkça, düzgün, anlaşılır ve akıcı konuşmanın önemi de artmıştır (İngiz, 2014). İster aile içinde, üyesi olduğunuz bir toplulukta, ister büyük bir konferansta mülakatta veya iş toplantısında olsun, iyi konuşmak için gereken beceri ve teknikler temelde aynıdır (Arnold, 2017). Etkili ve güzel konuşma kapsamında kişinin fikir ve görüşlerini yansıtan bir konuşma sunması gerekmektedir. Olayların sunulma biçimi de şahsa özgü olmalıdır. En azından bir konuyu ya da problemi ortaya koyarken kişiye ait olan orijinal yapı ve anlayış biçimiyle bir konuşma sunulmalıdır (Fletcher, 2014). Bahsi geçen bu orijinal tutum, konuşma açısından farkındalık oluşturmada da yarar sağlayacaktır. Konuşma sanatında başarılı olabilmek için insanda doğuştan var olan konuşma yeteneğinin işlenip geliştirilmesi gerekir. Bunun için öncelikle sesin nitelikleri bilinmelidir (Okur, 2016). Sesin nitelikleri göz önünde bulundurulduğunda, etkili ve güzel bir konuşma için, doğru nefese, nitelikli bir sese, iyi çalışan konuşma organlarına ihtiyaç vardır (Güler, 2014). Ayrıca iyi konuşma, güzel konuşma; her şeyden önce iyi ve sağlıklı düşünmeyle ilgilidir. İyi ve sağlıklı düşünmeyle, kişinin yeteneği yanında, doğuştan itibaren edindiği bilgi, beceri birikimine ve gördüğü eğitime bağlıdır (Şengezer, 2014). Etkili ve güzel konuşma açısından sıralanan gerekliliklerin yanı sıra etkili bir konuşmacı, konuşmasının başarılı ya da başarısız olduğuna kendininkinde de değil, onu dinleyenlerin yüreklerinde ve kafalarında karar vereceğini bilir. Konuşma iyi hazırlanmış olabilir; konuşmacıyı coşturan bir konu da olabilir. Ama tam başarı için başka bir etken, konuşmanın onun anlatım biçimiyle verilmiş olması gerekir (O'Neill, 2016). Sonuç olarak etkili ve güzel bir konuşma hayatın her alanında gereklidir. Bu gerekliliğin sağlanması için de yerine getirilmesi gereken şartlar bulunmaktadır. Günümüzde sanayi alanı başta olmak üzere inovasyon ve interaktif çalışmalarla etkileşim, yenilik gibi çeşitli yollara başvurulmaktadır. Konuşma eğitiminin inovatif ve interaktif boyutunda diksiyon eğitimi yer almaktadır. Çünkü konuşma eğitimi, daima gelişime açık bir gerekliliktir. İnsanın kendisini toplumda bir adım öne çıkarmak ve farkındalık oluşturabilmek için konuşma eğitiminin interaktif yönüne eğilmesi gerekmektedir. Bahsi geçen hususlar ışığında bu bölümde kuramsal çerçeve, araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, soruları, varsayımları ve tanımlarına yer verilmektedir.

Kuramsal Çerçeve

Konuşma

Konuşma, duygu ve düşüncelerin sözlere aktarılması, zihinsel yapı, süreç ve işlemlerin açığa kavuşturulması olarak açıklanmaktadır. İnsanlar konuşma yoluyla düşündüklerini, hissettiklerini ifade etmekte, zihinsel yapısını ve görünümünü açıklığa kavuşturmaktadır. Konuşma zihinde başlayan ve sözlere doğru uzanan bir süreci kapsamaktadır. Bu süreçte düşünce, duygu, beyin, konuşma organları ve sesler yer almakta, bir dizi karmaşık işlem yapılmaktadır. Konuşma sırasında düşünceler seslerle iletilmektedir. Ancak konuşma basit bir seslendirme işlemi değildir. Seslendirme öncesinde bir dizi zihinsel işlem yapıldığından konuşmaya “sesli düşünme” de denilmektedir. Bazıları “sesli okuma” işlemi de konuşma gibi ele almaktadır. Ancak konuşma her iki etkinlikten de farklıdır. Bazen bireyler sessiz ya da iç konuşma da yapmakta, söyleyeceklerini seslere aktarmadan kendisiyle konuşmaktadır (Güneş, 2014). İnsanları diğer canlılardan ayıran düşünme, muhakeme edebilme gibi özelliklerinin sesler yardımıyla dışa vurulmasına “konuşma” denir. Konuşma insanoğlunun yaratılışıyla birlikte bağışlanmış bir üstünlük özelliğidir. Ancak bu yeteneğin ortaya çıkması için, insan adı verilen canlının biyolojik olarak belli bir gelişme sürecini tamamlaması gerekir (Yaman, 2016).

Konuşma, zihinde başlayan ve düşüncelerin sözle ifade edilmesiyle tamamlanan bir süreçtir. Bu sürece zihinsel işlemlerle başlanmakta ve öncelikle zihinde yapılandırılmış bilgiler gözden geçirilmektedir. Bu sırada konuşmanın amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenmektedir (Güneş, 2007). Birey, konuşurken her zaman gramere bağlı olarak konuşmaz. Duygu ve düşüncelerini serbest bir şekilde ifade eder, gramerde bunları kendi kurallarına göre yazıya aktarır. Fakat bunda da tam olarak başarılı olamaz. Gramer kurallarının dışındaki birçok özellik konuşma dilinde varlığını sürdürür (Lemi, 2015). Konuşmanın güzel ve hele etkili olması yönüyle düşünüldüğünde, dil-mantık ilişkisi üzerinde önemle durulmalıdır. Güzel ifade etmek ve etkili olmak için, her şeyden önce doğru düşünmek ve konuşmak asıldır. Bunu sağlayacak da mantıktır; mantıklı olmak, mantıklı konuşmaktır.

Konuşma konusunun bir mantık çerçevesine oturtulmasının yanı sıra konuşma süresince seçilecek sözler, kullanılacak kelimeler, söz-dizimi, jest, mimik ve hareketler de mantıklı olmalıdır. Bir iletişim biçimi olan konuşma, dinleyen kişi ya da toplumla konuşmacı arasında, bir anlaşma anlamı taşıması açısından aynı zamanda bir 'sözleşme' demektir. Ancak mantık-dil uyumu sayesinde böyle bir sözleşmeye ulaşılabilir. İnanıdırıcı ve etkili olmak ise mantık-dil uyumuyla gerçekleşebilir (Girgin, 2010).

Konuşma sürecinde sözleri etkili kılmak için jest, mimik, tonlama, vurgulama gibi konuşmayı tamamlayıcı öğelere de başvurulmaktadır. Konuşma işlemi beden dili ile desteklenmektedir. Bir başka ifadeyle söylenen kelimelerin yanı sıra sesin yüksekliği, konuşma hızı, nefes alıp verme biçimi, duraklama, yüz ifadesi, göz hareketleri, duruş biçimi, kişiler arasındaki mesafe gibi öğeler de önemli olmaktadır (Güneş, 2014).

Diğer bir açıdan ise konuşma dili muhafazakâr değildir ve zaman içinde özellikleri değişebilir. Gelişime ve yeniliklere açıktır. Bir ülkede hatta küçük bir bölgede bile çok sayıda konuşma dili bulunabilir. Konuşma dili sözlü kültür içinde doğar, gelişir ve olgunlaşır. Olgunlaşan dil, bir yazı sistemi geliştirerek nitelikli edebi ürünler üretebilecek seviyeye gelir ve insanlık mirasına katkıda bulunur. Bu yüzden ki, sözlü kültür geleneği olmayan bir toplumun yazı dili oluşturabilmesi mümkün değildir (Güneş, 2012).

Konuşma becerisi

Düşünceler ses olarak adlandırılan sembollere dönüştürülerek konuşma aracılığı ile iletilir (Taktak, 2017). Konuşma ise, tasarlanmış anlamsal yapının sözcüklerdeki dil sesleri ile ifade edilmesidir (Gürzap, 2017). Ayrıca konuşma, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en yaygın ve en önemli araçtır. (Kurudayıoğlu, 2013). Doğal olarak da düşünce ile güçlü bir bağ kurar. Yani konuşma düşüncenin seslerle başkasına aktarımıdır (Şengezer, 2014). Bu aktarım insan hayatı içerisinde geniş yer kaplamaktadır. Bir insan günün ortalama en az 14 saatini konuşarak geçirmektedir (Tunalı, 2015). Bu konuşmalar en basit hâl hatır sormadan konferansa kadar geniş bir yelpazeyi oluşturur. Bahsi geçen bu iletişimi sağlıklı bir şekilde kurarak başarıyı sağlayabilme hususunda konuşmanın etkisi büyüktür (Çakır, 2016).

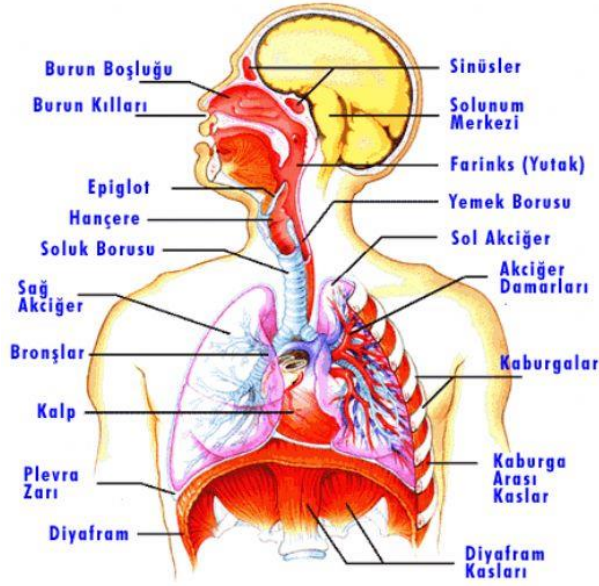
Dil öğrenmek ve öğretmek dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine sahip olmak veya olunmasını sağlamaktır. Bu dört temel beceri arasında konuşma ve dinleme en çok kullanılan iki beceri alanıdır (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Lakin iletişim ortamlarının sosyal bir varlık olan insanın hayatı içerisindeki etki alanı göz önünde bulundurulduğunda, faaliyet alanı açısından konuşma becerisi daha geniş yer kaplamaktadır. Bu kapsamda dil ve düşünce dünyasının gelişmesi ile birlikte insan, kendine verilmiş en önemli yetenek olan konuşma becerisi hakkında araştırma ve bunun öğretimiyle ilgili birtakım çabalar ortaya koymaya başlamıştır. Bu süreç içerisinde yazının keşfi ile konuşmadaki sesler değişik semboller vasıtasıyla dil denemelerinde sistem içerisinde ortaya konulmaya çalışılmıştır (Lemi, 2015). Konuşma becerisinin edinilmesi dinleme, başkalarıyla konuşma ve onları anlama gibi yollarla gerçekleşmektedir (Güneş, 2007). Bu çabanın bir ürünü olan sözlü iletişimde mesajları kodlamak için kullanılan temel kod konuşma dilidir. Buna el kol hareketleri ile yüz ifadeleride katılabilir. Aynı zamanda dil düşünce ilişkisi ancak konuşma becerisiyle elde edilen kavramlar sonucunda oluşur (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Konuşma işlem ve süreçleri dil öğretim yaklaşımlarına göre farklı açıklanmaktadır. Geleneksel ve davranışçı yaklaşımlar konuşmanın daha çok fiziksel süreçlerine yani vurgu, tonlama, telaffuz, ses gibi öğelere ağırlık vermektedir. Bilişsel yaklaşım konuşmanın zihinsel süreçlerine yoğunlaşmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşım ise öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmeye odaklanmaktadır (Güneş, 2014). Ayrıca konuşma becerisi, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemli bir alandır. Konuşma becerisinin de diğer dil becerileri gibi insanın soru sorabilme, düşünebilme, düşündürebilme gibi yeteneklerinin gelişimini ortaya koyduğu görülmektedir. (Kurudayıoğlu, 2013).

Konuşma becerisinin geliştirilmesi, yazma becerisindeki gibi belli bir takım kuralların ezberlenmesine dayalı bir çalışma ile sağlanamamaktadır. Çokça uygulama ile birlikte iyi konuşan konuşmacıların dinlenerek onların model alınmasıyla yaparak öğrenme modelleri bu becerinin geliştirilmesinde en uygun çalışmalardır (Kurudayıoğlu, 2013). Konuşma öğretimi süreci, bu beceri alanını çok daha etkili, verimli, doğru ve kurallarına uygun kullanabilmekle ilgilidir (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Bahsi geçen süreci etkili, verimli, doğru ve

kurallarına uygun kullanan bireyler akıcı, etkili ve güzel konuşma özelliklerini kazanmaktadır. Akıcı konuşma becerilerini geliştiren bireyler bilgilerini de geliştirmektedirler. Başkalarıyla etkili etkileşime girip sözlü veya sözel olmayan iletişim durumlarına düzenli olarak katılarak dil ve zihinsel becerilerini geliştirmektedirler (Güneş, 2014). Dil ve zihinsel becerileri gelişmiş ya da gelişmekte olan bireylerin konuşma süreçlerinde dikkat etmesi gereken önemli hususlar yer almaktadır. Bu hususlar ışığında bir konuşmanın etkili olabilmesi için, konuşan kişinin sunum becerilerinin gelişmiş olması, dilin sahip olduğu bütün ses imkânlarını kullanması, konuşmasını beden diliyle desteklemesi ve konuşmanın doğru üslup ifadelerinden oluşarak bütünlük taşıması gerekmektedir (Yıldız-Cintaş, 2015).

Konuşmanın fiziksel ve zihinsel unsurları

Konuşma, teknik olarak zihinde canlandırılan birtakım sözcüklerin ses organlarını kullanarak nefes yoluyla söz haline dönüştürme fiilidir (Kurudayıoğlu, 2013). Ayrıca konuşma, birçok organın birlikte çalışmasıyla ortaya çıkan karmaşık bir beceridir. Konuşma organlarının en az birinde var olan bir arıza, konuşmanın sağlıklı yürütülmesini engeller. Hatta konuşma organlarının yanlış kullanılması da konuşmayı olumsuz etkiler (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Konuşma, içerisinde fiziksel ve zihinsel unsurları barındıran bir süreçtir. Konuşmanın diğer bir unsurunda konuşmacıdır. Konuşmacı konuşmaya önce zihinsel oluşumlarla başlamakta ardından bu oluşumları dilin kalıplarına aktarmaktadır. Aktardığı kalıpları ise seslendirir, en sonunda jestlere, ses ve söz halinde sunar (Taktak, 2017). Bu kapsamda konuşmanın zihinsel boyutu ile ilgili olarak, insan beyni üzerinde yapılan özellikle hastalar ve ölü insanların beyinleri üzerinde yapılan çalışmalarda dil yetisi, dil ve konuşmanın beyindeki yapılıması üzerinde durulmaktadır. Konuşmanın fiziki boyutu ise büyük oranda sesle ilgilidir (Kurudayıoğlu, 2013). Yeryüzünde düzenli konuşabilen tek varlık insandır. Günümüzde yunus, balina, köpek, maymun gibi bazı hayvanların çeşitli sesler çıkararak konuşabildikleri saptanmıştır. Ancak bu konuşmalar son derece sınırlı bazı ses ve işaretlerden ibarettir. Çünkü konuşabilme gücü, düşünebilme yeteneği ile sınırlıdır (Hengirmen ve Güler, 2005). Sonuç olarak konuşma, bünyesinde zihinsel ve fiziksel otoriteler barındırmaktadır. Konuşma organlarına Şekil-6'da yer verilmiştir.

Şekil 1. Konuşma organları (URL-1).

Beyin ve konuşma ilişkisi

İnsanı diğer canlılardan ayıran en temel özelliği, düşünebilmesidir. Bu özelliği, insanoğlunu diğer canlılardan ayırmakla kalmamış; onu, aynı zamanda diğer canlılar üzerinde hâkim kılmıştır. İnsan için bu derece önemli olan düşünebilme özelliği, gerçek değerini dışa vurulduğunda kazanır (Yaman, 2016). Son yıllarda beynin işlevleri konusunda yapılan incelemeler ve deneyler, konuşma ve zihinsel yaşam arasındaki ilişki üzerinde güçlü ve şaşırtıcı kanıtlar ortaya koymuştur. Nörolojistlerin yeni buluşlarını burada ayrıntılarıyla gözden geçirme olanağımız olmasa da, bunları kaba çizgileriyle kısaca ele alabiliriz.

Beynin kollara, ellere, parmaklara ilişkin duyum alanı çok geniştir. Bacaklara, ayaklara, ayak parmaklarına ilişkin alan ise biraz daha dardır. Gövdeye ilişkin alan ise son derece dardır. Yüze, dudaklara, dile, gırtlığa, çeneye ilişkin duyum alanlarına gelince, bu alanlar büyük ölçüde geniş görünmektedir. Yaklaşık olarak beynin toplam duyum alanının üçte biri sinir akımını bu yapılardan alır; bu ise konuşma mekanizmasının işleyişinde çok büyük önem taşır (Taşer, 2015). Dil becerileriyle ilgili beyin işlevlerinin önemli bir kısmı doğrudan bellekle ilgilidir. Bazı araştırmacıların görüntü belleği, ses belleği gibi isimlendirmeler kullanmaları da bellek ve dil arasındaki bu ilişkinin boyutunu göstermesi açısından önemlidir. Bunlar olmadan konuşma olmaz (Kurudayıoğlu, 2013). Konuşmacının zihnindekiler, beyinden verilen bir komutla ve konuşma organları tarafından dil

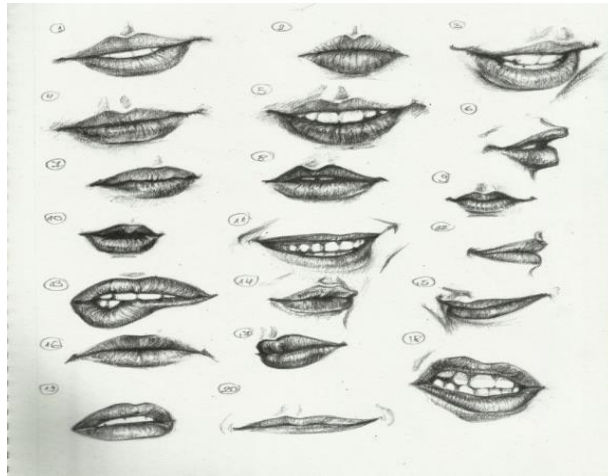
seslerine dönüştürülür. Açığa çıkan bu sesler, dinleyenin işitme organları aracılığıyla beyne ulaşır ve orada çözümlenir (Hengirmen ve Güler 2005).

Dil

Dil, ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli, tat alma organıdır (TDK, 2011, s. 662). Yapısı itibariyle diğer organlardan çok farklıdır. Eski bir atasözünde olduğu gibi, “Dilin kemiği yoktur.” İyi bir konuşmacı olabilmek için dil her daim kullanıma hazır olmalıdır. Bunun yanında seri hareket edebilmelidir (Tunalı, 2015). Kurudayıoğlu’na göre (2013); dil ağız içinde çok rahat hareket edebilmelidir. Dilin ön alt dişlerin köküne, ön alt dişlerin üst bölümüne, ön üst dişlerin köküne, kıvrılarak üst dudağa dokunabilmesi gerekir. Dilin ucu rahatlıkla kasılabilmeli ve kıvrılabilmelidir. Eğer dilin kullanımında rahatlık ve hâkimiyet sağlanamazsa çıkarılan seslerde bozukluk meydana gelecektir.

Dudak

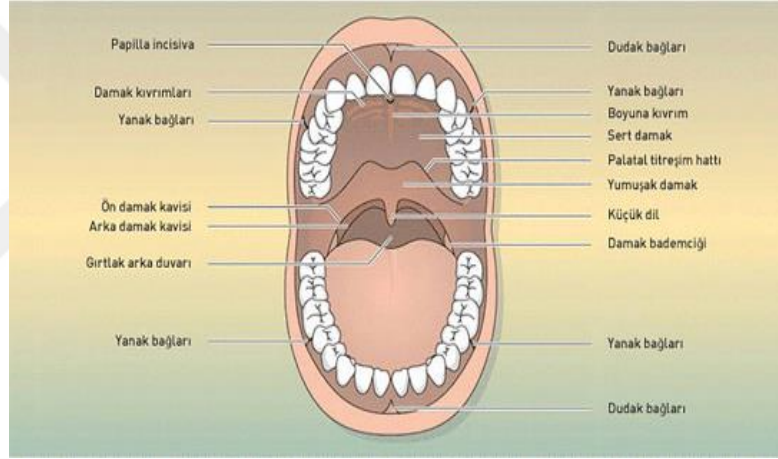
Türkçede dudağın kullanıldığı sesli harfler, “o, ö, u, ü”, sessiz harfler ise “b, f, p, v”dir. Bu harflerin olduğu kelimeleri telaffuz ederken ses kaybı ya da anlaşılama durumu yaşıyorsa bu durum dudak tembelliğinden kaynaklanmaktadır (Tunalı, 2015). Dudakların kullanılmaması durumunda bazı seslerin çıkarılması kesinlikle mümkün değildir. Dudak tembelliği olan kişiler özellikle dudakların kullanımı ile seslendirilen seslerde sorun yaşamaktadırlar (Kurudayıoğlu, 2013).

Şekil 2. Dudak (URL-2).

Ağız

Ağız boşluğu, küçük dilden başlayarak dudaklara kadar uzanan ağzın içindeki boşluğa denir. Ağız boşluğu gırtlaktan gelen sesin barındırdığı boğumlanma organları (dil, diş, damak, dudaklar) aracılığıyla farklı biçimde “a, e, ı, i...” çıkmasını sağlar. Türkçede kullanılan ünlüler, geniz yolu kapalı olduğu zaman çıkan ağza dayalı ünlülerdir (Hengirmen ve Güler 2005). Seslerin olduğu bir başka merkez de arka damak dediğimiz ağzımızla boğazımızın birleştiği noktadır. Ses tellerine çarparak biçim kazanan ses dilimizin de hareketi ile arka damağa çarparak yeni bir biçim alır (Kurudayıoğlu, 2013). Ağız boşluğunun dudakların uzamasıyla ek bir boşluk meydana getirmesi bazı selenler çıkarmak için gereklidir “o, u, ö, ü”. Bunun tersine, dudak köşelerinin kulaklara doğru çekilerek ağız boşluğunun daralmasıyla çıkarılan selenler de vardır “ı, i, e” gibi (Şenbay, 2016).

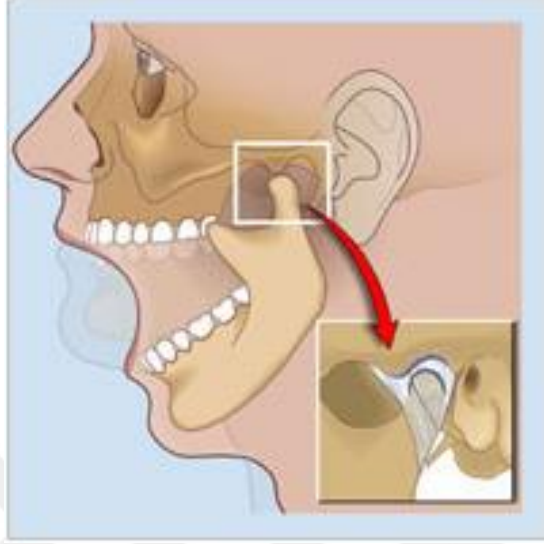

Şekil 3. Ağız (URL-3).

Çene

Dünyada bütün diller konuşulurken çıkan harfler çenenin kullanılmasıyla oluşur (Tunalı, 2015). Güzel konuşmada çenenin rolü çok önemlidir. Tüm dillerdeki tüm harfler çenenin kullanımıyla seslendirilir. Konuşma esnasında çene hızla birbirinden farklı hareketleri ard arda gerçekleştirmek zorundadır. Çene açılır, kapanır, daralır genişler. Alt çene ileri ve geri hareket eder. Ağzımızın üst bölgesinde bulunan dişlerin bağlı bulunduğu kemik yapısı sabittir. Dolayısıyla tüm bu hareketler alt çeneyi yöneten kaslar tarafından gerçekleştirilir (Kurudayıoğlu, 2013). Çeşitli seslendirme çalışmalarında çenenin durumu incelendiğinde, “ı” sesi çıkarıldığında çene geriye doğru çıkmaya zorlanır. “Aaa” sesi çıkarıldığında

hizasından aşağı doğru açılır. “Üüü” sesi çıkarıldığında ileriye doğru geçmeye zorlanır. “Ne” denildiğinde daralıp birden açılır. “Sen” denildiğinde önce kapanır, sonra açılır ve sonra yine kapanır. Bu son derece karmaşık hareketler çene tarafından inanılmaz bir hızla gerçekleştirilir (Koçyiğit, 2013).

Şekil 4. Çene (URL-4).

Konuşma ve diksiyon

Araştırmada konuşma ve diksiyon kapsamında: Konuşma, konuşma becerisi, güzel ve etkili konuşma, etkili bir konuşmacıda bulunması gereken özellikler, konuşma heyecanı ile başa çıkma, diksiyon, diksiyonun tarihsel gelişimi, diksiyonun önemi, diksiyon ve fonetik ilişkisi, diyafram, üslup, vurgu, ton, ezgi, tını, durak, ulama, beden dili, harflerin sesletimi, konuşmanın fiziksel ve zihinsel unsurları, konuşma kusurları, başlıkları detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Etkili ve güzel konuşma

Etkili ve güzel konuşan bir kimse etrafındakiler üzerinde büyük bir etki bırakır. ‘Hoş sohbet’, ‘tatlı dilli’ dediğimiz insanlar, kendilerini çevrelerine kabul ettirirler ve hatta sevdirebilirler. İlişki içinde bulunmaya mecbur eder; bu ilişkileri biz konuşma sayesinde sağlarız. Kendimizi çevremize kabul ettirmek başarının ilk adımımızdır. Bunu sağlamada etkili ve güzel konuşmanın yeri büyüktür (Çakır, 2016). Birçok kişinin en büyük hayali topluluklar önünde sıkılmadan takılmadan etkili bir konuşma yapabilmektir. Bu hayali gerçekleştirmek sanıldığı kadar zor ve imkânsız değildir (Yaman, 2016). Ancak unutulmaması gerekir ki Eşil, İzokrates, Dizraeli,

Demostren, Çiçeron, Ksenofon, Curran, Sheridan, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Selim Sırrı Tarcan... gibi dünya çapında birçok hatip, etkili ve güzel konuşanlar ile Victor Hugo, Tolstoy, Mallarme, Ahmet Hamdi Tanpınar, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Reşat Nuri Güntekin... gibi şair ve yazarlar, bu işlere yeni başladıklarında çok heyecanlanmışlar, utanmışlar, korkmuşlar, çekinmişler ve hatta bir kısmı başarısız bile olmuştur (Göçgün, 2015, s. 31). Lakin alınan tüm başarısız sonuçlara rağmen bahsi geçen öncü kişilerin azim ve kararlılık ile beslenen eğitim süreçleri beraberinde etkili sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Bu kapsamda geçmişe oranla günümüzde fazlasıyla artan eğitim olanakları sayesinde insanlar eğitim alma fırsatına daha çok sahip olmakta, bu eğitimler sonucu kazandıkları bilgileri toplumla paylaşma ihtiyacı duymaktadırlar (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Bu paylaşım ihtiyacı konuşma açısından nitelik sorununu ortaya çıkarmaktadır. Nitelik sorunun ortadan kaldırılabilmesi için her bireyin etkili ve güzel konuşma formasyonuna sahip olması gerekmektedir. Bahsi geçen formasyon ise bünyesinde bazı unsurları barındırmaktadır. Bu unsurlar ışığında, Göçgün'e göre (2016); konuşurken düzgün telaffuz, sözlerin gerçeğe uyması ve güzellik unsurlarına dikkat edilmelidir. Taşer'e göre (2015); Aristo ve ondan sonra gelen klasik yazarlar, inandırıcı konuşmada beş temel kuralın bulunduğunu ileri sürmüşlerdir. O kurallar: buluş, düzenleme, biçem, bellek ve deyiş şeklindedir. Özdemir'e göre (2016); konuşma uzmanları, güzel ve etkili konuşmanın ilkelerini, iyi bir konuşma, yıkıcı değil, yapıcıdır, ilginç ve değerli konuları kapsar, konuşmacının kişiliği ile bütünleşir, belli bir amaca yöneliktir, konuşmacıyı etkileyen etkenleri çözümleyerek oluşur, sağlam bir konuşma yöntemi üzerine kurulur, dinleyicilerin ilgi ve dikkatini toplar, sağlam bilgilere dayanır, etkili bir ses tonu, el ve yüz hareketleri gerektirir, canlı dil, hareketli bir üslup gerektirir, şeklinde detaylandırmıştır. Koçyiğit'e göre (2013); güzel konuşma ilkeleri, dinlemeye oranla az konuşarak, çok az şaka ve zarif iltifatlar ile dedikodudan ve övünmekten uzak kalınarak muhataba önem verilmesinin gerektiği ayrıca kaba ve argo sözlere yer verilmeyerek içtenlikten uzaklaşmadan ses, konu ve anlam uyumu ile söyleyişe dikkat ederek kişisine ve zamanına göre yapılmasının gerektiği, şeklindedir. Güzel ve etkili konuşma ile ilgili yapılan bu sınıflandırma ve sıralamalar, güzel ve etkili konuşmanın önemini ortaya koymaktadır.

Güzel ve etkili konuşma göz önüne alındığında, Demosthenes'in gençliğinde çelimsiz bir yaradılıştan olduğundan güçsüz sesini ve göğsünü kuvvetlendirmek, hareketlerini ve söyleyiş kusurlarını düzeltmek için uzun zaman inatla çalıştığı söylenir. Onun doğuştan utangaç, hatta kekeme olduğu, güya bu kusuru gidermek için ağzına ufak çakıl taşları koyarak deniz kenarında dalgalara karşı uzun parçalar okuyup denemeler yaptığı anlatılır (Şenbay, 2016, s.15). Toplum içerisinde ve hayatın her alanında da bireyi bir adım öne taşıyan unsurlardan biri, güzel ve etkili konuşma sanatıdır. Diksiyonun inceliklerine dikkat eden bir konuşmacı, toplum içerisinde aranan ve sözü dinlenen kişi konumunda yer almaktadır. Başarı, farkındalık, toplumsal kabul gibi özellikler güzel ve etkili konuşma mecburiyetini ortaya çıkarmaktadır.

Etkili bir konuşmacıda bulunması gereken özellikler

Etkili bir konuşma için etkili ve güzel konuşma özelliklerine sahip bir konuşmacının olması gerekmektedir. Konuşmacının etkili ve güzel konuşabilmesi için kendisinde bazı özellikler bulunması gerekmektedir. Konu ile ilgili özellikler incelendiğinde iyi bir konuşmacının akciğerlerini iyi kullanması zorunludur. Bunun için de akciğerlerin hareket alanı kabul edilebilecek diyaframın düzenli kullanılması gerekir. Diyaframın iyi kullanılması ise, duruş şeklimize, midemizin doluluk durumuna bağlıdır. Bu açıdan, konuşurken olabildiğince rahatlamalı; mümkünse dik durmalıyız. Topluluk konuşmalarından en az iki saat önce yemek yenmiş olmalıdır (Yaman, 2016).

Göçgün'e göre (2016); iyi bir konuşmacı, kılık kıyafet düzgün bir şekilde eller cebe sokulmadan mümkün olduğu kadar ayakta konuşmalı, konuşurken dinleyenlerin önünde mikrofonun tam karşısında sesin anlaşılabilir olma durumuna göre dik ve canlı durmalı ayrıca gözlerini sürekli aktif kullanarak çeşitli nesnelere oynamadan yumuşak el ve parmak hareketleri kullanmamalıdır.

Ayrıca Reça'ya göre (2015); iyi bir konuşmacı, konuşmasını yönlendirebilen, iyi bir harmanlayıcı, dinleyicileri etkileyen, heyecan veren, heyecanına hâkim olan, diksiyon esaslarını etkileyici seslendiren, jest ve mimiklerini iyi kullanabilen kişidir. Şenbay'a göre (2016); bir konuşmacı olmak için göz önünde tutulması gereken üç önemli husus yer almaktadır. Bu hususlar, yanlış bir söz söylemekten, korkup çekinmemek, çevredeki olayları daha iyi anlayıp iyi veya kötü yönlerini

ayırarak güven sağlayan bir sağduyuya sahip olmak, Türkçe'yi düzgün, anlaşılır, doğru ve anlatımlı konuşmak, şeklinde dir. Kurudayıoğlu'na göre (2013); iyi bir konuşmacıda, iyi bir gözlem, geniş bilgi birikimi, kültürün yanı sıra konuşma dilinin kurallarına ve inceliklerine hâkimiyet, amacına uygun konuşma, konuşmaya iyi hazırlık, konuşmaların mantık süzgecinden geçirilişi, sesin iyi kullanımı, konuşma ortamının ve konuşulan kişilerin durumlarının göz önünde bulundurulması, diğer kişilerin konuşmalarına saygı gösterilmesi, beden dilinin etkili kullanımı, özelliklerinin yer alması gerekmektedir. Topçuoğlu-nal ve zden'e göre (2014); nitelikli bir konuşmacıda bulunması gereken özellikler ise, plan yapan, konuya hâkim, dinleyiciyi tanıyan, dikkatli bir gözlemci, süreyi etkili ve verimli kullanan, heyecanını kontrol eden, sesinin sınırlarını bilen, Türkçeye hâkim, eleştiriye açık, beden dili ile üslubu doğru ve iyi kullanan, sağlam bir karaktere ve kişiliğe sahip olan, görgü kurallarına dikkat eden kişidir. Ayrıca Göçgün'e göre (2016); iyi bir konuşmacı, sesini gerekli duruma göre ayarlamalı, dinleyenlerin seviyelerini dikkate alarak neşeli bir şekilde gereksiz yere uzatmadan açık ve net konuşmalıdır. Konuşurken usta bir şekilde alçakgönüllülük ile ciddiyyetin ortasını bulmalı, güldürmekten çok düşündürmeli, gereksiz sürtüşme ve kargaşadan uzak durarak, ne çok hızlı; ne de çok ağır, yavaş akılda kalacak hoş, latif, güzel bir şekilde konuşarak konu ile ilgili bir iki renkli, etkili cümle ile konuşmasını bitirmelidir.

Yapılan açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda etkili bir konuşmacıda bulunması gereken zellikler,

- Beden dili unsurlarını aktif, yerinde ve doğru kullanan
- Heyecan kontrolü sağlayan
- Türkçenin inceliklerine hâkim bir şekilde Türkçeyi anlaşılır ve doğru kullanan
- Görgü kuralları çerçevesinde hareket eden
- Kendine özgü etkin bir üsluba sahip olan
- Uygun bir konu çerçevesinde konuya hâkim olan
- Eleştiriye açık olan, şeklinde sıralanabilir.

Diksiyon

Diksiyon kelime anlamı olarak Latince’de “dictio ve dictus” diye geçmektedir (Reca, 2015: 21). Aslen Fransızca bir kelime olan “Diction” (Diksiyon); sözlük anlamı bakımından, “sözün, kelimelerin seçilerek, özenle ve gerektiği şekilde söylenişi” demektir. Dilimizdeki karşılığı “telaffuz”dur; güzel konuşmadır (Göçgün, 2015: 13). TDK tarafından (2011); “Seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarını kurallarına uygun olarak söyleme biçimi, konuşulan dilin incelenmesi ve kullanılması, duru, açık vurgulama ve çıkaklara tam uyarak konuşma” şeklinde tanımlanmaktadır. En kısa biçimde seslerin, sözlerin, ses ve söze yardımcı olan öğelerin yerli yerinde kullanılması sanatına diksiyon adı verilir. Daha geniş bir tanımla, güzel ve etkili konuşabilmek için, kullanılacak dil malzemesinin doğru seçilmesi ve bunların konuşmaya yardımcı diğer unsurlarla (sesin uyumu, vurgu, ton, tonlama, durak, üslup, jest ve mimikler, tavır vb.) uyumlu bir biçimde kullanılabilmesi sanatına diksiyon denir. Diksiyon anlam ve alımlı söz söyleme sanatıdır (Yaman, 2016: 47). Şenbay’a göre (2016); diksiyon, söz söylerken duygu ve düşünceleri doğru, üslubuna uygun olarak anlatmak için sesin uyumu, söylenişi, sözcük ve hecelerin uzunluğu, kısalığı ile vurguları bakımından doğruluğu, jesti, mimiği, takınılacak tavırları yerinde ve güzel kullanma sanatıdır.

Yukarıdaki tanımlar göz önünde bulundurulduğunda diksiyon güzel ve etkili konuşma sanatıdır. Konuşmada etkililiği kazanmak ve kazandırmak için sözün sanatsal açıdan ele alınması gerekir. Diksiyon, ele alınması gereken bu sanatın adıdır.

Diksiyonun tarihsel gelişimi

Güzel söz söyleme ve insanları etkileme üzerine yapılan çalışmalar M. Ö. 5. yy’a kadar uzanır. O dönemde Sicilya’daki Tiranlıların kovulmasından sonra halk kitleleri, ellerinden çıkmış olan tarlaları geri almak için mahkemelere koşmuşlardı. Açılan davaların kazanılması için savunma tekniğinin kuvvetli olması gerekiyordu. Böyle bir gereksinim sonucu insanlar, sözün bildirişim yönünden gücünü öne çıkarmayı, bundan yararlanmayı başarmışlardır (Ergenç, 1995: 13; Akt: Kurudayıoğlu, 2013). Bu bağlamda Antikçağda geniş anlamıyla, ‘dili ikna edecek biçimde kullanma sanatı’ olarak bilinen ‘retorik’i Aristo üçe ayırmıştır; 1.) Siyasal toplantılar için yapılan hazırlıklı konuşmalar, 2.) Mahkemede yapılan savunmalar,

3.) Törenlerde yapılan konuşmalar (Dürüşken, 1995; Akt: Kurudayıoğlu, 2013). Retorik (belâgat) üzerine ilk kitabı Corax, M.Ö. 450 yılında Sicilya Adası'nda yazmıştır. Ayrıca tarih boyunca bu sahada Eflatun ve Aristo gibi önemli şahsiyetlerin de eserler verdiğini görüyoruz. Romalı Hoca Quintilian, Hitabet Müessesesi adlı eserinde “Hitabet Eğitimi”nin esaslarını en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır (Okur, 2016: 13).

Diksiyon kelimesi dilimize sonradan girse de, Osmanlı döneminde kelimenin karşılığı “Belagat” olarak kullanılıyordu. Söz söyleme sanatı ders olarak 1880 yılında Hukuk Mektebi'nde “Belagat-i Osmaniye” ve “Hitabet Dersleri” adlarıyla okutulmaya başlandı (İngiz, 2014: 11). Günümüzde sosyal bilimler liseleri başta olmak üzere MEB'e bağlı okullarda seçmeli ders olarak okutulmaktadır.

Diksiyonun önemi

Canlı türleri içinde bugün için kabul edilen anlamıyla konuşabilme özelliği yalnızca insanoğluna mahsus bir özelliktir. Konuşma, insanı diğer canlılardan ayıran, onları üstün kılan, bir ayrıcalık belgesidir. İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran bu özelliği, aynı zamanda, insanlar arasındaki farklılıkları da ortaya koymaktadır (Yaman, 2016: 52). Bilindiği gibi kelimeler, birtakım söz kalıplarıdır. Onlara asıl canlılık kazandıran faktörlerin başında “ifade” dediğimiz söyleyiş kudreti, gücü gelir. Bunu sağlamanın yolu ise, diksiyonu bir bilim ve sanat kolu saymaktan, onun üzerinde dikkatleri toplamaktan, titiz çalışmalar yapmaktan geçer (Göçgün, 2015: 13). Bir konuşmanın anlaşılabilirliği ise, içindeki kelimelerin doğru ve açık bir şekilde telaffuz edilmesine, vurguların yerinde yapılmasına ve tonlamaların, cümlelerin manalarına uygun olarak tatbik edilmesine bağlıdır. İşte bütün bunları bize diksiyon sağlar (Çakır, 2016: 27).

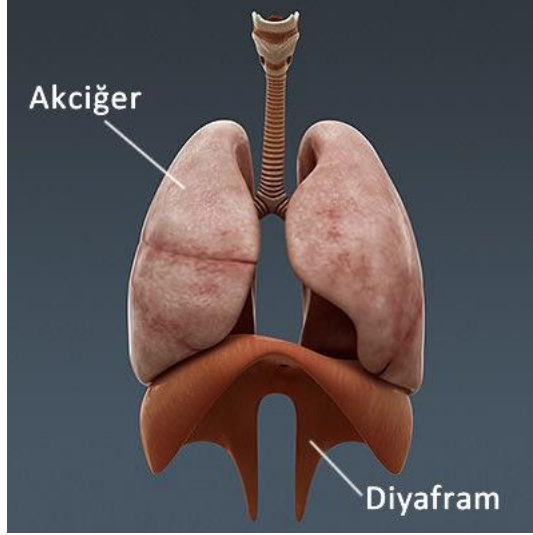
Güzel konuşma becerisini edinmiş kişiler, çevrelerindeki insanları kısa sürede etkileme, kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebilme ve böylece karşısındaki insanlar tarafından kabul edilme gücüne sahiptirler. Hatta öyle ki bu insanlar dost sohbetlerinin yegâne aranan isimleridir. Girdikleri ortamda onlar konuşurken insanlar etraflarında bulunmak, onları merkeze almak isterler (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014: 3). Diksiyon sanatının önemini düşünmeyenler pek çoktur. Halk karşısında söz söylemek zorunda olan bazı kimseler, güçlülük hatta başarısızlıklarla karşılaştıkları halde, diksiyon sanatına önem verip öğrenmeye çalışmazlar. Bazı

kimseler de, yanlış bir düşünüş ile diksiyon sanatına çalışmayı bir özenti veya bir fazlalık sayarlar; düşüncelerini de şöyle savunurlar: “En iyi hatipler bile, ses ve söyleniş yanlış yapmazlar mı? Mademki halkı kendilerine hayran bırakarak başarı kazanıyorlar. Öyleyse... Sonra profesörler, hatipler, yargıçlar, avukatlar, radyoda, televizyonda gürül gürül konuşuyorlar. Bunlar hep diksiyon dersleri mi almışlar? Radyoda, televizyonda bütün konuşanlara diksiyon dersi verilmiş mi? O halde diksiyona çalışmaya ne gerek var? Böyle söyleyenlerin bir bakıma hakları vardır. Çünkü onlar başkalarının konuşurken yaptıkları yanlışları, ancak diksiyon derslerine başladıktan sonra ayırt edebilirler. Onlara bu doğru yolu diksiyon öğretmeni gösterebilir (Şenbay, 2016: 75). Çakır’a göre (2016); diksiyonun sağlayacağı yararlar, her şeyden önce; çok önemli bir âdâbımuâşeret kaidesi olarak, konuşma sırasında karşımızdakini dinlemeyi ve dilimize sahip olmayı öğretir, kişinin ana dilini doğru ve güzel konuşmasına imkân yaratır, doğru ve güzel sesli okumayı geliştirir, anlayış ve kavrayışı artırır, kendini iyi ifade edebilmeyi sağlar, kendine güven duygusu verir, medeni cesareti geliştirir, kişide zamanlama kavramını güçlendirir, mesleki hayatta başarı şansını artırır, spikerlik, sunuculuk ve tiyatro oyunculuğu gibi mesleklere hazırlık imkânı yaratır, iyi bir hatip olmaya zemin hazırlar, şeklindedir.

Alan yazında diksiyonun önemine yönelik yapılan açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda, diksiyonun istihdam alanlarına, kişi veya grupları etkileme oranına, diğer dil becerilerine olan etkisine, öz güven duygusunun gelişimi gibi sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarına yönelik katkısına değinilmektedir.

Diyafram

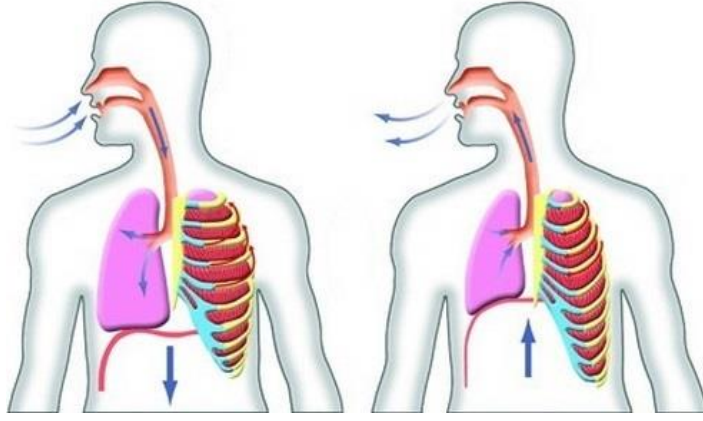
Diyafram karın boşluğu ile göğüs kafesini birbirinden ayıran, ortasına doğru incelen kenarlara doğru kas ve sinirlerle kalınlaşan bir yapıya sahiptir. Diğer görevlerinin yanında nefes alıp vermemizi düzenli hale getiren birimlerim başında gelir. Kasların hareketi ile genişleyerek havanın girmesini sağlar ve kasların yardımıyla daralarak havayı soluk borumuza doğru sıkıştırır. Diyafram bu özellikleriyle konuşmanın en önemli bölümlerinden biridir (Kurudayıoğlu, 2013).

Şekil 5. Diyafram (URL-5).

Diyafram nefesi

Güzel bir sese sahip olmak, dilimizi güzel kullanmak, işitilebilir güzel bir sese sahip olmak istiyorsak öncelikle doğru solunum yapmayı bilmemiz gerekir. Doğru solunum için ise diyafram nefesini doğru ve zamanında kullanmalıyız. TDK tarafından (2011); diyafram, “Göğüs ve karın boşluklarını birbirinden ayıran ince ve geniş kas” şeklinde tanımlanmaktadır. Doğru solunum ise diyafram kaslarının yerinde ve aktif kullanımı ile sağlanmaktadır. Doğru solunum için öncelikle doğru bir duruşa ihtiyaç vardır. En doğru duruş, ayakta dik durmaktır. Öne eğilmek, arkaya yaslanmak, kollarını bağlamak gibi duruş biçimleri solunumu olumsuz etkiler (Yaman, 2016). Akciğerlerin tam kapasite ile kullanıldığı bu solunum çeşidinde, diyafram hareketli olduğu ve bir körük gibi kasılıp gevşediği için güçlüdür (Okur, 2016). Diyafram nefesinde nefes alırken karın dışarı çıkar. Bu pozisyonda diyafram aşağı inmiş, karnı dışarı itmiştir. Aynı şekilde göğüs, bel ve özellikle alt kaburga kemikleri olmak üzere göğüs bölgesi de genişler (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Bütün bu hareketler nefes odasının büyümesi yani doğal olarak nefes için daha çok yer açılması demektir (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Pek çok konuşma kusurunun temelinde yanlış solunum yatmaktadır (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Yapılan tanımlar ve açıklamalar diyafram nefesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu önem göz önünde bulundurulduğunda diyafram ve diyafram nefesinin aktif ve doğru kullanımının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Diyafram nefesini gösteren görsele, Şekil 3’te yer verilmektedir.

Şekil 6. Diyafram nefesi (URL-6).

Göğüs/omuz nefesi

Bu nefes türü göğüs, omuz, ciğer ve kaburga nefesi gibi çeşitli başlıklarla adlandırılmaktadır. Kaburgaların alçalıp yükselmesiyle gerçekleşir (Hengirmen ve Güler, 2005). Bu nefese omuz nefesi de denir. Çünkü nefes alırken omuzlar kalkar. Göğüs nefesi sadece kaburgaların ve omuzların alçalıp yükselmesiyle olur. Kaburgalar her yöne hareket eder, hatta karın içeri girer. Diyafram aşağı inmediği için ciğerlerin alt bölümü tam olarak işlevini gerçekleştiremez (Koçyiğit, 2013). Konu ile ilgili çalışmalar neticesinde etkili ve güzel konuşma açısından göğüs/omuz nefesinin aktif kullanımı doğru bulunmamaktadır.

Ayrıca göğüsten soluk alırken göğsün üst kısmıyla soluk almak doğru değildir. Bu tür soluk almak karının iç kısmına basınç yapar; bu da yorgunluk verir ve soluğun kesilmesine neden olur. Ayrıca göğsün üst kısmıyla soluk aldığımız zaman ses titreterek ve kesik kesik çıkar (Hengirmen ve Güler, 2005). Koçyiğit'e göre (2013); ise göğüs/omuz nefesi, göğüs ve boyun kaslarının gerilimine ve yorgunluğuna neden olabilmekte, karın sıkışması ile birlikte çabuk yorgunluğa ve soluk kesilmeleri ayrıca astım, migren, tansiyon, psikolojik bunalım gibi birçok rahatsızlığa neden olmaktadır. Ayrıca göğüs/omuz nefesi ile çıkan sesin tonsuz ve cılız olduğu, bu tür nefesle yaşamın elbette devam ettiği ama tonsuz ve cılız olduğundan, şarkıcıların, müzisyenlerin, sahne sanatçılarının, tiyatrocuların, sunucuların, diksiyon eğitimi verenlerin ve alanların bu nefes şeklini değiştirmeleri gerekmektedir.

Üslup

Dilin kullanım tarzına “üslûp” diyoruz. Her konuşmacının üslubu kendisiyle özdeşleşen bir özellik taşır (Göçgün, 2016). Nasıl ki her yazının üslûp açısından bir özelliği varsa, her konuşmanın da kendine özgü bir üslûbu vardır. Konuşmanın karakterini biraz da seçilen üslûp belirler. Konu ile seçilen üslup arasında bir uygunluk sağlanamazsa, konuşma başarısız olur. Bu açıdan üslûpla ilgili temel bilgilere sahip olmak, üslubun inceliklerine dikkat etmek ve üslubu belirlerken üzerinde düşünmek gerekir (Yaman, 2016). Özgün ve başarılı bir üslup, beraberinde yetenek yahut gayret barındırmaktadır. Smiles’a göre (2017); ise yaratılmış her canlının kendisine özgü bir yeteneği vardır. Başarısını, bu doğal yeteneği doğal yolla pekiştirmekle kazanır. Onun için konuşma üslubu geliştirilirken çok beğenilen bir konuşmacı taklit edileceğine kişi kendi özellik ve yetenekleri dikkate alarak ve fevkaladelik yapmaya kalkmadan orijinal olmalıdır. Kişinin kendi üslubunu geliştirmeye, üslup kusurlarını mümkün olduğu kadar düzeltmeye çalışması gerekmektedir.

Vurgu

“Türkçeyi Türkçe konuşma”da, Türkçeyi güzel konuşmada, Türkçeyi doğru ve etkili kullanmada en önemli konulardan biri de vurgudur (Dursunoğlu, 2006). Her dilin vurgu sistemi birbirinden farklıdır. Vurgunun yeri değiştiği gibi, şiddeti de dilden dile değişiklik gösterir. Örneğin Çince, vurgunun çok önemli olduğu bir dildir (Okur, 2016). Önem arz eden vurgu kavramının etkili ve güzel konuşma açısından önemi yadsınmamaktadır. Etkili bir konuşma sürecinde dinleyici üzerinde oluşturulan ya da oluşturulmak istenen etkide vurgu önemli etkenler arasında yer almaktadır. Ayrıca konuşmada, karşımızdakinin bizi doğru anlaması kadar konuşmamızla onun nazarında kalıcı bir iz bırakmamız da çok önemlidir. Bunu sağlamanın yollarından biri de vurgunun yerinde ve doğru yapılmasıdır (Dursunoğlu, 2006). Ancak, Türkçenin bağlantılı bir dil olduğu ve ad ya da eylem köküne eklenen işletim ve türetim eklerinin hem dilin işleyişinde hem de taşıdıkları özellikler nedeniyle vurgunun yerinin belirlenmesinde önemli işlevleri olduğu göz ardı edilmemelidir (Underhill, 1988). Türkçe’de diğer dillere göre vurgular biraz daha yumuşaktır. Duygulu, coşkulu ve heyecanlı konuşmalarda bu durum kendini daha çok belli eden vurgulu bir konuşmada ses yükselir, alçalır, hızlanır ve yavaşlar. Vurgusuz konuşmalar ise tekdüzedir. Anlamlar yeterince belirgin değildir. Ses

monoton gelir (Tunalı, 2015). Yani Türkçe hafif vurgulu bir dildir. Hecelerin ve kelimelerin vurguları pek fazla hissedilmez. Vurgu, dilde anlam ayırıcı özelliğe sahip öğelerden birisidir. Yazılışları aynı anlamları farklı olan kelimeler, vurgu yoluyla ayırt edilebilirler (Yaman, 2016). Görülüyor ki Türkçede “sözcük vurgusu” hemen her zaman son hecede bulunur. Yabancılar Türkçe konuşurken çoğunlukla ilk hecelere vurgu yaptıklarından iyi duyan bir kulak böyle bir konuşmayı hemen anlar (Şenbay, 2016).

Ton

Ton, Türkçede ezgi birimine bağlı olarak genellikle tek sözcükten oluşan bildirilerde anlam ayırıcı bir özellik taşır (Ergenç, 2002). Tonun kullanımı kişiye, onun ruhsal durumuna ve genel yapısına bağlı olarak çeşitlilik gösterebildiği gibi uluslararası da ulusun karakterine uygun olarak değişik biçimlerde ortaya çıkabilir. Örneğin İtalyanca ve İspanyolca, kullanılan ton yüksekliği açısından önde gelirken, Türkçede zayıf, İngilizcede ise çok zayıf ton yüksekliklerinden söz edilebilir (Ergenç, 2002). Dünya dilleri içerisinde farklı biçimlerde etki alanına sahip olan ton kavramı, konuşma açısından önem arz etmektedir. Öyle ki, telefonda konuşurken görmediğimiz bir kimsenin ses tonundan onun sevinçli, üzüntülü, korkak, çekingen ya da heyecanlı olup olmadığını anlayabiliriz. Türkçede konuşma sırasında çıkış ve düşüş (iniş) olmak üzere iki ton özelliği kullanılmaktadır. Normal cümlelerde genellikle cümleye başlarken çıkış tonu, cümleyi bitirirken iniş tonu geçerlidir. Ancak bu durum birleşik cümlelerde, uzun cümlelerde, ünlem, soru ve yanıt cümlelerinde farklılıklar gösterir (Hengirmen ve Güler, 2005).

Diğer bir husus ise ilişkilerde yaşanan en küçük gerginlik, kendini önce ses tonunda ortaya koyar. Büyük çoğunlukla gündelik ilişkilerde canlı, neşeli, enerjik bir ses tonu, insanlar üzerinde olumlu etki bırakır. Ancak ortada bir gerginlik ve sorun varsa, ses tonunun yumuşak ve sakin olması çatışmayı önler ve iş birliğini kolaylaştırır. Monoton, dinleyende bıkkınlık yaratan, kolayca dikkatin dağılmasına sebep olan bir konuşma üslubuyla kişi ortaya ne kadar orijinal fikirler koysa da, ikna edici olmakta güçlük çekecektir (O’neill, 2016).

Ezgi

Bir konuşma zincirindeki seslem, biçimbirim ve sözcükleri kapsayan ton değişimlerinin tümü, tümcenin ezgisini oluşturmaktadır. Konuşucunun eğitimi,

sosyal düzeyi, konuşmanın geçtiği ortam ve kişilerin o andaki ruhsal durumuna göre değişiklik gösterdiği için ezginin belirli kalıplara kesin kurallara bağlanması oldukça zordur. Bir başka neden de dilin, tüm düzlemlerinde olduğu gibi bu düzleminde de görülen durağan olmayan, değişken yapısıdır (Ergenç, 2002). Ton ve vurgu gibi ezgi de insanların ruhsal durumlarını yani neşeli, öfkeli, üzüntülü olup olmadıklarını yansıtır. Ancak ton ve vurgu daha çok sözcük ve cümlelere özgüdür. Ezgi konuşmanın bütününe kapsar (Hengirmen ve Güler, 2005).

Tını

Tını kavramı, nitelik bakımından sesler arasındaki farkları ve uyumca zenginliği belirtir. Söz gelimi öterli ses, tınlı ses, ağır ses, dik ses, berrak ses, hınhım ses, boğaz sesi gibi. Ünlülerin ağızdan çıkarken ses organlarının aldıkları değişik durumlara göre aralarında meydana getirdikleri selen farkına tını denir (Hengirmen ve Güler, 2005). Bu kapsamda sesin rengi üçe ayrılır. Kafa sesiyle çıkan sese açık tınlı ses, göğüs sesiyle çıkan ses koyu tınlı ses, rahat bir şekilde çıkan sese de orta tınlı ses denir. Sürekli aynı ses şiddeti, yüksekliği ve rengi (tınısı) konuşma türüne göre şekillendirilmelidir. İnsan sevdiği, samimi olduğu birisiyle konuşurken yani daha çok mutlu anlarda açık tını; umutsuz, kederli, sıkıntılı, acılı anlarında koyu tını; daha çok günlük konuşmalarda ve herkes tarafından kabul edilen akla dayalı anlatımlarda ise orta tını kullanır (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Ayrıca gırtlak, ağız ve burun boşluğundaki bütün tınlayıcıların açık olması, uyumlu çalışması ses tonunun güzel ve ahenkli olmasını sağlar. Bunların çeşitli hastalıklarla tıkalı, dar ve küçük olması sesi bozar. Ayrıca çocukluk döneminde geçirilen ateşli hastalıklar tınlayıcı boşluklarda hasar bırakabilir ki bu durum hınhım, konuşmaya sebep olur (Okur, 2016).

Durak

Durak, bir tümce ya da sözce içinde bulunan birden çok bilgi öbeği arasında verilen kısa aralardır (Ergenç, 2002). Ayrıca okumayı kolaylaştıran durak ve soluğa “söz noktalması” da denmektedir (Okur, 2016). Konuşucunun iletmek istediği duygu ve düşüncelerin, bildirinin amacının en etkili ve anlaşılır biçimde alıcı tarafından algılanabilmesine, gönderilen kodun doğru olarak çözümlenmesine yardımcı olan duraklar, gereği gibi kullanılmadıklarında yanlış anlamalara neden olacak ölçüde önemli ve anlam ayırıcı özellik taşımaktadır (Ergenç, 2002). O halde

kısaca söz noktalaması, soluk alma araları olduğu kadar, düşüncenin değerini ve nüanslarını belirten bir duraklama anı olarak da değerlendirilebilir (Okur, 2016).

Ulama

Arka arkaya gelen iki sözcükten birincisinin son hecesi ünsüz bir ses ile bitiyor, ikinci sözcük ünlü ile başlıyorsa, bu iki ses birbiriyle boğumlandırılır. Bu olaya ulama adı verilir (Hengirmen ve Güler, 2005). Ulama söze bir ahenk katar. Ulamayla iki kelimeyi tek kelime gibi söyleriz. Bu yüzden iki kelime arasında durak yapılmaz. Yine ilk kelimedede vurgu da olmaz (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Ulamanın gerektiği halde yapılmadığı konuşmalar tekdüze ve sıkıcı olur. Şiir gibi konuştuğu söylenen kişilerin en önemli özelliklerinden birisi de ulamayı çok iyi kullanmaktır (Kurudayıoğlu, 2013). Noktalama işaretleri böyle kelimeler arasında kullanılmaz, herhangi bir noktalama işareti varsa ulama yapılmaz (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014).

Beden dili

Beden dilimiz biz sustuğumuzda da konuşmaya devam eder. İletişim kurarken hem kulaklar hem de gözlerle karşı taraf dinlenmelidir; çünkü yapılan araştırmalar, kelimeler aynı kalmak koşuluyla, bilginin %60'ının görsel olarak sadece %10'unun kullanılan kelimeler aracılığıyla iletildiğini göstermektedir. Bu nedenle, beden dilinin etkin bir şekilde kullanımı, iletişim açısından büyük önem taşır (O'neill, 2016).

Şekil 7. Beden dili (URL-7).

İnsan beden dilini istemli ve istemsiz olarak iki şekilde kullanır. İstemsiz beden dili kişinin iradesi dışında gösterdiği tepkilerdir. İletişimde ise istemli beden dili kullanılır. Kişi başını, gözlerini, ellerini, kollarını, bacaklarını farklı şekillere sokarak kendisini ifade eder, iletişim kurar (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). O'Neill'a göre (2016); beden dilinin öğeleri: beden duruşu, mimikler ve jestler, bakış, oturmak için seçilen yer, oturma biçimi, yönelme ve ayakların kullanımı, mesafe, temas, giyim, bakım ve makyaj, kullanılan aksesuardır. Her ikisi de çok önemlidir, çünkü bir taraftan hem istemsiz vücut dilimizi kontrol altında tutmaya çalışmalı, diğer taraftan da daha etkili vücut dili kullanmanın püf noktaları öğrenilmelidir. Vücut dili için en önemli organlar gözlerdir sonra sırasıyla eller, ağız, omuzlar ve bacaklar gelir. Bunların dışında burun kıvrıtmak, dil çıkartmaki göğüs bölgemizi hareket ettirmek gibi küçük detaylar da önemlidir (Şengezer, 2014).

Ayrıca dinleyicinin karşısında oturmasını bilmekte önemlidir. Ne birdenbire acele ederek otomatik bir hareketle, ne de pek ağır, gevşek bir davranışla oturmak gerekmektedir (Şenbay, 2016). Konu ile ilgili bütün bu özelliklerin hepsi birleşerek iletişime giren insanların zihinlerinde yer eder ve bu kişiler, birbirleri hakkında olumlu veya olumsuz bazı etiketlere sahip olmalarını sağlar. Bu etiketler insanlar arasındaki iletişimin devam etmemesi yönünde verilecek kararı büyük oranda etkiler (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Bu kapsamda beden dili, iletişim sürecinin her aşamasında büyük önem arz etmektedir.

Dış görünüş

Kılık kıyafet ve dış görünüşümüzün, iletişimde son derece önemli bir yeri vardır. Hiç tanımadığımız bir insanla ilk karşılaşmamız çok önemlidir. Genellikle ilk 30 saniye içinde zihnimizde o kişiyle ilgili bir izlenim oluşur. İletişim alanında araştırmalar yapan uzmanların araştırmalarına göre, konuşmacının etkisinin %55'lik bir kısmı göze hitap eden öğelerle ilgilidir (Yaman, 2016). İster aile içinde ister bir uluslararası konferansta konuşun, konuşmak için ayağa kalktığımız an değerlendirilmeye başlanacaksınız (Arnold, 2017). Konuşmacının giyim kuşamına özen göstermesi gerekir; ancak bu özen abartılmamalıdır. Giydiği kıyafetin renk seçiminde kişi, renklerin insana verdiği enerjiyi ve duyguyu göz önüne almalıdır (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Ayrıca konuşmacı, kıyafetinden kürsüde duruş veya oturuşuna, hareketlerinden tavrına kadar her davranışına dikkat etmelidir

(Yaman, 2016). Renkler bir konuşmaya canlılık ve heyecan katmaktadır. Renkli giyinmekten çekinilmemeli, olası etkileri de düşünülmalıdır. Ayrıca resmi konuşmalar için düz ve koyu renkler, daha az resmi toplantılar için ise açık renkler tercih edilmelidir (Arnold, 2017). Buna paralel olarak, düzgün ütülenmiş yeni görünümlü bir takım elbise, boyalı sağlam ayakkabılar, sıra dışı olmayan renkler önemli giyinme kuralıdır. Kesilmiş tırnaklar, aşırı makyaj olmayan bir yüz uzağa yayılmayan ama kucaklaşma veya öpüşme esnasında hissedilebilecek hafif ve güzel bir koku... Bunlar ciddiyetin ve etkili olmanın en önemli faktörleridir (Koçyiğit, 2013). ‘Giysinin İnsanlar Üzerindeki Etkisi’ konulu bir araştırmada, soruyu yanıtlayanların tümü, insanların iyi ve zarif giyindikleri, üstleri başları temiz ve kusursuz olduğu ve bunu bildikleri zaman, açıklaması zor bir etki içinde kaldıklarını, ama bunun pek açık, pek gerçek bir etki olduğunu söylemişlerdir (Girgin, 2010).

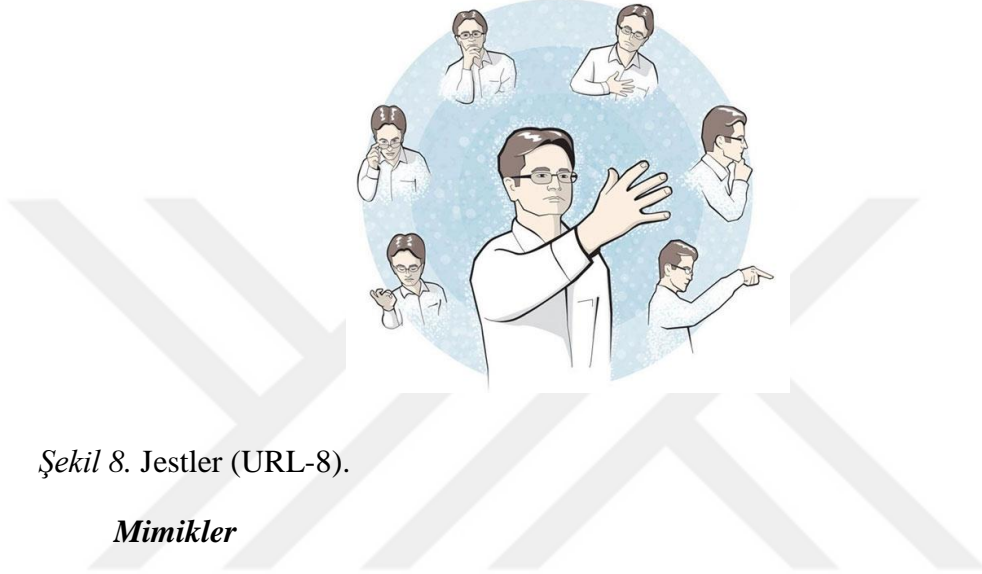
Jestler

Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket, şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2011: 1245). Kollar ve eller beden anlatımında en zor yönetilen organlar olarak kabul edilir. Pek çok kişi, özellikle topluluk önünde yaptıkları konuşmalarda ellerini kollarını kullanamamaktan şikâyet eder. (Gürzap, 2017). Çoğu kişi için konuşurken ‘bir dert’ halini alan elleri, iyi bir konuşmacı ustalıkla kullanır. ‘Ellerini nereye koyacağını bilememek’ yerine, nasıl kullanacağını bilmek, onlardan yararlanmayı sağlar. Konuşma boyunca eller, cümlelere eşlik eder. Eller önde ya da arkada kilitlenmemelidir. Eller, yapılacak doğal davranışları engeller bir görünüm vermemelidir (Girgin, 2010).

Şenbay’a göre (2016); ellerin anlamlı hareketleri için Romalı hatip Quintilianus sözleri önem arz etmektedir. Bahsi geçen sözlerde ellerin sözcüklere verilmek istenilen anlamı tamamladığı ve sayılamayacak kadar hareket niceliğine sahip oldukları ayrıca ellerin kimi zaman sözsüz de anlatımı verebildiğine değinilmektedir. Ayrıca eller düşünce ve duyguları biçimlendirerek anlatırlar.

Konuşmada elden geldiğince az el ve kol hareketi yapmak gerekir. Altını çizmek istediğiniz bir sözcük ya da cümle söz konusu olduğunda, altını çizeceğiniz olgunun güçlenmesine el kol hareketi yardımcı olmalıdır. Gereksiz yapılan

hareketler, hem söylenen sözlerin önemini azaltmakta hem de dinleyenlerin yorulmasına ve dikkatinin dağılmasına neden olmaktadır (Gürzap, 2017). Jest, açıklamak ya da ısrarla üzerinde durmak için, içten duyulan bir arzunun sonucu olarak yapılmalı ve pek fazla göz alıcı olmamalıdır. Çünkü jest, hiçbir zaman bütün dikkati üzerine çekmemelidir. İlginç bir konu, uyuşuk konuşmacının dilinde anlamını yitirebilir; çekici bir konu da, canlı biçimde sunulmazsa yalnızca sözcüklerden ibaret kalır (Girgin, 2010).

Şekil 8. Jestler (URL-8).

Mimikler

Gövdeden sonra iletişimde en büyük ağırlık başta ve yüz ifadelerindedir. Yüz, konuşma sırasında, bedenin en anlamlı yeri, konuşmayı tamamlayan en etkili bölgesidir. Duyduklarımızı, düşündüklerimizi, tepkimizi, ister istemez yüz ifadelerimizle gösteririz; bu da tabii ki konuşmayı etkiler (Girgin, 2010). Yüz-yüzün anlatımı onun kaslarına hareket sağlayıp bir takım kımıldanışlar oluşturmak değildir. İçten gelmeyen duygu ve düşünceleri yansıtmayan yüz kımıldanışlarından kesinlikle vazgeçilmelidir. Konuşmacının yüzü, içtenlikle, doğrulukla gizli anlamı kolayca yansıtan saf, temiz bir küçük çocuk yüzü gibi olmalıdır. Kısacası, denilebilir ki iyi bir konuşmacı söylediği sözlerin üzünde yansıtmamasını bilir (Şenbay, 2016). İnsanın yüzündeki ifadenin farkında oluşu, öfkesini, sevincini, herhangi bir talebini ortaya koyarken buna uygun bir yüz ifadesi içinde olması ve karşısındaki kişiyi etkilemesi mümkün olacaktır (O’neill, 2016).

Şekil 9. Mimik Örnekleri (URL-9).

Diksiyon ve fonetik ilişkisi

Dille ilgili araştırmalar 20. Yüzyılda iyice yaygınlaşmış, çok önemli bulgular elde edilmişti. Dille ilgili tüm konular en ince ayrıntılarına kadar irdelenmiş, böylece yeni sonuçlar ve gelişmeler ortaya çıkarılmıştır. Bu gelişmelerde en büyük katkıyı İsveçli dil bilimci Ferdinande de Saussure'ın dilin temel niteliklerine ve sorunlarına açıklık getirmesiyle “*modern dil bilimi*” ortaya çıkmıştır. Modern dil bilimine geçişin sonucunda “*konuşma dili*” önem kazanmış ve bugünkü anlamdaki ses bilimi ortaya çıkmıştır (Güler ve Hengirmen, 2005: 3). Fonetik kavramı TDK tarafından (2011); “ses bilgisi” olarak tanımlanmaktadır. Diksiyon sanatının hüviyetinde sesin geniş yer kapladığı göz önünde bulundurulursa diksiyon ve fonetik kavramlarının birlikte ele alınmaları gerekmektedir. Fonetik bilgisi son yıllarda birçok dillerde büyük gelişmeler göstermiş ve çok derin incelenen bir bilgi bölümü haline gelmiştir. Fakat bu derin incelemeler ve denemeler çoğunlukla işin söyleniş yönünü göz önünde tutar; halbuki diksiyon için bu kadarı yetmez. Diksiyon, güzel bir söylenişin asal kurallarını verir ve söylenişte yapılan ihmali yenmeye çalışır. Bunun için fonetik, diksiyondan selenlerin meydana gelmesini ve ses organlarının gerekli durumlarını inceleyen yardımcı bir bilgidir. (Şenbay, 2016).

Bu kapsamda konuşma dili yazı dilinden büsbütün ayrı değildir. Yalnız yazı dilindeki yalın alfabe sistemi dilin bütün seslerini göstermeye yetmediği için fonetik, konuşma dilindeki sesleri bütün incelikleri ile kayda çalışır. Ve konuşma

dilini belirli fonetik düzen ve kurallara bağlar. Bunun için de fonetik diksiyonun asal bir yardımcısıdır (Şenbay, 2016).

Ses

Ses denildiğinde genel olarak, tabiatta canlı ve cansız tüm varlıkların çıkardıkları çeşitli gürültü ve seda aklımıza gelir. Ancak dil bilgisi terimi olarak ses, dilin en küçük parçasıdır ve sadece konuşma sesini ifade eder (Taktak, 2017). Sesin bir mesafe alarak kulağa ulaşması, zaman içinde bir hızının olması gerektiğini ortaya koymuştur. Hesaplanan bu hızın durgun bir havada ve 15 derecesi sıfır olduğu zaman saniyede 340 m olduğu tespit edilmiştir (Yaman, 2016). Ayrıca normal şartlarda ortalama bir insanın konuşma hızı bir dakikada 100-150 kelime arasındadır. Bu hız heyecan, korku, öfke, telaş durumlarında artar; sevinç, hüzn, üzüntü, kaygı durumlarında ise yavaşlar. Yani kişinin duygu ve düşünce durumuna göre değişir (Tunalı, 2015).

Türkiye Türkçesinde 32 ses ancak 29 harf vardır. Bugün modern dilbilim çalışmaları artık ispatlanmıştır ki her dilde sonsuz denecek sayıda birbirinden çok ince farklar ile ayrılmış sesler bulunmaktadır ve en gelişmiş sesçil alfabeler bile konuşma dilini birebir yansıtamamaktadır. (Taktak, 2017). Ayrıca Taktak'a göre (2017); ağız çalışmalarında büyük bir mesaisi olan Prof. Dr. Mukim Sağır sadece Türkiye Türkçesi ağızlarında 50 civarında ünlü, 90 civarında ünsüz tespit etmiştir. Yapılan bu çalışma Türkiye Türkçesinin fonetik zenginliğini ortaya koymaktadır.

Sözcüklerin ve sözcük parçalarının kuruluşuna yarayan sesler ard arda dizilmiş değillerdir. Gereğine göre birbiriyle kaynaşırlar. Bu şöyle olur: Birinci sesi çıkaran örgenler daha çözülme durumuna dönmeden, ikinci sesi çıkaracak örgenler hemen gerilmeye başlar ve işlem böylece sürer. Bu oluş şu benzetmeyle açıklanabilir: Sesler, tesbih taneleri gibi ard arda dizilmiş değil zincir halkaları gibi iç içe geçmiş olurlar. Böylece, soluk itişiyile, konuşma seslerinden bir tanesini çıkardığımız gibi iki, üç, dört tanesini de birden çıkarabiliriz (Taşer, 2016).

Harflerin sesletimi

Ünlü harflerin sesletimi

Türkçe ses bakımından zengin dillerden biridir. Bu sebeple de ahenkli bir dildir. Türkçede ses ağızdan çıkarken bir engele çarpmıyorsa ünlü (vokal, sesli, sedalı) ses olarak nitelendirilir. Alfabede ünlüler sekiz harfle gösterilir (a, e, ı, i, o,

ö, u, ü). Türkçenin seslileri ince kalın olarak sınıflandırılmak üzere kalın ünlüler: a, ı, o, u; ince ünlüler: e, i, ö, ü'dür (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014).

TDK tarafından (2018); ünlüler şu biçimde sınıflandırılır:

A. Dilin durumuna göre:

1. Kalın ünlüler: a, ı, o, u
2. İnce ünlüler: e, i, ö, ü

B. Dudakların durumuna göre:

1. Düz ünlüler: a, e, ı, i
2. Yuvarlak ünlüler: o, o, u, ü

C. Ağızın açıklığına göre:

1. Geniş ünlüler: a, e, o, ö
2. Dar ünlüler: ı, i, u, ü

Ünlülerin nitelikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (TDK, 2018).

Tablo 1

Ünlülerin Gruplandırılması

	Düz		Yuvarlak	
	Geniş	Dar	Geniş	Dar
Kalın	a	ı	o	u
İnce	e	i	ö	ü

Ünlü sesleri incelendiğinde,

“A” Sesi

Temizyürek, Erdem ve Temizkan'a göre (2016); “a” sesi; kalın, düz ve geniş bir ünlüdür. “A” sesi çıkarılırken dil, bir tümsek oluşturarak ağızın arka bölgesinde bu sesin boğumlanmasını sağlar. Dilimizde üç farklı “a” sesi vardır. Kalın “a”, normalde kullandığımız sestir. İnce “a”; g, k ve le seslerinden sonra gelen “a” sesi, bazen ince söylenir. İnce söylenen “a” sesinde dil tümsekliğini kaybeder ve bu ses ağızın ön tarafına doğru kayar. Uzun “a” sesinde ise; Türkçe kelimelerde uzun ünlü bulunmaz. Yabancı (özellikle Arapça) dillerden Türkçemize girmiş kelimelere rastlarız. İnce “a”, kalın “a” ya oranla daha ileriden söylenen bir ünlüdür (Şenbay, 2012). “A” harfi, kalın-ince, uzun-kısa okumalarla yöreye göre hafif gırtlığa kaçırılmalardan kaynaklanmaktadır (Telkenar, 2015).

“E” Sesi

Geniş, düz ve ön (ince) ünlüdür. Dil ağızda yayılmış, dudaklar kenarlara doğru açılmış vaziyette ağzın ön kısmında söylenir. Çene hafif düşüktür. Dilimizde iki ayrı “e” sesi vardır (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Açık “e”, çeneler kalın “a” ünlüsünde olduğu gibi, dil ileri damağa doğru yükselir ve söyleniş noktası daha ileridir. Dilimizde açık “e” ye daha sık rastlanır. Orta Anadolu Bölgesi’nde ve bazı yapmacık kadın konuşmasında kapalı “e” olarak söylenir (Şenbay, 2012). Anadolu ve Rumeli ağızlarında açık ve kapalı “e” sesleri bugün karışmış durumdadır (Er, 2017). Genelde kapalı “e” olarak yanlış telaffuzlara rastlanabilir. Kapalı “e” problemi halk arasında en çok görülen telaffuz hatalarından biridir (Telkenar, 2015).

“I” Sesi

Kalın ünlülerin düz ve dar olanıdır. Söyleniş noktası damağın arka kısmıdır. Bu ünlü çıkarılıken, dudakların köşesi kulaklara doğru açılır, dil damağın arkasına doğru toplanarak dar bir geçitten havayı bırakır (Er, 2017). Harfin fonetik söyleniş değişikliği yoktur. Çünkü kurallarını aldığımız Alman fonetik kuralları içinde “ı” harfi bulunmamaktadır. Farklı dil gruplarından olmamız nedeniyle, kullanılan harfler farklıdır (İngiz, 2014).

“İ” Sesi

“İ” harfinin oluşum yeri üst damaktır. Nefes ve ses telleri üst damakta boğumlanır ve ağızdan dışarı çıkar. Dil üst yan dişler ve damağa baskı yapar. Dudaklar yana doğru açılır, gergindir (İngiz, 2014). Türkçede bütün ünlülerde olduğu gibi uzun “i” yoktur. Ancak dilimize yabancı dillerden geçmiş bazı sözcüklerde uzun “i”ye rastlarız (Hengirmen ve Güler, 2005).

“O” Sesi

“O” sesi, kalın, yuvarlak ve geniş bir ünlüdür (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). O harfinin oluşum yeri, arka dil bölgesidir. Küçük dilin hemen önünde bulunan yumuşak damak bölgesinde boğumlanır (İngiz, 2014). Konuşma dilimizde o sesi iki türlü söylenir Kalın “o”, ince “o”. Kalın “o”yu çıkarırken dil ortaya doğru biraz yükselir. Dudakların alt ve üst köşeleri büzülerek birbirine yaklaşır. Ağızın açıklığı tam bir yuvarlaktır. Türkçe sözcüklerde yer alan “o”

kalındır. Türkçede “o” sesi sadece ilk hecede yer aldığı için ilk heceden sonra “o” alan sözcükler yabancı kökenlidir (Hengirmen ve Güler 2005).

“Ö” Sesi

“Ö” harfinin oluşum yeri üst damaktır. Nefes ve ses telleri sonrası boğumlandığı yer üst damak bölgesidir (İngiz, 2014). Çeneler ve dil kapalı “e” vokalinde olduğu gibidir. Dudakların alt ve üst köşeleri birbirine yaklaşır ağız açıklığı tam ve küçük bir yuvarlak gibi olur (Taktak, 2017). “O” sesini çıkarırken dil ortaya doğru, “ö” sesini çıkarırken ise ileriye doğru yükselir (Hengirmen, M. ve Güler E. 2005). Türkçe’de “ö” ünlüsü yalnız ilk hecede bulunur, ikinci ve daha sonraki hecelerde bulunmaz (Er, 2017).

“U” Sesi

“U” sesi, kalın, dar ve yuvarlak bir ünlüdür (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Dilin alt dişlerden geri çekilmesiyle oluşur. Dudaklar yuvarlaklaşır, alt ve üst dudak köşeleri birbirine yaklaşır. Çene daralır (Topçuoğlu Ünal ve Özden, 2018). “A” sesinde ve “o” da olduğu gibi Türkçede iki türlü söylenen “u” vardır: Kalın “u”, ince “u” (Hengirmen, M. ve Güler E. 2005). İnce “u”, kalın “u” ya oranla daha ileriden söylenen bir ünlüdür. İnce “u” ünlüsü çoğunlukla yazıda “ü” ünlüsüyle gösterildiğinden “ü” olarak söylenirse yanlıştır (Şenbay, 2012).

“Ü” Sesi

“Ü” sesi ince, dar ve yuvarlak bir ünlüdür. Dudaklar ön kısımda oldukça daralacak şekilde yuvarlaklaşır ve ağızın arka kısmında bu ses oluşur (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Fonetik ses kurallarına göre kapalı ve açık olmak üzere iki özelliği bulunmaktadır (İngiz, 2014). Yuvarlak sesler içinde dudakların en çok büzüldüğü ses “ü” sesidir (Hengirmen ve Güler 2005).

Ünsüz harflerin sesletimi

Ses yolunda bir engele çarparak çıkan seslere ünsüz (sessiz, konson, sedasız, konsonant) denir. B, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z ünsüz seslerdir. Ünsüzler seslendirilmelerine göre sert ünsüzler-yumuşak ünsüzler; oluştukları yere göre dudak, diş, damak, gırtlak ünsüzleri; oluşma sürelerine göre sürekli ve süreksiz ünsüzler olarak sınıflandırılırlar (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014).

Tablo 2

Ünsüzlerin Gruplandırılması

	Çıkış Yerlerine Göre			
	Sert		Yumuşak	
	Sürekli	Süreksiz	Sürekli	Süreksiz
Dudak	f	p	m,v	b
Diş	s, ş	ç, t	j, l, n, r, z	c, d
Damak	-	k	ğ, y	g
Gırtlak	h	-	-	-

Ünsüz sesleri incelendiğinde,

“B” Sesi

“B” sesi, yumuşak, süreksiz, çıkış yerine göre ise dudak ünsüzüdür. Seslendirilirken dudakların birleşip tekrar açılması ve içerideki havanın patlayarak dışarı verilmesiyle oluşur (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Kelimenin başında veya ortasında bulunur (Salmış, 2012).

“C” Sesi

“C” sesi, dişler kapanacak gibi birbirine yaklaştığı anda, dil ucunun ön kenarları dişlerin arkasına yayılır. Tutulan hava alt çenenin aşağı bırakılmasıyla dille diş arasından sürtünüp tonlu olarak çıkar. Dilimizde kelime başında ve ortasında bulunur. Kelime sonunda tonsuzlaşarak “ç” olur (Okur, 2016). “C” ünsüzü “d” ve “j” ünsüzlerinin kaynaşması ile meydana gelir (Hengirmen ve Güler 2005). Bir dişsi-dudaksı ünsüz olan “c” sesi titreşimlidir. Türk dillerinde “ç” pek çok kullanılan bir ses olduğu halde “c” ünsüzü ana Türkçedeki temel seslerden değildir (Er, 2017).

“Ç” Sesi

“Ç” ünsüzünün boğumlanması aynı “c” ünsüzündeki gibidir. Tek fark, dil ucu biraz daha yukarı kalkar ve ses tonsuzlaşarak çıkar. Dilimizde genellikle kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur (Okur, 2016). “Ç” ünsüzü “t” ve “ş” seslerinin kaynaşmasıyla ortaya çıkar (Şenbay, 2016). Sert ünsüzlerin telaffuzunda el dudaklara yaklaştırıldığında bir hava hissedilir (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016).

“D” Sesi

“D” ünsüzü, dil ucunun damağın ön kesimine üst diş köklerine dayanıp açılmasıyla ve tonlu olarak ortaya çıkar (Şenbay, 2012). Ana Türkçede “d” sesi sadece kelimelerin ortasında ve kelime sonunda kullanılmıştır. Onun için Türk lehçelerinde yabancı dillerden aktarılmış biçimlerle yansımalar haricinde “d” harfi ile başlayan kelimelerin büyük bir kısmı Arapça, Farsça, Yunanca, Fransızca, İngilizce ve İtalyanca gibi yabancı dillerden alınmıştır (Er, 2017).

“F” Sesi

“F” sesi sert, sürekli ve dudak ünsüzüdür. Bu tür sesler çıkarılırken zorlanılır. Bu sebeple ağızda karşılaştıkları engeli patlamayla açarlar. Patlayıcı ünsüzler sürekli ve süreksiz diye ikiye ayrılır. “F” sürekli patlayıcı ünsüzlerdendir (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Üst kesici dişlerin alt dudağın üstüne konup açılmasıyla ve tonsuz olarak çıkarılır. Dilimizde çoğunlukla kelime başında, pek seyrek olarak da ortasında ve sonunda bulunur (Hengirmen ve Güler, 2005).

“G” Sesi

“G” sesi, patlamalı damak ünsüzüdür. Dil sırtının damağın gerisini kapatmasıyla oluşur. İnce ünlülerle damağın ön kısmında, kalın ünlülerle damağın arka kısmında çıkar (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Dilimizde, alfabede gösterilmeyen, ancak konuşma dilinde kolayca fark edilebilen iki “g” sesi vardır. “G” sesinin önünde kalın ünlü varsa dil kökü yumuşak damağı kapatarak damağın gerisinde bu sesi meydana getirir. “G” sesinin önünde ince ünlü bulunuyorsa dil kökü sert damağı kapatır. Damağın ön kısmından çıkar. Dilimizde genellikle kelime başında bulunur. Kelime ortasında ve sonunda seyrek bulunur (Okur, 2016). Eski Türkçede ince söylenen “g” ünsüzünün yalnız kelime içinde ve kelime sonunda kullanıldığı kelime başında ince “g” sesi eski Türkçede ince “k” olarak söylenirdi (Er, 2017).

“Ğ” Sesi

Bu ses, sızıcı, ötümlü bir yumuşak damak ünsüzüdür (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Dilimizde varlığını ancak kendinden evvel gelen ünlünün süresini uzatmakla hissettirir (Salmış, 2012). Dilimizde sadece yazıda gösterilen, söyleyişte ünlüler arasında eriyen bir ünsüzdür. Kelime başında bulunmaz (Okur,

2016). Ünlüler arasına girdiğinde bu ses ya kaynaşır, ya uzun okutur ya da “y” ye dönüşür (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014).

“H” Sesi

“H” sesi sürekli, sert, gırtlak ünsüzüdür. Bu sestten başka Türkçede ağızlarda kullanılan hırıltılı “hı” sesi vardır. Bu ses de gırtlaktan çıkarılır. Dilin doğal duruşundan geriye doğru hafifçe yükseldiğinde ortaya çıkan sestir (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Bir soluk harfi olup ağzın kalın “a” ünlüsünü çıkarttığı durumda meydana gelir ve tonsuz olarak çıkarılır. Rumeli ve külhanbeyi ağzında “h” sesi kelime başında ve ortasında kaybolur. Türkçemizde çoğunlukla kelime başında bulunur (Hengirmen ve Güler 2005).

“J” Sesi

Türk alfabesinin on üçüncü harfidir. Diş-damak ünsüzlerinin sürekli ve yumuşak olanıdır (Er, 2017). Dil, damağın diş köklerine doğru kalkar, dudaklar ileriye doğru uzanır, dişler birbirine yaklaşır ve hava dilin ortasından tonlu olarak sızarken meydana gelir. “J” sesi Türkçe kelimelerde bulunmaz (Er, 2017). “J” harfi dilimize Farsçadan ve Fransızcadan geçen kelimelerle gelmiştir. Halk arasına “j” sesinin “c” olduğu görülür (Hengirmen ve Güler, 2005).

“K” Sesi

“K” sesi sert, süreksiz ve damak ünsüzüdür. Türkçede “k” sesi iki tanedir. Birisi genellikle ince ünlülerle (e, i, ö, ü) kullanılan ke (kef) diğeri de kalın ünlülerle (a, ı, o, u) kullanılan ka (kaf)’dır. Bu iki ses ağızdan çıkışta farklı özellik gösterir. Her iki “k” sesi de çıkış yerine göre damak ünsüzüdür (Topçuoğlu-Ünal, F. ve Özden, M. 2014). “K” ünsüzü, dil sırtının damağın gerisini, bir de damağın daha ön kesimini kapatmasıyla ve tonsuz olarak çıkarılır. Görülüyor ki, “k” ünsüzünün de iki boğumlanma noktası vardır. İnce ünlülerle damağın ön kesiminden çıkar. Kalın ünlülerle damağın gerisinden çıkar (Şenbay, 2012).

“L” Sesi

Türk alfabesinin on beşinci harfidir. Diş-damak ünsüzlerinin sürekli ve yumuşak olanıdır (Er, 2017). “L” sesini çıkarırken dil ucu damağın ön kısmına, bir de daha gerisine dayanır. Hava dilin yanlarını titreterek sızar ve tonlu olarak

meydana gelir. Türkçede “l” ünsüzü sözcük başında bulunmaz (Hengirmen ve Güler 2005). “L” sesi kalın ve ince olmak üzere iki çeşit boğumlanır (Okur, 2016).

“M” Sesi

Dudakların birleşip açılmasıyla oluşan çift dudak ünsüzüdür. Dudaklar birleşince yumuşak damak alçalır ve tonlu olarak “m” sesi oluşur (Okur, 2016). Kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur (Salmış, 2012). Lakin Türkiye Türkçesinde “m” sesi kelime başlarında bulunmaz (Er, 2017).

“N” Sesi

“N” sesi, sürekli, yumuşak bir diş ünsüzüdür. Dilin damağın ön kısmına, diş köklerine dayanıp açılmasıyla seslendirilir. Akciğerlerden gelen havanın hem ağza hem burna geçirilmesiyle oluşur. Dilimizde sözcük başında, ortasında, ve sonunda bulunur (Koçyiğit, 2013). Bu sesin sağlıklı çıkması için geniz yolunun açık olması gerekir (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016).

“P” Sesi

“P” sert, süresiz dudak ünsüzlerindedir. Çıkış yerine göre çift dudak ünsüzüdür. Seslendirilişinde iki dudak da birleşir daha sonra içerideki hava sert bir şekilde dışarı verildiğinde bir patlama oluşur. Bu esnada çıkan ses “p” sesidir (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). “P” ünsüzü dilimizde ön; iç ve son seslerde görülebilir (Er, 2017).

“R” Sesi

“R” sesi yumuşak, sürekli diş ünsüzlerindedir. Dil ucunun yukarıdaki kesici dişlere yakın noktayla meydana getirdiği kapağın birçok defa açılıp kapanmasıyla meydana gelir. Kelime başında bulunan “R” kolay söylenir. Fakat kelime sonlarındaki “R” ünsüzlerine önem verilmezse anlaşılması güç olur (Salmış, 2012). Kelime sonundaki “r” ünsüzü düşürülmeden telaffuz edilmelidir (Okur, 2016). Dil ucunun iyice titremesi gerekir (Şenbay, 2012).

“S” Sesi

“S” sesi, sert, sürekli diş ünsüzlerindedir. Çıkış noktası “z”de olduğu gibidir. Dilin ucu üst kök dişlere yaklaşır, hava dilin arasından tonsuz olarak sızar, bu esnada dudaklar açıktır. Dilimizde kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur (Okur, 2016). Seslendirilirken dil ortası kabarıp damağa doğru yükselir, kesici

dişlerle dil arasında bir boşluk oluşturur ve diş etleriyle dilin arasından geçen hava açık dudaklardan çıkarak sesi oluşturur. Şayet bu ses seslendirilirken dil dişleri geçerse “s” peltek çıkar (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014).

“Ş” Sesi

“Ş” sesi, sert, sürekli diş ünsüzlerindedir. “Ş” ünsüzü, dişler birbirine yaklaşır, dudaklar iler doğru uzanır, dil sırtı damağa doğru kalkıp dar bir geçitten hava tonlu olarak sızar (Şenbay, 2012). Katı, sızmalı ve titreşimsiz bir diş eti ünsüzü olarakta tarif edebileceğimiz “ş” sesi Türkçede kelimelerin başında az bulunur (Er, 2017). Şişmek, şiş, şişman, şişek gibi kelimelerle tabiat taklidi olanlar istisnadır (Yaman, 2016).

“T” Sesi

“T” sesi sert ve süreksiz ünsüzlerindedir. Çıkış yerine göre ise diş ünsüzleri sınıfına girer (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Dil ucu diş etlerine değdirilerek çıkarılır. (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Katı, patlamalı ve titreşimsiz bir diş ünsüzü olarak da tarif edebileceğimiz “t” sesi Türkçede kelimelerin başında daha çok bulunur (Er, 2017).

“V” Sesi

“V” yumuşak, sürekli dudak ünsüzlerindedir. Üst kesici dişlerin alt dudağın üstüne dokunup açılmasıyla ve tonlu olarak çıkarılır (Şenbay, 2016). Sözcük başında, sonunda ve ortasında bulunur (Hengirmen ve Güler 2005). Türkçenin “v” sesi normal bir sestir. Ancak söyleyişte bazıları bu sesi yayvan telaffuz etmektedir (Yaman, 2016).

“Y” Sesi

“Y” sesi, yumuşak, sürekli damak ünsüzlerindedir. Dilin ortası oluklaşarak sert damağa doğru yükseltilir, tonsuz olarak meydana gelir. Kelime başında, ortasında ve sonunda bulunur (Okur, 2016). Türkçe’de “y” sesinin ünlüleri daraltıcı özelliği vardır. Kendisinden önce gelen ve kendisinden sonra gelen sesleri daraltır. Eğer kendisinden önce “a” ve “u” sesi geliyorsa “ı” sesine; “e” ve “ü” sesi geliyorsa da “i” sesine dönüşür. Ancak bu durum -yor ekinin kullanıldığı yerler dışında yazıda gösterilmez (Topçuoğlu-Ünal ve Özden 2014).

“Z” Sesi

“Z” sesi sızıcı, ötümlü bir diş eti ünsüzüdür. Dilin alt diş etlerine temasıyla aradan sızarak çıkar. Dil diş aralına kayarsa peltek olarak çıkar (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Dilimize geçmiş sözcüklerin başında, ortasında ve sonunda bulunur (Hengirmen ve Güler, 2005).

Konuşma kusurları

Boğumlama

Boğumlama, yazılmış ya da basılmış birtakım simgeleri (harfleri) seslemek demektir. Bu simgeler; başlangıçta, kulaktan kulağa geçmişler, sonradan da yazılı ve basılı hale gelerek göze görünür olmuşlardır. Basılı bir sözcüğe bakıp da onu boğumlandırıan (telaffuz eden) kişi, görsel bir uyarıyı işitsel bir uyarana çeviriyor demektir (Taşer, 2016). Reça'ya göre (2015); boğumlanmayı gerçekleştiren organlar, çene, dudak, dil, yumuşak damak, hareket eden boğumlanma organları; dişler, diş etleri, damak ise hareket etmeyen boğumlanma organları olarak sınıflandırılmaktadır. Sınıflandırılan bu hususlar sesletim sürecinin yapı taşlarıdır.

Bir diğer önemli husus ise boğumlama çalışmalarıdır. Boğumlama çalışmalarında öncelikle sesi oluşturan fiziki organların eğitilmesi gerekir. Özellikle ünlü ve ünsüzlerin oluşumunu sağlayan ağız bölgesi organlarının eğitilmiş olması şarttır. Dil ve dudak tembelliği dediğimiz konuşma kusurlarının temelinde ağız bölgesi organlarının yeterince işlevsel olmaması ve boğumlanma kusurları vardır (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Şenbay'a göre (2016); bir kimse bütün çabalarına karşın, tınısız ve güçsüz ses akışını düzeltemiyor ise o kimsenin umutsuzluğa kapılmasına gerek yoktur. Çünkü boğumlanma (articulation), yani, konuşma organlarının boğazdan çıkan sese biçim vermek için topluca çalışması imdadına yetişecektir. Ayrıca Şenbay (2016), söz söylerken sözlerin iyi anlaşılabilmesi için boğumlanmanın ne kadar önemli olduğunu küçük bir örnekle açıklamaktadır. Bu örnek, “Kapımızın önünden sokak satıcıları geçer ve bağırarak sattıkları malı herkese duyurmak isterler. Biz yine de, onlar avaz avaz bağırdıkları halde ‘ne satıyorsun?’ diye sorarız. Çünkü bizim için gerekli olan satıcının sesini duymak değil, söylediği sözleri anlamaktır. Söylenen sözlerin anlaşılması için de temel sesler ünlüler değil, ünsüzlerdir. Boğumlanmanın yardımıyla en kötü koşullar içinde bulunan bir ses iyi anlaşılma niteliği

kazanabilir.” şeklinde yer almaktadır. Sonuç olarak etkili ve güzel konuşmanın gerçekleştirilmesi için konuşmanın boğumlama kusurlarından arındırılması gerekmektedir.

Atlama

Toplumun her sınıfında pek yaygın olan bir söyleniş bozukluğudur (Şenbay, 2016). Konuşurken bazı sesleri ve heceleri söyleyememekten ya da atlamaktan kaynaklanan bir boğumlanma kusurudur. Genellikle konuşmadaki ihmalden, özensizlikten veya acelecilikten kaynaklanır (Hengirmen ve Güler 2005). Harflerin çıkarılışına özen gösterip başlangıçta ağır konuşarak bu bozukluğun önüne geçilebilir (Şenbay, 2016).

Değiştirme

Bir ünsüzün yerine başka bir ünsüzü söyleme alışkanlığı olup birçok çeşitleri vardır (Şenbay, 2016). Yine Türkçeyi iyi kullanmamaktan, kelimelerin doğru söylenişlerini bilmemekten ve acelecilikten dolayı yapılan bir hatadır. Bazı kişiler ellerinde olmadan, edindikleri kötü alışkanlıklardan ötürü çok hızlı konuşurlar (Kurudayıoğlu, 2013). Tıpkı atlama kusurunda olduğu gibi değiştirme kusurunun da giderilmesinde önşart; kelimeleri doğru anlamlarıyla kullanmaya özen göstermek ve gereğinden fazla hızlı konuşmamaktır (Er, 2017). Ayrıca Er’e göre (2017); toplum içerisinde makas yerine makaz, aşçı yerine ahçı, şefkat yerine şevkat, gönlüm yerine göynüm şeklinde bazı değiştirme kusurları ile karşılaşmaktadır.

Gereksiz sözcük kullanımı

Gereksiz sözcük kullanımı, konuşmacının bazı gereksiz sesleri ya da kelimeleri konuşmasının arasında kullanması ile oluşan bir konuşma kusurudur. Konuşmacının aaa, eee, ııı, hııı, hımm, şeyy, ii, yani, evet vb. ses ve kelimeleri sık sık kullanmasıyla ortaya çıkar ve dinleyiciyi rahatsız eder (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Kişi, konuşmanın akışını kesen anlamsız sözler ve fazladan kelimeler kullanmaktan kaçınmalıdır. Konu ile ilgili söz ve kelimeleri kullanmak zamanla alışkanlık haline gelebilmekte ve bu alışkanlıktan kurtulmakta zordur (Çakır, 2016).

Gevşeklik

Gevşeklik, en yaygın olan boğumlanma kusurudur. Boğumlanma tembelliğinden kaynaklanan bu kusur, sesleri ve heceleri yayarak söylemektir. Gevşeklikte çene kasları güçsüzdür. Konuşurken yanaklar zorlanmaz ve dudaklar yana doğru yayılır (Hengirmen ve Güler, 2005). Bu durumda kurşun kalem dişlerin arasına alınarak konuşma alıştırmaları yapılabilir. Bir süre sonra, kurşun kalem dişler arasından çekildiğinde, boğumlanmanın daha düzgün ve anlaşılır hale geldiği görülür. Bu çalışma ile dudaklar ve yanaklar görevlerini daha iyi yapmaya başlarlar. Ancak, bu kusurun uzun ve sürekli bir çalışma ile giderilebileceği unutulmamalıdır (Taşer, 2016).

Kekemelik

Boğumlanma kusurları içinde en önemlisi kekemeliktir. Kekemeler ya soluk aldıkları sırada veya soluklarını pek geç verdikleri sırada konuşurlar. Kekemeler sesleri ve heceleri çıkarırken zorlanırlar. Sonra birdenbire soluk vererek heceleri çıkarırlar. Bu sırada yüz buruşur ve gerilir (Hengirmen ve Güler 2005).

Genellikle iki çeşit kekeleme görülür. Birinci kekeleme çeşidine iki-dört yaşları arasındaki çocuklarda rastlanır. Tutarlı olmaya çalışan çocuk, konuşmayı öğrenirken, anlatma yeteneği, vermek istediği bilginin önemiyle bağdaşmadığından, kekeler. İkinci çeşit sürekli kekemelik, dört-yedi yaşlarında başlar. Zaman zaman birinci tip ikincisine dönüşür (Taşer, 2016).

Kekemeliğin diğer boğumlanma kusurlarından farkı, bu durumun fiziksel olmasının yanı sıra psikolojik nedenlerden de kaynaklanmasıdır (Hengirmen ve Güler 2005). Kekemeliğin psikolojik kaynaklardan geldiğini ileri süren birçok kuram, neden erkek çocukların gözle görülür bir biçimde daha çok kekelediğini açıklayamamaktadır (Taşer, 2016).

Pelteklik

Bir sesin kişi tarafından çıkarılamayıp o sesin yerine başka bir sesin kullanılmasıdır. Bu durum, dilin yeterince eğitilmiş olmamasından kaynaklanır (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014). Türkçe üzerinde tespit edilen pelteklik türleri, zeleştirme: “j” yerine “z”, seleştirme: “ş” yerine “s”, jeleştirme: c yerine j. şeleştirme: “s” yerine “ş”, leleştirme: “r” yerine “l”, ince “â” yerine kalın “a”, şeklinde yer almaktadır (Taktak, 2017).

Tutukluk

Tutukluk, boğumlanma sırasında bir heceye takılıp aynı heceyi tekrarlamaktır. Bu durum heyecandan, sıkılğınlıktan ya da sinir bozukluğundan kaynaklanır. Bazen de düşüncelerin toparlanmamasından ileri gelir (Hengirmen ve Güler, 2005). Bu durumda, tutukluğu yaratan gerçek nedenin saptanması ve ortadan kaldırılması, sağlıklı konuşmanın önkoşuludur. Bu yapıldıktan sonra, boğumlanma organlarında hareketi artırıcı, boğumlanmayı düzeltici çalışmaları özenle sürdürmek gerekir (Taşer, 2016).

Titrek/zayıf ses

Sağlık bozukluğu, ciğer ve solunum organlarındaki bozukluklar, eğitimsizlik, hafif sesle ve çekinerek konuşma alışkanlığı ya da doğuştan zayıflık gibi nedenlerden ortaya çıkan ses zayıflığı, kimi alıştırmalarda düzeltilebilir bir kusurdur. (Kurudayıoğlu, 2013). Topçuoğlu-Ünal ve Özden' göre (2014); sesin şiddetini, yüksekliğini ve uzunluğunu geliştirmek için gittikçe azalan ve artan tempolarla yüksek sesle okuma yapılmalı yahut konuşulmalı ayrıca diyaframdan iyi bir nefes alınmalıdır. Kurudayıoğlu'na göre ise (2013); sesin gürlüğü ve kuvvet, yeterince yüksek olsa da ses titreyebilir. Sesin titremesi güzel ve etkili konuşma için zararlıdır. Bunu düzeltmek için ünlülerin çıkarılmasından yararlanılmalıdır.

Yerel ağız kullanımı

Yerel ağız kullanımı, mahalli söyleyiş, mahalli ağız söyleyişi olarak da tanımlanmaktadır. Mahalli ağız özelliklerine göre konuşmada seslerle ilgili sorunlar olabileceği gibi ek ve kelimelerde de sorunlar görülebilir. Yazılı dilde ve İstanbul ağızında olmayan pek çok unsurun sözlü dilde mahallileştiğini görmekteyiz (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Bazı yörelerde kelimeye ses eklendiği, seslerin yerlerinin değiştirildiği, seslerin düşürüldüğü veya bozulduğu görülür. Ses eklenmesine yaparkene, leğen, ırıza; seslerinin yerlerinin değiştirilmesine yarpak, kirpik, kirpit; seslerin düşürülmesine ayvan, asan, üseyin; seslerin bozulmasına ise tohat, gız, hankisi örnek olarak verilebilir. Bunlar konuşmada bozukluklar meydana getirir. Giderilmesi için İstanbul Ağızı'nı kullanmaya özen göstermek yeterlidir (Topçuoğlu-Ünal ve Özden, 2014).

Problem Durumu

Araştırmacının cevap aradığı soru, giderilmesi istenen güçlük, “problem” olarak tanımlanır. Araştırmacı, problemlerin nedenlerini araştıran ve çözüm yolları arayan kişidir (Erkuş, 2011). Problem durumunun araştırılması kapsamında ilk olarak dil kavramından bahsetmek faydalı olacaktır.

TDK tarafından (2011); dilin çeşitli tanımları yapılmıştır. Bunlardan bazıları;

- Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı,
- İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban,
- Bir çağa, bir gruba, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi,
- Belli mesleklere özgü dil, düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı, şeklindedir.

Yapılan tanımlamalar göz önünde bulundurulduğunda dil, sosyal bir varlık olan insanın ihtiyaçlarının canlı bir vasıtasıdır. Dil kavramının özelinde Türkiye Türkçesini kullanmak üstlenilmesi gereken en temel görevlerimizdendir. Bu hususta bir değerlendirme yapan Çetin’e göre (2010); Türkçe, ortak yazı dili, ortak resmi dil, ortak eğitim dili; hatta ortak konuşma dili yapılarak Türkiye’de yaşayan herkes, kendi içinde dayanışmacı, uyumlu, ahenkli, kaynaşmış, tek millet olmalıdır.

Türk Dili’ne verilen önem toplumsal kimliğimizin kazanacağı gücün teminatı olarak görülmelidir. Bir diğer husus ise konuşma dilidir. Konuşma dilinden bahsetmeden önce konuşmanın tanımının yapılması gerekir. İnsanın düşünce ve duygularını çevresine aktarmada kullandığı sesli iletişim aracına konuşma denir (Topçuoğlu Ünal ve Özden, 2018). TDK tarafından (2011); konuşmanın çeşitli tanımları yapılmıştır. Konuşma; 1. Konuşmak işi. 2. Görüşme danışma, müzakere. 3. Dinleyicilere bilim, sanat edebiyat vb. konularda bilgi vermek için yapılan söyleşi, konferans. Yapılan tanımlar ışığında konuşmanın iletişim için çok önemli bir unsur olduğu ve hayatın her alanına aktif bir şekilde dahil olduğu görülmektedir. Sözlü iletişim, konuşarak yapılan iletişimdir ve en önemli unsuru dildir. Günlük hayatta insanlar arasındaki etkileşimlerin çoğu konuşmadaki sözlerle gerçekleşmektedir. Bu yönüyle dil, özellikle de konuşma dili toplumsal yaşamın temelini oluşturmaktadır (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2016). Toplumsal

yaşamın bel kemiğini oluşturan konuşma dilinin işlevsel yönü yadsınamaz bir gerçektir. Pek çoğumuz iletişim süremizin onda yedisini iletişim kurmaya çalışmakla harcamaktayız. İletişimin sadece dörtte üçünü konuşmaya harcamaktayız. Sonuç: Bir kişi bir günde ortalama 34.000 kelime konuşmaktadır. Bu da haftada birkaç kitaba eşittir ki, yılda on iki milyon kelimedenden fazla etmektedir (Fletcher, 2014). Konuşmanın bu denli önemli olduğu günümüzde konuşma eğitimi de esas teşkil etmektedir. Konuşma ile ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalarda ya konuşma eğitimi ya da güzel konuşma (diksiyon) üzerinde durulmuştur ancak güzel konuşmayı konuşma eğitiminden ayırmak mümkün değildir (Topçuoğlu Ünal ve Özden, 2018).

Konuşma eğitimi ile ilgili üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise diksiyondur. Diksiyon diğer bir anlamıyla etkili ve güzel konuşma sanatıdır. Diksiyon ile ilgili alan yazında sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Sınırlı sayıda çalışmanın olması diksiyon ile ilgili çalışmaların yapılmasının önem derecesini ortaya koymaktadır. Günümüzde diksiyon eğitimi, yanlış anlaşılan bir alan konumunda yer almaktadır. Diksiyonu çeşitli meslek gruplarına ya da toplum içerisinde mevcut bir sınıfa ait kabul eden yadsınamayacak bir topluluk mevcuttur. Tam aksine toplumun her kesimi için önem arz eden bir uzmanlık alanıdır. Anlaşılacak için anlatmasını bilmek; onun için de dili doğru kullanmak, diksiyon mükemmeliyetine ulaşmak gerektiği gerçeği hatırdan çıkarılmamalıdır (Göçgün, 2015). Güzel sözün etkisi umulduğundan daha fazladır. Güzel bir söz katı, alaycı, vurdumduymaz, isyankâr, kibirli, asî insanları dahi uysal, ağır başlı, yumuşak huylu ve en önemlisi anlayışlı bir insan haline getirebilir (Yaman, 2016). Konuşmalarında mükemmeliyeti ve anlayışı temel alan bir topluluk oluşturmak için diksiyon kullanılması gereken en önemli araçlardan biridir. Bireysel ve toplumsal yaşamda önemli bir yer tutan konuşma, okul, aile, iş çevre ve toplum yaşamında başarı ya da başarısızlığı belirleyen faktörlerden biridir (Kurudayıoğlu, 2013). Etkili ve güzel konuşma sanatı, bünyesinde konuşma eğitimi ile diksiyonu barındırmaktadır. Hayatın her alanında bireye kazanımları ileri düzeyde olan etkili ve güzel konuşma sanatı, üzerinde yoğun bir şekilde çalışılması gereken bir alandır. Bahsi geçen alanın bünyesinde barındırdığı konuşma eğitimi ve diksiyon ile ilgili gerçekleştirilen eğitimlerin nitelik ve nicelik problemleri yer almaktadır. Diksiyon ile ilgili gerçekleştirilen akademik çalışmaların yetersizliği de nitelik ve nicelik

problemini destekleyen diğerk bir husustur. Bu hususlar araştırmanın problem durumunu göstermektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Hız. Âdem ve Hız. Havva'nın etkileşimi ile dünyaya taşınan dil, iletişim, konuşma gibi kavramlar tarihsel bir süreç içerisinde gelişerek günümüze ulaşmıştır. Bunun yanı sıra güzel söz söyleme ve insanları etkileme üzerinde yapılan çalışmaların köklü tarihsel bir geçmişi bulunmaktadır. Tarih süreci içerisinde yer alan diksiyon ve konuşma eğitimi konulu tüm çalışmalar, konuşma becerisinin doğuştan gelen bir yetenek olmadığını ancak eğitimle mükemmel hâle gelebileceğini göstermektedir (Okur, 2016). Güzel doğru ve etkili konuşmak için diksiyonun kurallarını iyi bilmemiz ve bahsi geçen kuralları yerine getirmemiz gerekmektedir (Hengirmen ve Güler 2005). Bu ise her şeyden önce bir milli zevk işidir. Milli zevkin en güzel, en anlamlı şekilde görüldüğü yerin başında, dil ve onun kullanılması gelir (Göçgün, 2015). Bu kullanımda esas unsur ise diksiyondur. Eskiden sadece sahne sanatçılığı, spikerlik, sunuculuk, avukatlık gibi hitabetle ilgili meslekler için geçerli olan diksiyon bilgisi, iletişim ve etkileşimin her alanda önem kazandığı günümüzde, kendini iyi ifade etmek isteyen herkesin ilgi duyduğu bir alan olmuştur (Hengirmen ve Güler 2005).

Konuşma becerisinin gelişim sürecinde okul ana unsurlardan biridir. Okulu ana unsur kılan ise Türkçe derslerinin konuşma becerisinin yapı taşı olmasıdır. Günümüzde her geçen gün önem derecesi artan diksiyon eğitimleri tüm insanlar için önem arz eden bir alan olsada ilk olarak Türkçe öğretmenlerinin özeline girmektedir. Aile, okul ve sosyal çevre üçleminde gelişen konuşma becerisi bu üçlem üzerinde ne kadar çok yoğunlaşılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. İnsanın sosyal bir varlık olduğu düşünüldüğünde hayat içerisinde benzerlerinden bir adım öne geçmesi için farkındalık oluşturması gerekmektedir. Bahsi geçen farkındalığı toplumun her alanında etkileri olan diksiyon eğitimi ile yakalama imkânı bulunmaktadır.

Diksiyon eğitimi, 9. Sınıf öğrencilerini kapsayan “Diksiyon ve Hitabet Eğitimi” dersi ile MEB Türkçe öğretim programında yer alan konuşma becerisinin kazanımlarıyla sınırlı kalmaktadır. Günümüzde MEB’de görevli alan uzmanları, TRT başta olmak üzere diğerk kanallarda görevli spikerler, alanda çalışma yapmış

kişiler tarafından sertifika eğitimleri verilmektedir. Lakin etkili ve güzel konuşmanın kişinin konuşmasında kalıcı olabilmesi için yoğun bir çalışma programı gerekmektedir. Lakin bahsi geçen eğitimlerde kısa süreli programlarla öğrencilere/yetişkinlere diksiyon sertifikaları temin edilmektedir. Çakır'da (2016); doğru ve güzel bir konuşmanın, ancak düzenli bir eğitim sonunda kazanıldığını, Türkçe konuşma dili eğitiminin milli eğitim sistemine dahil edilmesi ile Türkçenin kültür dili olarak anaokulundan başlayıp üniversitenin sonuna kadar düzenli bir şekilde öğretilmesinin gerekliliğini, güzel ve etkili konuşma konusunun ders programlarına alınarak çocuklarımızın bu konuda çok daha iyi bir şekilde eğitilmesinin hayati derecede önemli gördüğünü belirtmiştir.

Göçgün'e göre ise (2015, s.21); günümüzde ne yazık ki, Türkçeye karşı gerekli ve yeterli saygının, sevginin tam anlamıyla yerine getirilememiş olmasının üzüntülü manzarası ile karşı karşıya kalınmaktadır. Nitekim çarşı ve sokakta mevcut insanlar bir kenara her derecedeki okullarda, radyo ve televizyonlarda, hatta üniversitelerde bile Türkçenin tamamıyla bir vurdumduymazlık girdabına kapıldığı, gerçekten talihsiz bir duruma düştüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. Konu ile ilgili açıklamalar bu çalışmanın gerekliliğini destekleyici niteliktedir.

Diksiyon ile ilgili yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde alan yazında sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Ayrıca konuşma becerisinin gelişim süreci göz önünde bulundurulduğunda bahsi geçen süreç beraberinde çeşitli eşikleri barındırmaktadır. Bireyin ailesiyle olan etkileşimi, okul süreci ve sosyal çevresi bu eşiklere örnek verilebilir. Bu örnekler ışığında okul sürecinde, konuşma eğitiminin öğrencilere kazandırıldığı seviye grupları yer almaktadır. Seviye gruplarından olan ortaokul öğrencileri ergenlik süreci ile birlikte fizyolojik ve biyolojik değişiklik yaşamaktadır. Ayrıca bahsi geçen değişikliklerin yanı sıra sosyal çevrelerinin beraberinde getirdiği etkileşimde konuşma becerisini önemli kılan diğer bir husustur. Meydana gelen bu değişiklikler ve alan yazında bulunan boşluk ışığında araştırmanın ortaokul 7. sınıf öğrencileri ile işlevsellik kazandığı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, ortaokul 7. sınıf öğrencilerine uygulanan diksiyon etkinliklerinin öğrencilerin konuşma becerilerine olan etkisini ortaya koymaktır.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, “Diksiyon etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi var mıdır?” şeklindedir.

Alt problemler

- Deneysel ve kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu puanlama cetveline göre aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Deneysel ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu puanlama cetveline göre aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Türkçe dersi öğretim programını takip eden kontrol grubu öğrencilerinin aldıkları eğitimin ardından gösterdikleri gelişim ne düzeydedir?
- Deneysel grubunda yer alan öğrencilerin diksiyon eğitimi sonucunda diksiyon ve konuşma eğitimine yönelik görüşleri farklılık göstermekte midir?

Sayıtlar

Araştırma ile ilgili temel varsayımlar:

- Deneysel araştırma yönteminin bu araştırma için uygun olduğu,
- Deneysel ve kontrol gruplarının, seviye ve dağılım bakımından birbirine benzer yapıda olduğu,
- Bu çalışmada kullanılan sözlü ve yazılı kaynaklardan elde edilen verilerin araştırma için yeterli olup, gerçeği yansıttığı,
- Araştırma kapsamında kullanılan kişisel bilgi formlarının deneysel ve kontrol grubunda yer alan 7. sınıf öğrencileri tarafından doğru doldurulduğu,
- Araştırma kapsamında kullanılan görüşme formlarının deneysel grubunda yer alan 7. sınıf öğrencileri tarafından doğru doldurulduğu,
- Araştırma kapsamında hazırlanan/kullanılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu,
- Araştırma kapsamında hazırlanan etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ile konuşma problemlerini değerlendirme formunu dolduran uzmanların nesnel bir değerlendirme yaptığı, şeklindedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Bursa ili İnegöl ilçesinde yer alan Alanyurt ortaokulu,
- Çalışma grubunun deney grubunda yer alan (27) ve kontrol grubunda yer alan (25), 7. sınıf öğrencisi,
- Sekiz hafta uygulama süresi,
- Veri toplama araçları kapsamında kullanılan formlar (Etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu, konuşma problemlerini değerlendirme formu, kişisel bilgi formu, öğrenci görüşme formu),
- Diksiyon eğitimi
- Araştırma yöntemlerinden deneysel yöntem, maddelerinde bahsi geçen hususlar ile sınırlıdır.

İkinci Bölüm

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesi hakkında bilgi verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma deseni (modeli), araştırmacının sorularını cevaplamak ya da hipotezlerini test etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir plandır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Bir değişkenin neden ve sonuç ilişkilerini test eden en güçlü yol deneysel araştırma yöntemidir. Bu araştırma türünde, uygulama sürecine, kime uygulanacağına ve neleri içereceğine araştırmacı karar verir. Deneysel araştırmaların temel özelliklerinden biri grupların karşılaştırılmasıdır. Deney grubunda etkisi gözlenecek olan yöntem uygulanırken kontrol grubuna hiçbir işlem uygulanmaz ya da farklı bir uygulama yapılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2013, s. 196). Karasar'a (2014, s. 87) göre deneysel desenler "neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacı ile doğrudan doğruya araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir. Bu modellerde gözlenmek istenenler, araştırmayı yapan kişi tarafından üretilir". Özmen'e göre (2014, s. 49); deneysel araştırmalar sistematik bir metot kullanılarak, belli bir müdahalenin kontrol altına alınmış şartlarda belli bir problemin çözümünde ne derece etkili olacağını görmek için yapılır. Konu ile ilgili bilgiler ışığında ortaokul 7. sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen diksiyon etkinliklerinin öğrencilerin konuşma becerileri üzerindeki etkisinin araştırıldığı bu çalışmada nicel ve nitel araştırma desenlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Ön test ve son test kontrol gruplu çalışmalarda yansız atama yoluyla oluşturulmuş iki grup vardır. Bunlardan biri deney grubu diğeri kontrol grubudur. Her iki grupta da deney öncesi ve sonrası ölçmeler yapılır (Karasar, 2008: 97). Bu çalışmada da 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerden iki grup seçilmiştir. Yansız atama yoluyla oluşturulan gruplardan biri deney grubu diğeri ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir.

Tablo 3

Çalışma Deseninin Simgesel Görünümü

	Grup	Ön test	İşlem	Son test
R	D (Deney)	O1	X	O3
R	K (Kontrol)	O2		O4

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Bursa/İnegöl Alanyurt Ortaokulunda öğrenim gören 7. sınıf (7/A ve 7/C) öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu kapsamında ortaokul düzeyinde 7. sınıf öğrencilerinin tercih edilmesinin nedeni diksiyon ve konuşma eğitimi çalışmalarına seviye olarak en uygun oluşudur.

Çalışma grubu kapsamında seçkisiz atama yoluyla deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Deney grubunu 27, kontrol grubunu ise 25 öğrenci oluşturmaktadır. Deney ve kontrol grubunun kişi sayısı ile cinsiyet faktörlerini gösterir tablo aşağıdadır.

Tablo 4

Çalışma Grubu Cinsiyet ve Kişi Sayısı Dağılımı

Grup	Cinsiyet	Kişi Sayısı	Toplam
Deney	Erkek	14	27
	Kız	13	
Kontrol	Erkek	7	25
	Kız	18	

Verilerin Toplanması

Bu araştırma kapsamında öncelikle detaylı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu tarama kapsamında araştırma ile ilgili yazılmış kitaplar, Türkçe ve yabancı dilde yazılmış yüksek lisans ve doktora tezleri başta olmak üzere dergiler, makaleler incelenmiştir. Öğrencilerin konuşma problemlerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından metnin yüksek sesle seslendirilmesi çalışması için kullanılacak metinler

ve diksiyon çalışmalarında hazırlıklı konuşma için kullanılacak konular hazırlanmıştır. Hazırlanan metinler ve konular uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü sonucunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve uygulanabilir hale getirilmiştir. Metinler ve konular kullanılarak öğrencilere metnin yüksek sesle seslendirilmesi ve hazırlıksız konuşma yaptırılmıştır. Öğrencilerin yaptıkları konuşmalar araştırmacı tarafından geliştirilen “Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu (Ek-1)” ile “Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu (Ek-2)” ile değerlendirilmiştir. Bu formlar da hazırlanan metinler ve konular gibi uzman görüşüne sunulmuş uygulanabilir hale getirilmiştir. Değerlendirmelerin ardından deney grubundaki öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlanmış 8 haftalık ders planı uygulanmıştır. Kontrol grubunda yer alan öğrenciler ise mevcut Türkçe müfredatına uygun bir şekilde eğitimlerine devam etmiştir. Uygulan 8 haftalık ders planının ardından her iki gruba tekrar mevcut formlar uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilere 8 haftalık ders planı öncesi “Kişisel Bilgi Formu (Ek-3)”, ders planı sonrası “Görüşme Formu (Ek-4)” uygulanmıştır.

Verilerin toplanması süreci

Araştırmanın verilerin toplanması süreci; uygulamaya hazırlık, uygulama, uygulama sonrası olmak üzere üç aşama olarak incelenmiştir.

Uygulamaya hazırlık aşaması

Diksiyon etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine olan etkisinin araştırıldığı bu çalışma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştirilmiştir. Diksiyon etkinliklerinin uygulanması sürecine başlanmadan önce uygulamaya hazırlık aşamaları bu kısımda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Uygulama okulun belirlenmesi ve izin süreci

Uygulama okulu belirleme sürecinde Bursa ili İnegöl ilçesinde bulunan okullar incelenmiş olup okullar hakkında ilçe milli eğitim müdürlüğü yetkilileri ve bölge okul yöneticileri ile detaylı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler doğrultusunda amaçlı örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme kriterleri göz önünde bulundurularak Alanyurt Ortaokulu'nun sosyo-kültürel zenginliğinin fazla olduğu karma bir okul olduğu tespit edilmiş olup uygulama okulu olarak belirlenmiştir. Okul idaresi ve Türkçe öğretmenleri ile yapılan

görüşmeler neticesinde araştırmanın sağlıklı bir şekilde yürütülebileceği hususunda karar kılınmıştır. Görüşmelerin ardından uygulama için gerekli izinler alınmıştır (Ek-5)

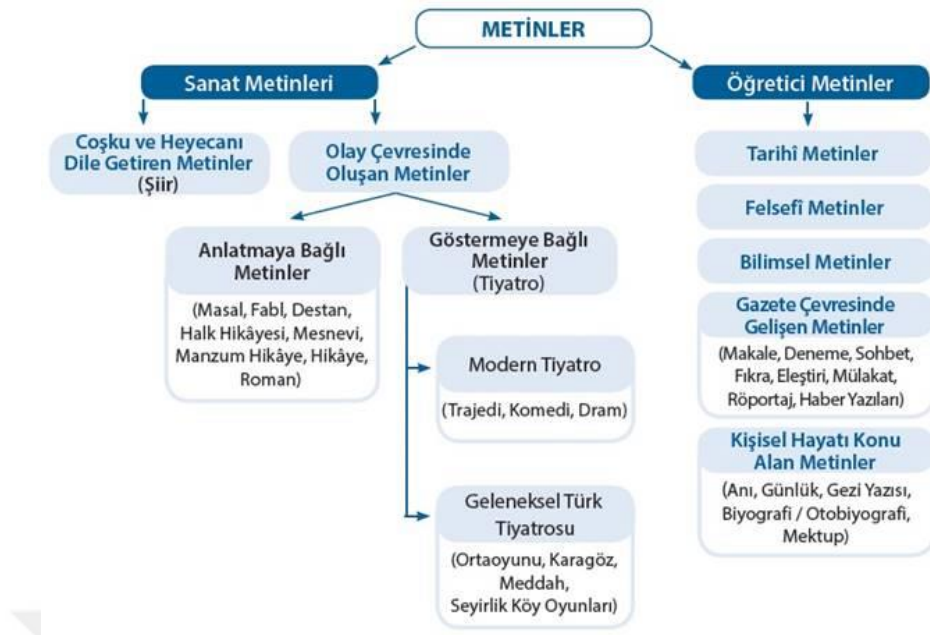
Ders planlarının hazırlanması

Araştırma kapsamında kontrol grubunda yer alan öğrencilere, MEB yayınlarının Türkçe 7. sınıf kılavuz kitabında yer alan mevcut program ders planı olarak belirlenmiştir. Deney grubunda yer alan öğrencilere yönelik çağdaş öğretim yöntemleri esas alınarak ders planları hazırlanmıştır. Bunlar aktif, esnek ve çağdaş öğretim yöntemleri olarak tanımlanır. Bu yöntemlerde öğrenme araştırma, deneme ve üretme yoluyla gerçekleştirilir. Öğrencilere verilecek bilgi ve beceriler keşfedilerek öğretilir ve tümevarım yöntemi kullanılır. Öğrenciyi merkeze alan bu yöntemler öğrencilerin çeşitli becerilerini geliştirmeyi amaçlar (Güneş, 2016, s. 121). Ders planları hazırlanırken bu ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Sekiz haftalık deney grubu ders planları Ek-6'da yer almaktadır.

Ön test/son test konularının ve metinlerinin belirlenmesi

Ön test ve son test konularının ve metinlerinin belirlenmesi kapsamında;

1. Hazırlıksız konuşmalar için 40 maddeden oluşan konu havuzu oluşturulmuş olup konular için uzman değerlendirmesine başvurulmuştur. Uzman değerlendirmesinin ardından yapılan düzeltme/ekleme/çıkarma neticesinde konu havuzuna 30 madde olarak son hali verilmiştir.
2. Öğrencilerin metnin yüksek sesle seslendirilmesi çalışması için edebi türler tablosu (Şekil 10.) esas alınarak metinler belirlenmiştir. Belirlenen 23 metin uzman değerlendirmesine sunulmuştur. Değerlendirmenin ardından 9 metin (3 şiir, 1 nutuk, 1 masal, 1 tiyatro, 1 biyografi, 1 haber, 1 hikâye) olarak son halini almıştır.

Şekil 10. Metinlerin Sınıflandırılması (URL-10).

Uygulama aşaması

Diksiyon etkinliklerinin uygulanma aşaması bu kısımda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Ön testlerin uygulanması

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilere öncelikle kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Deney grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşma düzeyleri ile konuşma problemlerini tespit etmek için her bir öğrenciye belirlenen hazırlıksız konuşma konularından bir tanesini seçmesi ve süre sınırlaması olmadan konuşma yapması istenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları hazırlıksız konuşmalar video kayıt altına alınmıştır. Daha sonra metnin yüksek sesle seslendirilmesi çalışması için belirlenen metinler araştırmacı tarafından seçilerek öğrencilere verilmiş olup öğrenciler tarafından seslendirilmiştir. Yapılan bu uygulama da video kayıt altına alınmıştır. Sonrasında etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ile konuşma problemlerini değerlendirme formu kullanılarak video kayıtları ve öğrencilerin uygulama anındaki durumları göz önünde bulundurularak objektifliği ve güvenilirliği sağlamak için Türkçe eğitimi alanı uzmanı (3) kişi tarafından doldurulmuştur.

Deney ve kontrol gruplarının oluşturulması

Deney ve kontrol grupları 7/A ile 7/C sınıflarında bulunan 52 öğrenciden oluşmaktadır. Deney ve kontrol gruplarının oluşturulmasında öğrencilere uygulanan kişisel bilgi formu, etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ile konuşma problemlerini değerlendirme formundan elde edilen veriler göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca okul idaresi ve sınıfların Türkçe öğretmenleri ile yapılan görüşmeler neticesinde sınıfların konuşma düzeyleri hakkında bilgiler elde edilmiştir. Bunun haricinde gruplara testler uygulanmıştır. Elde edilen bilgiler neticesinde sınıfların normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmış ve 7/A sınıfı deney grubu, 7/C sınıfı ise kontrol grubu olarak tayin edilmiştir. Normallik testi Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Deney ve Kontrol Grubu Ön Test Sonuçları Normallik Testi

Ölçüm	Grup		Kolmogorov-Smirnov	Shapiro-Wilks
Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu	Deney	Statistic	,140	,963
		Sig.	,190	,437
	Kontrol	Statistic	,121	,956
		Sig.	,200	,345
Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu	Deney	Statistic	,137	,887
		Sig.	,200	,007
	Kontrol	Statistic	,124	,946
		Sig.	,200	,206

Ayrıca normallik dağılımı belirleme sürecinde deney ve kontrol gruplarının ön test sonuçlarının analiz edilmesi sonucunda çarpıklık ve basıklık değerleri elde edilmiştir. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde grupların çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılım göstermektedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6

Deney ve Kontrol Grubu Ön Test Sonuçlarının Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Ölçüm	Grup		Skewness	Kurtosis
KPDF	Deney	Statistic	,377	,708
		Std Error	,441	,858
	Kontrol	Statistic	,060	,984
		Std Error	,464	,902
EGKDF	Deney	Statistic	1,562	,441
		Std Error	4,993	,858
	Kontrol	Statistic	,412	,464
		Std Error	,832	,902

Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, anlamlılık düzeyi başlıkları kullanılmıştır. Bağımlı grupların değerlendirmesinde ilişkili örneklemelerin analizine yer verilmektedir.

Deney grubuna sekiz haftalık ders planının uygulanması süreci

Araştırma kapsamında sekiz hafta süreyle uygulanan ders planlarının planlaması araştırmacı tarafından yapılmıştır. Deney grubuna yönelik gerçekleştirilen 8 haftalık ders planı kapsamında, ders işleniş süreci Ek-6' da detaylı olarak yer almaktadır. Sekiz haftalık ders planının uygulanması süreci ders planı ise aşağıda yer alan Tablo 7'de belirtilmiştir.

Tablo 7

Deney Grubuna Sekiz Haftalık Ders Planının Uygulanması Süreci

Hafta	Konu	Yöntem	Öğrenci Kazanımları	Ders süreci
1. Hafta	Etkili ve güzel Konuşmanın (diksiyon ve hitabet) Önemi	Sunuş yoluyla öğretim, Beyin Fırtınası Tartışma, Soru-Cevap	Etkili ve güzel konuşmanın önemini kavrama	Etkili ve güzel konuşmanın önemi ile diksiyon ve hitabet hakkında teorik bilgiler aktarılmıştır. Konu ile ilgili videolar izlenmiş olup soru-cevap tekniği uygulanmıştır.
2. Hafta	Solunum (Nefes) Çalışmaları	Nefes Alıştırmaları (Yaparak Yaşayarak Öğrenme)	Doğru nefes(dıyafram nefesi) alabilme	Konu ile ilgili teorik bilgiler verilmiştir.İlgili videolar izlenmiştir. Daha sonra uygulama yapılmıştır.
3. Hafta	Dil, Diş, Dudak, Çene ve Yüz Egzersizleri	Sunuş yoluyla öğretim, dramatizasyon	Etkili ve güzel konuşma için gerekli unsurlarını kavrama	Konu ile ilgili teorik bilgiler aktarılmıştır. İlgili videolar izlenmiştir. Daha sonra dramatizasyon tekniği ile egzersizler yapılarak uygulama süreci tamamlanmıştır. Öğrenci hatalarına yönelik dönüt düzeltme yapılmıştır.
4. Hafta	Durak, Vurgu, Ton ve Tını Çalışmaları	Sunuş yoluyla öğretim kelime havuzu, söz korusu	Etkili ve güzel konuşmanın unsurlarını kavrama ve uygulama	Konu ile ilgili teorik bilgiler aktarılmıştır. İlgili videolar izlenmiştir. Daha sonra uygulama yapılmıştır. Öğrenci hatalarına yönelik dönüt düzeltme yapılmıştır.
5. Hafta	Ünlülerin Sesletimi	Sunuş yoluyla öğretim tekerleme havuzu, dramatizasyon, söz korusu	Ünlü harfleri etkili ve doğru seslendirme	Konu ile ilgili teorik bilgiler aktarılmıştır. İlgili videolar izlenmiştir. Daha sonra uygulama yapılmıştır. Öğrenci hatalarına yönelik dönüt düzeltme yapılmıştır.
6. Hafta	Ünsüzlerin Sesletimi	Sunuş yoluyla öğretim tekerleme havuzu nefesi) dramatizasyon, söz korusu	Ünsüz harfleri etkili ve doğru seslendirme	Konu ile ilgili teorik bilgiler aktarılmıştır. İlgili videolar izlenmiştir. Daha sonra uygulama yapılmıştır. Öğrenci hatalarına yönelik dönüt düzeltme yapılmıştır.

Tablo 7 (devam)

Deney Grubuna Sekiz Haftalık Ders Planının Uygulanması Süreci

Hafta	Konu	Yöntem	Öğrenci Kazanımları	Ders süreci
7. Hafta	Jest ve mimik çalışmaları	Sunuş yoluyla öğretim yaparak yaşayarak öğrenme, dramatizasyon	Jestlerini ve mimiklerini etkili kullanabilme	Konu ile ilgili teorik bilgiler aktarılmıştır. İlgili videolar izlenmiştir. Daha sonra uygulama yapılmıştır. Öğrenci hatalarına yönelik dönüt düzeltme yapılmıştır.
8. Hafta	Topluluk karşısındaki konuşmalarda stres yönetimi	Sunuş yoluyla öğretim yaratıcı drama yaratıcı düşünme	Etkili ve güzel konuşabilme, stres yönetimi sağlayabilme	Konu ile ilgili teorik bilgiler aktarılmıştır. İlgili videolar izlenmiştir. Daha sonra uygulama yapılmıştır. Öğrenci hatalarına yönelik dönüt düzeltme yapılmıştır.
Toplam			Hafta : 8	Ders saati : 16

Deney grubunda sekiz hafta süreyle diksiyon ve konuşma eğitimini esas alan ders planı uygulanmıştır. Ders planları detaylı bir şekilde Ek-6'da yer almaktadır. Ders planları sürecinde beyin fırtınası, tartışma, soru-cevap, yaparak yaşayarak öğrenme, söz korusu, dramatizasyon yöntem/teknik/stratejileri kullanılmıştır. Kontrol grubunda ise dersler, mevcut programa göre, öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve EBA'da yer alan etkinlikler doğrultusunda işlenmiştir.

Son testlerin uygulanması

Sekiz haftalık ders planlarının uygulanmasının ardından deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin konuşma becerilerinde olan gelişmeleri belirlemek amacıyla EGKDF ve KPFD iki grubada son test olarak uygulanmıştır.

Uygulama sonrası aşama

Ön test ve son testlerin ardından gerçekleştirilen çalışmalar bu kısımda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Öğrenci görüşme formlarının uygulanması

Gerçekleştirilen sekiz haftalık ders planının ardından öğrencilerin elde ettikleri kazanımlarını, eleştirilerini, önerilerini almak için araştırmacı tarafından 6

soruluk öğrenci görüşme formu hazırlanmıştır. Form maddeleri için dört alan uzmanının değerlendirilmesi alınmıştır. Uzman değerlendirmelerinin ardından form maddelerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma problemlerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından metnin yüksek sesle seslendirilmesi çalışması için kullanılacak metinler ve diksiyon çalışmalarında hazırlıklı konuşma için kullanılacak konular hazırlanmıştır. Hazırlanan konuların ve metinlerin değerlendirilebilmesi için araştırmacı tarafından “*Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu*” ile “*Konuşma Problemleri Değerlendirme Formu*” geliştirilmiştir. Öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için “*Kişisel Bilgi Formu*”, uygulama sonucunda görüşlerini almak için ise “*Görüşme Formu*” hazırlanmıştır.

Etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu

Araştırma kapsamında literatürde ayrıntılı bir tarama gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması esnasında konuşma eğitimi, diksiyon eğitimi ile ilgili ölçek, form ve anketler incelenmiş olup konu ile ilgili incelemeler neticesinde elde edilen kriterlerden yararlanılarak madde havuzu oluşturulmuştur.

Bahsi geçen havuzdan elde edilen maddeler, 10 alan uzmanı grubunun (3 Dr. Öğretim Üyesi, 1 Araştırma Görevlisi, 1 Okutman, 5 Türkçe Öğretmeni) görüşüne sunulur form taslağı oluşturulmuştur. Oluşturulan form taslağının, uzman değerlendirme formlarından alınan dönütler doğrultusunda bazı maddeleri çıkarılmış, yeni maddeler eklenerek bazı maddelerin yerinde ve sırasında değişiklik yapılmıştır. 7. sınıf öğrencilerine yönelik son hali verilen form düzenlendikten sonra uygulanmıştır.

Formun uygulanacağı hedef öğrenci kitlesi göz önünde bulundurulduğunda, 5’li likert tipi form oluşturmanın uygun olacağı düşünülmüştür. 5’li likert tipinde hazırlanan formda; *çok zayıf, zayıf, orta, iyi, çok iyi* seçeneklerine yer verilmiştir. Form “*çok zayıf* seçeneğinden başlayarak 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır.

Konuşma problemlerini değerlendirme formu

Gerçekleştirilen detaylı literatür taraması ile konuşma eğitimi, diksiyon eğitimi ile ilgili her türlü ölçek, form ve anket incelenmiş olup elde edilen kriterlerden yararlanılarak madde havuzu oluşturulmuştur.

Bu havuz dikkate alınarak bir form taslağı oluşturulmuştur. Oluşturulan taslak form, 10 alan uzmanı grubunun (3 Dr. Öğretim Üyesi, 1 Araştırma Görevlisi, 1 Okutman, 5 Türkçe Öğretmeni) görüşüne sunulmuştur. Uzman değerlendirme formlarının incelenmesinin ardından maddelerden bazıları çıkarılmış, bazılarının yerlerinde ve sırasında değişiklikler yapılmış olup yeni maddeler eklenerek forma son hali verilmiştir. Kullanılan form 7. sınıf öğrencilerine yönelik düzenlendikten sonra uygulanmıştır.

Bu form ünlülerin sesletimi, ünsüzlerin sesletimi, durak, tonlama, ezgi, vurgu kullanımı, diyafram/göğüs nefesi kullanımı, atlama, kekemelik, değiştirme, tutukluk, titrek/zayıf ses, gevşeklik, gereksiz sözcük kullanımı, pelteklik, yerel ağız kullanımı problemlerinin yer aldığı kriterlerden oluşmaktadır. Form ünlülerin sesletimi maddesinden başlayarak problem var (1), problem yok (0) şeklinde puanlanmıştır.

Kişisel bilgi formu

Deney grubu ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin; cinsiyet, yaş, okul ve sınıf düzeyi, kardeş sayısı, kendilerine ait odalarının ve kitaplıklarının olup olmadığı günlük ortalama kitap okuma, radyo dinleme, televizyon izleme, internet kullanımı süreleri, geçmiş yıllarda havale gibi çeşitli rahatsızlıklar geçirip geçirmediikleri hususları ile anne ve baba eğitim düzeyi, anne ve babalarının günlük konuşmalarına özen gösterme düzeyi, anne ve babalarının günlük ortalama kitap okuma, radyo dinleme, televizyon izleme, internet kullanımı süresi, aylık ortalama gelir düzeyi, akrabalarında konuşma bozukluğu olan birinin olup olmadığı hususlarını belirlemek için kişisel bilgi formu (Ek-3) oluşturulmuştur. Bu form öğrencilerin konuşma becerilerine etkisi olan unsurlarının tespitinde kullanılmıştır.

Görüşme formu

Araştırmada deney grubunda yer alan ve 8 hafta süreyle diksiyon dersi almış olan öğrencilerin ders sürecine ve sürecin devamına yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu

oluşturulmuştur. 6 sorudan oluşturulan form, 4 alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formu (Ek-4) maddelerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında deney ve kontrol gruplarına yönelik uygulanan ön test ve son test ölçümlerinde “Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu” ile “Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu” uygulanırken, uygulama sürecine geçilmeden önce “Kişisel Bilgi Formu”, uygulamanın ardından “ğrenci Görüşme Formu” uygulanmıştır. Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu ile Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formlarının analizinde nicel verilerin çözümlenmesi aşamaları izlenirken, Kişisel Bilgi Formu ve ğrenci Görüşme Formu formlarının analizinde ise hem nicel hem nitel veri çözümleme aşamaları izlenmiştir.

Analizler kapsamında frekans analizi, ilişkili hesaplama analizi (pearson correlations), betimsel analiz (descriptives statistic), independent samples t-test ile paired samples t-test kullanılmıştır. Ayrıca nitel verilerin analizi için görüşme formundan elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiş olup kod ve temalara ayrılmıştır.

Üçüncü Bölüm

Bulgular

Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bilgilerin İncelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin kişisel bilgi formuna yönelik verdikleri cevapların incelenmesine yönelik analiz sonuçlarına Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Demografik Bilgileri

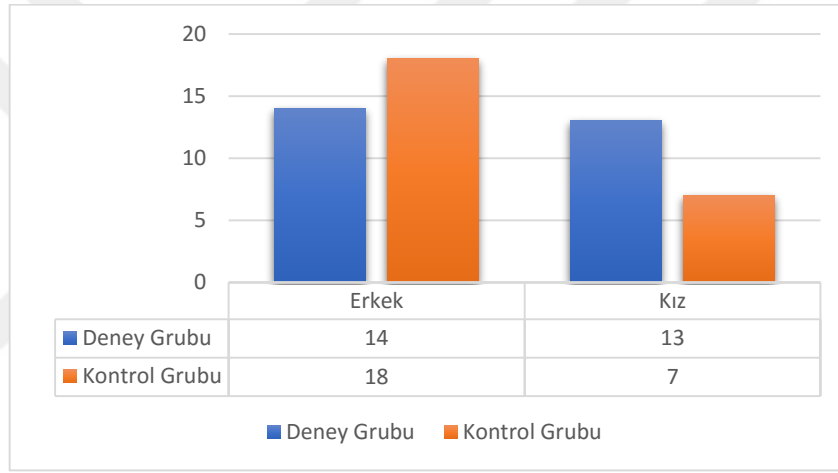
Değişken	Tür	Deney Grubu	%	Kontrol Grubu	%
Cinsiyet	Erkek	14	51,8	18	72
	Kız	13	48,1	7	28
Yaş	12	3	11,1	2	9,1
	13	23	85,1	20	90,9
	14	1	3,7	-	-
Kardeş Sayısının:	Kardeşim yok	1	3,7	-	-
	1 kardeşim var	7	25,9	6	24,0
	2 kardeşim var	7	25,9	10	40,0
	3 kardeşim var	7	25,9	5	20,0
	4 ve daha fazla kardeşim var	5	18,5	4	16,0
Annenizin Eğitim Durumu	Okula Gitmedi	1	3,7	-	-
	İlkokul mezunu	5	18,5	2	8,0
	Ortaokul mezunu	16	59,3	19	76,0
	Lise mezunu	5	18,5	4	16,0
	Lisans mezunu	-	-	-	-
	Yüksek Lisans/ Doktora mezunu	-	-	-	-
Babanızın Eğitim Durumu	Okula Gitmedi	-	-	-	-
	İlkokul mezunu	5	18,5	8	32,0
	Ortaokul mezunu	11	40,7	4	16,0
	Lise mezunu	10	37,0	12	48,0
	Lisans mezunu	1	3,7	1	4,0
	Yüksek Lisans/ Doktora mezunu	-	-	-	-
Ailenizin Aylık Ortalama Gelir Düzeyi	0-1000 TL	-	-	-	-
	1000-2000 TL	7	38,9	2	8,7
	2000-2500 TL	3	16,7	5	21,7
	2500-3000 TL	2	11,1	6	26,1
	3000 TL ve üzeri	6	33,3	10	43,5
Kendize Ait Odanız Var Mı?	Yok	6	22,2	6	24,0
	Var	21	77,7	19	76,0

Tablo 8 (devam)

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Demografik Bilgileri

Değişken	Tür	Deney Grubu	%	Kontrol Grubu	%
Kitaplığınız Var mı?	Yok	7	25,9	1	4,0
	Var	20	74,0	24	96,0
Geçmiş Yıllarda Havale Gibi Çeşitli Rahatsızlıklar Geçirdiniz mi?	Yok	18	66,7	19	76,0
	Var	9	33,3	6	24,0
Akrabalarınızda Konuşma Bozukluğu Olan Var mı?	Yok	26	96,2	10	55,6
	Var	1	3,7	8	44,4

Ayrıca kişisel bilgi formunun uygulandığı deney ve kontrol grubu dağılım grafiği Şekil 11’de yer almaktadır.

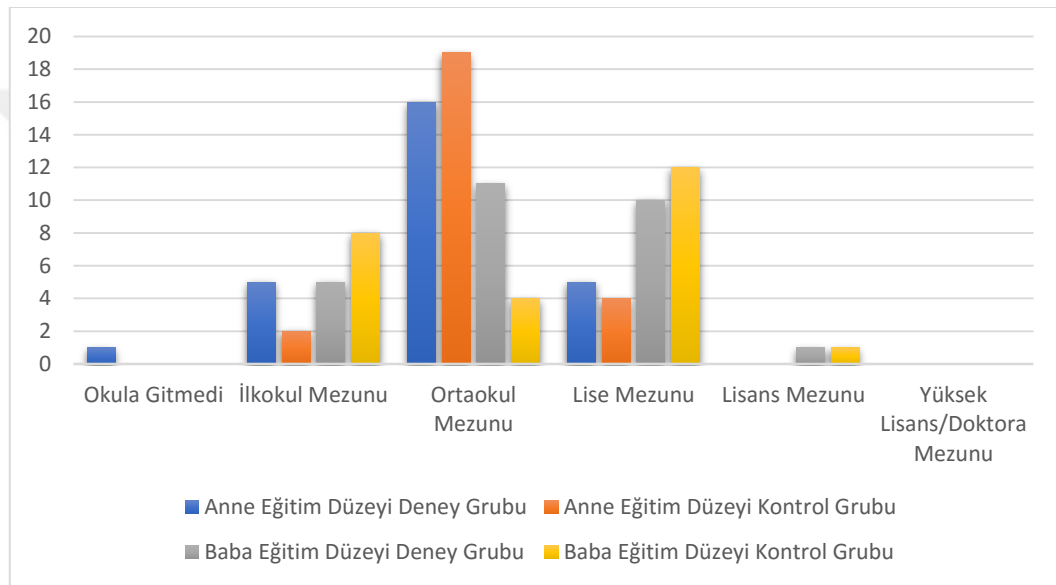
Şekil 11. Kişisel bilgi formunun uygulandığı deney ve kontrol grubu dağılım grafiği.

Araştırmada deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilere yönelik hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” (27) deney grubu öğrencisi, (25) kontrol grubu öğrencisi olmak üzere 52 öğrencinin doldurması sağlanmıştır. Deney grubunda (14) erkek, (13) kız öğrenci; kontrol grubunda ise (18) erkek, (7) kız yer almaktadır.

Araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerinin yaş değişkeni incelendiğinde öğrencilerden 3’ü (%11,1) 12 yaşında, 23’ü (%85,1) 13 yaşında, 1 öğrenci ise (%3,7) 14 yaşındadır. Kontrol grubunda ise 20 öğrenci (%90,9) 13 yaşında, 2 öğrenci (%9,1) 12 yaşındadır. Kontrol grubunda yer alan 3 öğrenci, yaş değişkenine cevap vermemiştir.

Araştırma kapsamında grupların kardeş sayıları incelendiğinde, deney grubunda, kardeşi olmayan 1 (%3,7), 1 kardeşi olan 7 (%25,9), 2 kardeşi olan 7 (%25,9), 3 kardeşi olan 7 (%25,9), 4 ve daha fazla kardeşi olan 5 (%18,5) öğrenci yer almaktadır. Kontrol grubunda ise kardeşi olmayan öğrenci yer almamaktadır. Kardeşi olanlar ise 1 kardeşi olan 6 (%24,0), 2 kardeşi olan 10 (%40,0), 3 kardeşi olan 5 (%20,0), 4 ve daha fazla kardeşi olan 4 (%16,0) şeklindedir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kişisel bilgi formu kapsamında verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen anne ve baba eğitim düzeyi bilgilerine dair dağılım grafiği Şekil 12’de yer almaktadır.

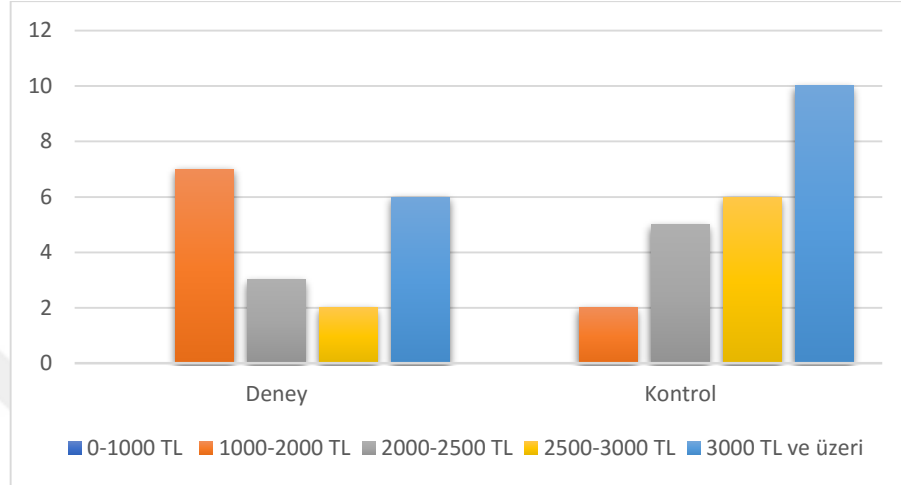

Şekil 12. Deney ve kontrol grubu anne/baba eğitim düzeyi dağılımı grafiği.

Araştırmada yer alan öğrencilerin anne eğitim düzeyleri incelendiğinde, deney grubunda annesi okula gitmeyen 1 (3,7), ilkokul mezunu 5 (18,5), ortaokul mezunu 16 (59,3), lise mezunu 5 (18,5) öğrenci yer alırken lisans mezunu ve yüksek lisans/doktora mezunu yer almamaktadır. Kontrol grubunda ise annesi, ilkokul mezunu 2 (%8,0), ortaokul mezunu 19 (%76,0), lise mezunu 4 (%16,0) iken okula gitmeyen, lisans mezunu ve yüksek lisans/doktora mezunu yer almamaktadır. Araştırmada yer alan öğrencilerin baba eğitim düzeyleri incelendiğinde, deney grubunda ilkokul mezunu 5 (18,5), ortaokul mezunu 11 (40,7), lise mezunu 10 (37,0), lisans mezunu 1 (3,7) öğrenci yer alırken babası okula gitmeyen ve yüksek lisans/doktora mezunu öğrenci yer almamaktadır. Kontrol grubunda ise babası, ilkokul mezunu 8 (%32,0), ortaokul mezunu 4 (%16,0), lise mezunu 12 (%48,0),

lisans mezunu 1 (%4,0) iken okula gitmeyen ve yüksek lisans/doktora mezunu yer almamaktadır.

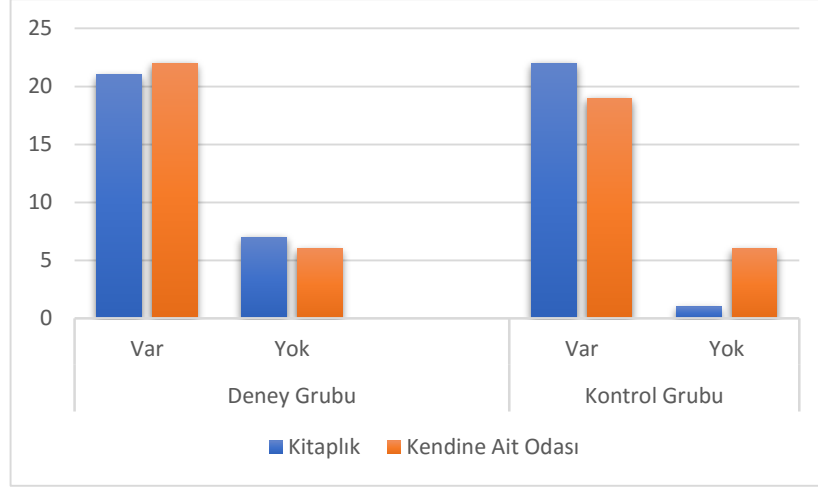
Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerine dair kişisel bilgi formu kapsamında verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen dağılım grafiği *Şekil 13*'te yer almaktadır.

Şekil 13. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerini gösteren grafik.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelir düzeyleri incelendiğinde, 1000-2000 TL gelir düzeyine sahip deney grubunda 7 (%38,9); kontrol grubunda 2 (%8,7), 2000-2500 TL gelir düzeyine sahip deney grubunda 3 (%16,7); kontrol grubunda 5 (%21,7), 2500-3000 TL gelir düzeyine sahip deney grubunda 2 (%11,1); kontrol grubunda 6 (%26,1), 3000 TL ve üzeri gelir düzeyine sahip deney grubunda 6 (%33,3); kontrol grubunda 10 (%43,5) öğrenci ailesi yer alırken her iki grupta ailesinin gelir düzeyi 0-1000 TL aralığında olan öğrenci yer almamaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kendilerine ait odalarının ve kitaplıklarının olup olmadığına dair kişisel bilgi formu kapsamında verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen dağılım grafiği *Şekil 14*'te yer almaktadır.

Şekil 14. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin kendilerine ait kitaplık ve odalarının durumunu gösteren grafik.

Araştırmada yer alan öğrenciler, kendilerine ait odalarının olup olmaması değişkeni açısından incelendiğinde, kendisine ait odası olan deney grubunda 21 (%77,7); kontrol grubunda 19 (%76,0) öğrenci bulunurken kendisine ait odası olmayan deney grubunda 6 (%22,2), kontrol grubunda 6 (%24,0) öğrenci yer almaktadır.

Araştırma kapsamında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrenciler, kitaplıklarının olup olmaması değişkeni açısından incelendiğinde, kitaplığı olan deney grubunda 20 (%74,0); kontrol grubunda 24 (%96,0) öğrenci bulunurken kitaplığı olmayan deney grubunda 7 (%25,9), kontrol grubunda 1 (%4,0) öğrenci yer almaktadır.

Araştırmada deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerden, geçmiş yıllarda havale gibi çeşitli rahatsızlıklar geçiren, deney grubunda 9 (%33,3); kontrol grubunda 6 (%24,0) öğrenci bulunurken geçmiş yıllarda havale gibi çeşitli rahatsızlıklar geçirmeyen deney grubunda 18 (%66,7), kontrol grubunda 9 (%76,0) öğrenci yer almaktadır.

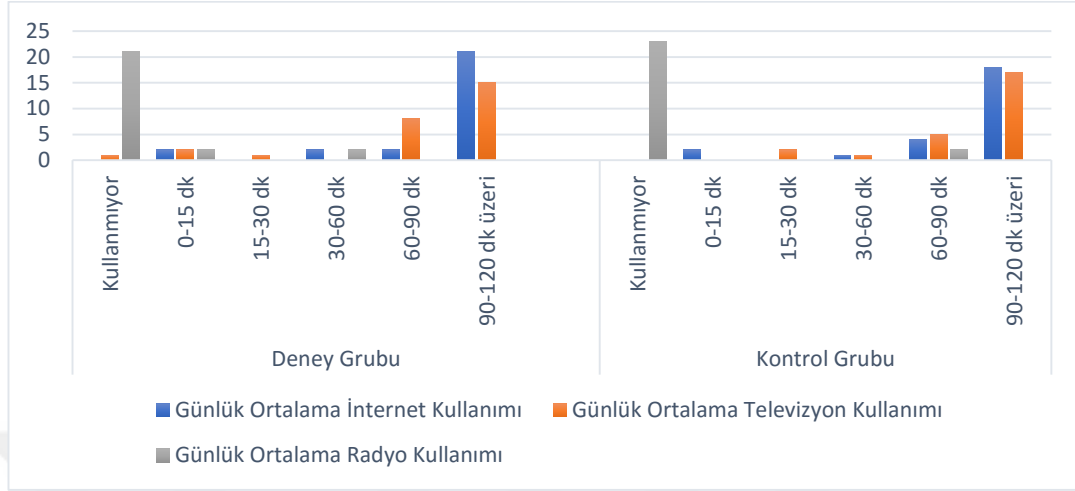
Araştırmada deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerden, akrabalarında konuşma bozukluğu olan, deney grubunda 1 (%3,7); kontrol grubunda 8 (%44,4) öğrenci bulunurken akrabalarında konuşma bozukluğu olmayan deney grubunda 26 (%96,2), kontrol grubunda 10 (%55,6) öğrenci yer almaktadır. İnternet, TV ve radyo kullanım süre bilgilerine yönelik analiz sonuçlarına Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9

İnternet, Tv ve Radyo Kullanım Süre Bilgileri

Değişken	Tür	Deney Grubu	%	Kontrol Grubu	%
Günlük Ortalama İnternet Kullanımı Süresi	Kullanmıyor	-	-	-	-
	0-15 dk	2	7,4	2	8,0
	15-30 dk	-	-	-	-
	30-60 dk	2	7,4	1	4,0
	60-90 dk	2	7,4	4	16,0
	90-120 dk ve üzeri	21	77,8	18	72,0
Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi	Kullanmıyor	1	3,6	-	-
	0-15 dk	2	7,1	-	-
	15-30 dk	1	3,6	2	8,0
	30-60 dk	-	-	1	4,0
	60-90 dk	8	28,6	5	20,0
	90-120 dk ve üzeri	15	53,6	17	68,0
Günlük Ortalama Radyo Dinleme Süresi	Kullanmıyor	21	77,8	23	92,0
	0-15 dk	2	7,4	-	-
	15-30 dk	-	-	-	-
	30-60 dk	2	7,4	-	-
	60-90 dk	-	-	2	8,0
	90-120 dk ve üzeri	-	-	-	-
Anne Günlük Ortalama İnternet Kullanımı Süresi	Kullanmıyor	3	12,0	6	24,0
	0-15 dk	2	8,0	1	4,0
	15-30 dk	1	4,0	1	4,0
	30-60 dk	6	24,0	3	12,0
	60-90 dk	9	36,0	5	20,0
	90-120 dk ve üzeri	4	16,0	9	36,0
Baba Günlük Ortalama İnternet Kullanımı Süresi	Kullanmıyor	5	20,0	6	24,0
	0-15 dk	-	-	1	4,0
	15-30 dk	3	12,0	1	4,0
	30-60 dk	1	4,0	3	12,0
	60-90 dk	5	20,0	5	20,0
	90-120 dk ve üzeri	11	44,0	9	36,0
Anne Günlük Ortalama Radyo Dinleme Süresi	Kullanmıyor	19	76,0	19	76,0
	0-15 dk	3	12,0	1	4,0
	15-30 dk	2	8,0	-	-
	30-60 dk	-	-	2	8,0
	60-90 dk	-	-	-	-
	90-120 dk ve üzeri	1	4,0	3	12,0
Baba Günlük Ortalama Radyo Dinleme Süresi	Kullanmıyor	19	95,0	22	88,0
	0-15 dk	-	-	2	8,0
	15-30 dk	-	-	-	-
	30-60 dk	-	-	1	4,0
	60-90 dk	-	-	-	-
	90-120 dk ve üzeri	1	5,0	-	-
Anne Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi	Kullanmıyor	1	3,8	1	4,0
	0-15 dk	-	-	-	-
	15-30 dk	1	3,8	2	8,0
	30-60 dk	2	7,7	-	-
	60-90 dk	7	26,9	4	16,0
	90-120 dk ve üzeri	15	57,7	18	72,0
Baba Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi	Kullanmıyor	4	16,0	-	-
	0-15 dk	-	-	-	-
	15-30 dk	-	-	1	4,0
	30-60 dk	-	-	2	8,0
	60-90 dk	3	12,0	1	4,0
	90-120 dk ve üzeri	18	72,0	21	84,0

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kişisel bilgi formu kapsamında günlük ortalama internet, tv ve radyo kullanımına verdikleri cevapların dağılımını gösteren grafik Şekil 15'te yer almaktadır.

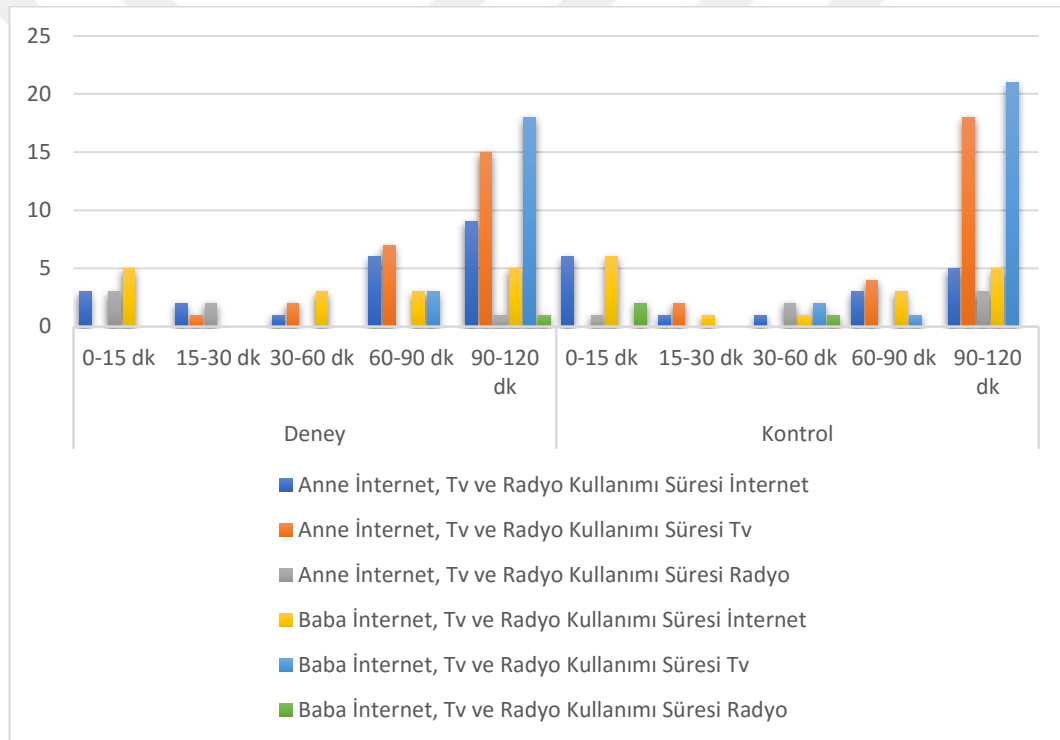

Şekil 15. Deney ve kontrol grubu internet, televizyon ve radyo kullanım süreleri grafiği.

Araştırma kapsamında grupların internet, tv ve radyo kullanım süre bilgileri incelendiğinde, günlük ortalama internet kullanımı değişkeni kapsamında deney ve kontrol grubunda internet kullanmayanın olmadığı görülmekte, 0-15 dk kullananlar deney grubunda 2 (%7,4); kontrol grubunda 2 (%8,0), 15-30 dk kullananların deney ve kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 30-60 dk kullananlar deney grubunda 2 (%7,4); kontrol grubunda 1 (%4,0), 60-90 dk kullananlar deney grubunda 2 (%7,4); kontrol grubunda 4 (%16,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 21 (%77,8); kontrol grubunda 18 (%72,0) şeklinde yer almaktadır.

Araştırma kapsamında grupların günlük ortalama televizyon izleme süre bilgileri incelendiğinde, günlük ortalama televizyon izleme süre değişkeni kapsamında deney grubunda tv izlemeyen 1 (%3,6) iken kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 0-15 dk kullananlar deney grubunda 2 (%7,1); kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 15-30 dk kullananların deney grubunda 1 (%3,6), kontrol grubunda 2 (%8,0), 30-60 dk kullananların deney grubunda olmadığı görülmekte; kontrol grubunda 1 (%4,0), 60-90 dk kullananlar deney grubunda 8 (%28,6); kontrol grubunda 5 (%20,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 15 (%53,6); kontrol grubunda 17 (%68,0) şeklinde yer almaktadır.

Araştırma kapsamında grupların günlük ortalama radyo dinleme süresi bilgileri incelendiğinde, radyo dinlemeyenler deney grubunda 21 (%77,8); kontrol grubunda 23 (%92,0) olarak görülmekte, 0-15 dk kullananlar deney grubunda 2 (%7,4); kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 15-30 dk kullananların deney ve kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 30-60 dk kullananlar deney grubunda 2 (%7,4); kontrol grubunda ise olmadığı görülmekte, 60-90 dk kullananlar deney grubunda olmadığı görülmekte; kontrol grubunda 2 (%8,0), 90-120 dk üzeri kullananların deney ve kontrol grubunda yer almadığı görülmektedir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin anne ve babalarının günlük ortalama internet, tv ve radyo kullanımı ile ilgili kişisel bilgi formu kapsamında verdikleri cevapların dağılımını gösteren grafik Şekil 16'da yer almaktadır.

Şekil 16. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne ve babalarının günlük internet, televizyon ve radyo kullanım süreleri grafiği.

Araştırma kapsamında grupların annelerinin günlük ortalama internet kullanımı süresi bilgileri incelendiğinde, internet kullanmayan anne, deney grubunda 3 (%12,0); kontrol grubunda 6 (%24,0), 0-15 dk kullananlar deney grubunda 2 (%8,0); kontrol grubunda 1 (%4,0), 15-30 dk kullananların deney grubunda 1 (%4,0); kontrol grubunda 1 (%4,0), 30-60 dk kullananlar deney grubunda 6 (%24,0); kontrol grubunda 3 (%12,0), 60-90 dk kullananlar deney

grubunda 9 (%36,0); kontrol grubunda 5 (%20,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 4 (%16,0); kontrol grubunda 9 (%36,0) şeklinde yer almaktadır.

Araştırma kapsamında grupların babaların günlük ortalama internet kullanımı süresi bilgileri incelendiğinde, internet kullanmayan baba, deney grubunda 5 (%20,0); kontrol grubunda 6 (%24,0), 0-15 dk kullananlar deney grubunda olmazken; kontrol grubunda 1 (%4,0), 15-30 dk kullananların deney grubunda 3 (%12,0); kontrol grubunda 1 (%4,0), 30-60 dk kullananlar deney grubunda 3 (%12,0); kontrol grubunda 3 (%12,0), 60-90 dk kullananlar deney grubunda 5 (%20,0); kontrol grubunda 5 (%20,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 11 (%44,0); kontrol grubunda 9 (%36,0) şeklinde yer almaktadır.

Araştırma kapsamında grupların annelerin günlük ortalama radyo dinleme süresi bilgileri incelendiğinde, radyo dinlemeyen annelerin deney grubunda 19 (%76,0); kontrol grubunda 19 (%76,0) olarak görülmekte, 0-15 dk kullananlar deney grubunda 3 (%12,0); kontrol grubunda 1 (%4,0), 15-30 dk kullananların deney grubunda 2 (%8,0); kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 30-60 dk kullananların deney grubunda olmamakta; kontrol grubunda 2 (%8,0), 60-90 dk kullananların deney ve kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 90-120 dk üzeri kullananların deney grubunda 1 (%12,0); kontrol grubunda 3 (%20,0) olarak yer aldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında grupların babaların günlük ortalama radyo dinleme süresi bilgileri incelendiğinde, radyo dinlemeyen babaların deney grubunda 19 (%95,0); kontrol grubunda 22 (%88,0) olarak görülmekte, 0-15 dk kullananların deney grubunda olmadığı görülmekte; kontrol grubunda 2 (%8,0), 15-30 dk kullananların deney ve kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 30-60 dk kullananların deney grubunda olmamakta; kontrol grubunda 1 (%4,0), 60-90 dk kullananların deney kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 90-120 dk üzeri kullananların deney grubunda 1 (%5,0); kontrol grubunda olmadığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında grupların annelerin günlük ortalama tv izleme süresi bilgileri incelendiğinde, tv izlemeyenler deney grubunda 1 (%3,8) ve kontrol grubunda 4 (%4,0), 0-15 dk kullananların deney ve kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 15-30 dk kullananların deney grubunda 1 (%3,8) ve kontrol grubunda 2 (%8,0), 30-60 dk kullananlar deney grubunda 2 (%7,7); kontrol grubunda

olmadığı görülmekte, 60-90 dk kullananlar deney grubunda 7 (%26,9); kontrol grubunda 4 (%16,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 15 (%57,7); kontrol grubunda 18 (%72,0) şeklinde yer almaktadır.

Araştırma kapsamında grupların babaların günlük ortalama tv izleme süresi bilgileri incelendiğinde, tv izlemeyenler deney grubunda 4 (%16,0); kontrol grubunda ise yer almadığı görülmekte, 0-15 dk kullananlar deney ve kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 15-30 dk kullananların deney ve kontrol grubunda olmadığı görülmekte, 30-60 dk kullananların deney grubunda olmadığı; kontrol grubunda ise 2 (%8,0), 60-90 dk kullananlar deney grubunda 3 (%12,0); kontrol grubunda 1 (%4,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 18 (%72,0); kontrol grubunda 21 (%84,0) şeklinde yer almaktadır.

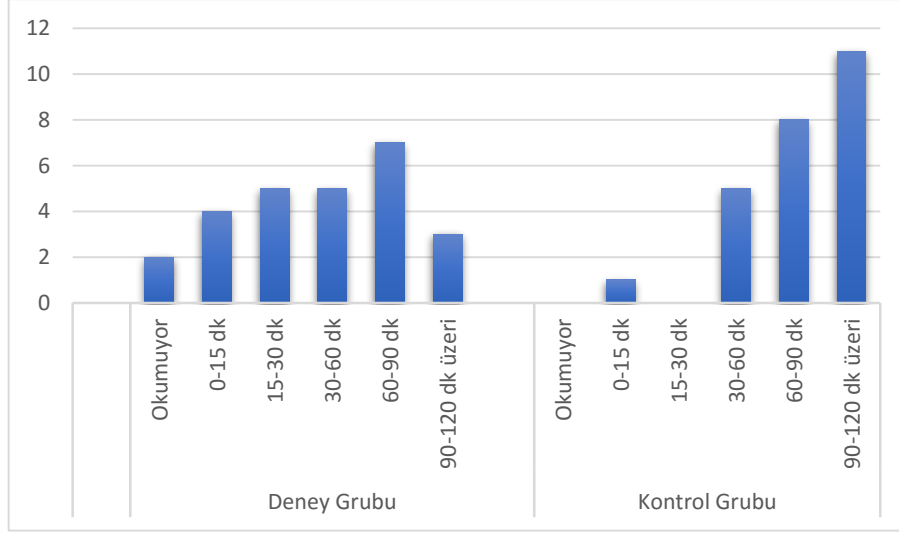
Günlük ortalama kitap okuma süreleri bilgilerine yönelik analiz sonuçlarına Tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10

Günlük Ortalama Kitap Okuma Süreleri Bilgileri

Değişken	Tür	Deney Grubu	%	Kontrol Grubu	%
Günlük Ortalama Kitap Okuma Sayısı	Okumuyor	2	7,7	-	-
	0-15 dk	4	15,4	1	4,0
	15-30 dk	5	19,2	-	-
	30-60 dk	5	19,2	5	20,0
	60-90 dk	7	26,9	8	32,0
	90-120 dk ve üzeri	3	11,5	11	44,0
Anne Günlük Ortalama Kitap Okuma Süresi	Okumuyor	15	65,2	19	76,0
	0-15 dk	1	4,3	2	8,0
	15-30 dk	-	-	1	4,0
	30-60 dk	3	13,0	2	8,0
	60-90 dk	3	13,0	1	4,0
	90-120 dk ve üzeri	1	4,3	-	-
Baba Günlük Ortalama Kitap Okuma Süresi	Okumuyor	16	66,7	22	88,0
	0-15 dk	2	8,3	-	-
	15-30 dk	2	8,3	1	4,0
	30-60 dk	3	12,5	1	4,0
	60-90 dk	-	-	-	-
	90-120 dk ve üzeri	1	4,2	1	4,0

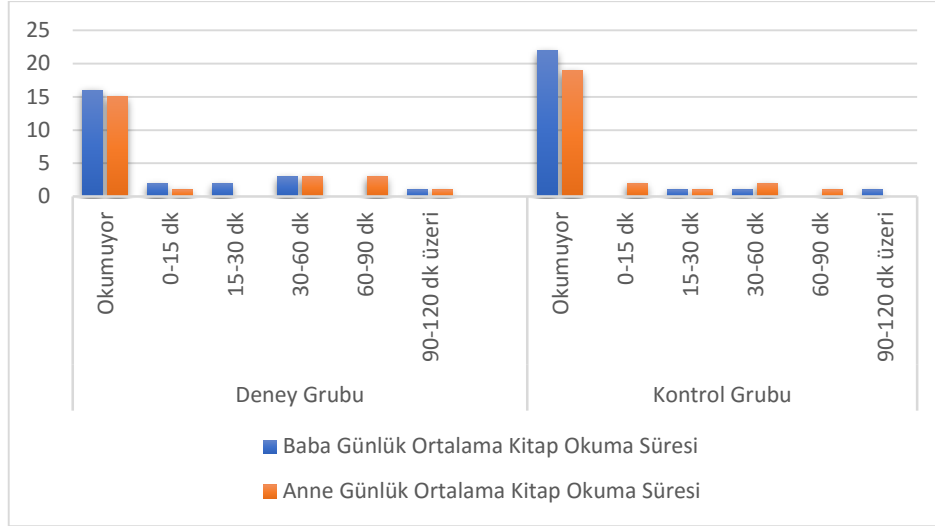
Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kişisel bilgi formu kapsamında elde edilen kitap okuma süreleri ile ilgili dağılım grafiği Şekil 17'de yer almaktadır.

Şekil 17. Deney ve kontrol grubu kitap okuma süreleri grafiği.

Araştırmada gruplarda yer alan öğrencilerin günlük ortalama kitap okuma süreleri incelendiğinde, öğrencilerden kitap okumayanların, deney grubunda 2 (% 7,7); kontrol grubunda yer almadığı görülmekte, 0-15 dk kitap okuyanlar deney grubunda 4 (% 15,4); kontrol grubunda 1 (% 4,0), 15-30 dk kullananların deney grubunda 5 (%19,2); kontrol grubunda yer almadığı görülmekte, 30-60 dk kullananlar deney grubunda 5 (% 19,2); kontrol grubunda 5 (% 20,0), 60-90 dk kullananlar deney grubunda 7 (% 26,9); kontrol grubunda 8 (% 32,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 3 (% 11,5); kontrol grubunda 11 (% 44,0) şeklinde yer almaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kişisel bilgi formu kapsamında verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen anne ve babalarının günlük ortalama kitap okuma süreleri bilgilerine dair dağılım grafiği Şekil 18'de yer almaktadır.

Şekil 18. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne ve babalarının kitap okuma süreleri grafiği.

Araştırmada kapsamında gruplarda yer alan öğrencilerin annelerinin günlük ortalama kitap okuma süreleri incelendiğinde, annelerinden kitap okumayanların, deney grubunda 15 (% 65,2); kontrol grubunda 19 (% 76,0), 0-15 dk kitap okuyanlar deney grubunda 1 (% 4,3); kontrol grubunda 2 (% 8,0), 15-30 dk kullananların deney grubunda yer almadığı görülmekte; kontrol grubunda 1 (% 4,0), 30-60 dk kullananlar deney grubunda 3 (% 13,0); kontrol grubunda 2 (% 8,0), 60-90 dk kullananlar deney grubunda 3 (% 13,0); kontrol grubunda 1 (% 4,0), 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 1 (% 4,3); kontrol grubunda yer almadığı şeklinde bilgiler elde edilmiştir.

Araştırmada kapsamında gruplarda yer alan öğrencilerin babalarının günlük ortalama kitap okuma süreleri incelendiğinde, babalarından kitap okumayanların, deney grubunda 16 (% 66,7); kontrol grubunda 22 (% 88,0), 0-15 dk kitap okuyanlar deney grubunda 2 (% 8,3); kontrol grubunda yer almadığı görülmekte, 15-30 dk kullananların deney grubunda 2 (% 8,3); kontrol grubunda 1 (% 4,0), 30-60 dk kullananlar deney grubunda 3 (% 12,5); kontrol grubunda 1 (% 4,0), 60-90 dk kullananlar deney ve kontrol grubunda yer almadığı görülmekte, 90-120 dk üzeri kullananlar deney grubunda 1 (% 4,2); kontrol grubunda 1 (% 4,0) şeklinde yer almaktadır.

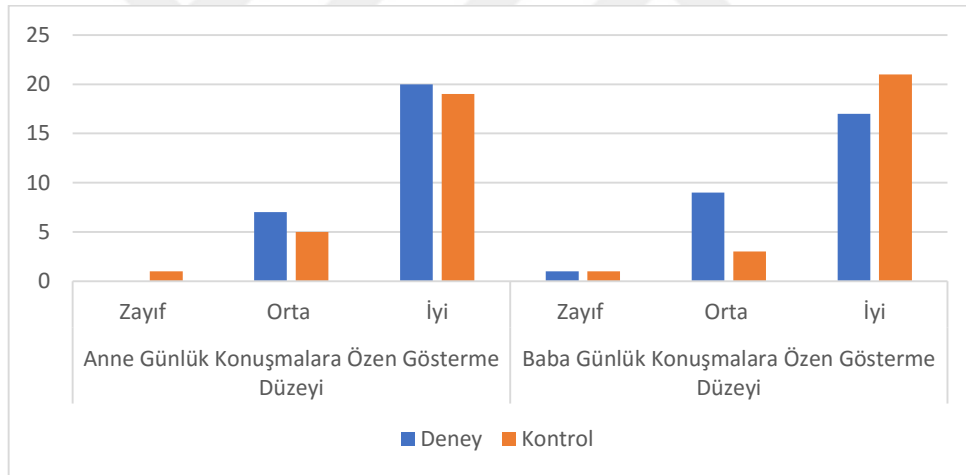
Öğrencilerin anne ve babalarının günlük konuşmalarına özen gösterme düzeyi analiz sonuçlarına Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11

Öğrencilerin Anne ve Babalarının Günlük Konuşmalarına Özen Gösterme Düzeyi

Değişken	Tür	Deney Grubu	%	Kontrol Grubu	%
Anne Günlük Konuşmalara Özen Gösterme Düzeyi	Zayıf	-	-	1	4,0
	Orta	7	25,9	5	20,0
	İyi	20	74,1	19	76,0
Baba Günlük Konuşmalara Özen Gösterme Düzeyi	Zayıf	1	3,7	1	4,0
	Orta	9	33,3	3	12,0
	İyi	17	63,0	21	84,0

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kişisel bilgi formu kapsamında verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen anne ve babalarının günlük konuşmalara özen gösterme düzeyi bilgilerine dair dağılım grafiği Şekil 19'da yer almaktadır.

Şekil 19. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin anne ve babalarının günlük konuşmalara özen gösterme düzeyi grafiği.

Araştırma kapsamında deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, anne ve babalarının günlük konuşmalarına özen gösterme düzeylerine yönelik değerlendirmeleri incelendiğinde, annelerin günlük konuşmalara özen gösterme düzeyi zayıf olarak nitelendirilenler deney grubunda yer almazken; kontrol grubunda 1 (%4,0), orta olarak nitelendirilenler deney grubunda 7 (%25,9), kontrol grubunda 5 (%20,0), iyi olarak nitelendirilenler deney grubunda 20 (% 74,1); kontrol grubunda 19 (% 76,0) şeklinde bilgilere ulaşılmaktadır.

Araştırma kapsamında gruplarda babaların günlük konuşmalara özen gösterme düzeyi zayıf olarak nitelendirilenler deney grubunda 1 (% 3,7); kontrol grubunda 1 (%4,0), orta olarak nitelendirilenler deney grubunda 9 (%33,3), kontrol grubunda 3 (%12,0), iyi olarak nitelendirilenler deney grubunda 17 (%63,0); kontrol grubunda 21 (% 84,0) şeklinde bilgilere ulaşılmaktadır.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu t- Testi Sonuçlarının İncelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	52.22	9.94	50	,023	,982
	Kontrol	25	52.28	8.11			
Sontest	Deney	27	87.92	7.02	50	13.87	,000
	Kontrol	25	61.12	6.88			

Araştırma kapsamında deney grubundaki 8 haftalık diksiyon eğitimi alan öğrenciler ile Türkçe dersi öğretim programına uygun olarak 8 hafta süreyle eğitimlerine devam eden kontrol grubu öğrencilerine yönelik ön test ve son test olarak uygulanan etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formunun analizinden elde edilen bilgiler incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi öncesinde EGKDF deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 52.22$; kontrol grubu ön test ortalaması ise $\bar{X}=52.28$ ’dir. Ortalamalar incelendiğinde 8 haftalık diksiyon eğitimi öncesinde gerçekleştirilen EGKDF ön test puanları açısından deney grubu ve kontrol grubu eşit düzeydedir. 8 haftalık diksiyon eğitiminin ardından gerçekleştirilen EGKDF ortalamaları incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 52.22$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 87.92$ ’ye yükseldiği görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 52.28$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 61.12$ ’ye yükseldiği görülmektedir.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşma düzeylerinde %68.36 oranında artış meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşma düzeylerinde ise %16.90 artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=0.23$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=13.87$, $p<.05$.

Başlangıç alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu başlangıç alt boyutundan aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t-testi sonuçları Tablo 13.'de verilmiştir.

Tablo 13

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başlangıç Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	3.92	1.46	50	,118	,907
	Kontrol	25	3.88	1.33			
Sontest	Deney	27	9.55	1.84	50	9,98	,000
	Kontrol	25	5.24	1.16			

Araştırmada uygulanan EGKDF'nin başlangıç alt boyutundan elde edilen veriler incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 3.92$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 9.55$ 'e, kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 3.88$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 5.24$ ile yükseldiği görülmektedir

Analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin başlangıç alt boyutu ortalama puanlarında % 143.62 oranında artış meydana gelirken Türkçe öğretim programına

göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başlangıç alt boyutu ortalama puanlarında ise % 35.05 oranında artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=,118$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=9.98$, $p<.05$.

Sunum alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu sunum alt boyutundan aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sunum Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	19.66	5.60	50	,231	,818
	Kontrol	25	20.00	4.73			
Sontest	Deney	27	33.70	3.03	50	10.44	,000
	Kontrol	25	23.28	4.11			

Araştırmada uygulanan EGKDF’nin sunum alt boyutuna ilişkin ortalamalar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 19.66$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 33.70$ ’e, kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}=20.00$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 23.28$ ’e yükseldiği görülmektedir.

Analiz sonuçları göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapıldığında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin sunum alt boyutu ortalama puanlarında % 71.41 oranında artış meydana gelirken Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sunum alt boyutu ortalama puanlarında % 16.40 oranında artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=,231$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=10.44$, $p<.05$.

Diksiyon alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu diksiyon alt boyutundan aldıkları ortalama puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15

Deney ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Diksiyon Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	17.88	3.34	50	,150	,881
	Kontrol	25	17.76	2.80			
Sontest	Deney	27	25.18	2.80	50	8,12	,001
	Kontrol	25	19.24	2.45			

Araştırmada uygulanan EGKDF’nin diksiyon alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 17.88$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 25.18$ ’e yükseldiği görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 17.76$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 19.24$ ’e yükseldiği görülmektedir.

Analiz sonuçları göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapıldığında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin sunum alt boyutundan aldıkları ortalama puanlarda % 40.82 oranında artış meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sunum alt boyutundan aldıkları ortalama puanlarda ise % 8.33 oranında artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=1,50$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=8.12$, $p<.05$

Beden dili alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu beden dili alt boyutundan aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16

Deney ve Kontrol Grubunda Öğrencilerinin Beden Dili Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	7.40	1.67	50	0,73	,942
	Kontrol	25	7.44	1.52			
Sontest	Deney	27	10.37	.96	50	7,75	,000
	Kontrol	25	7.88	1.33			

Araştırmada uygulanan EGKDF’nin diksiyon alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 7.40$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 10.37$ ’ye yükseldiği, kontrol grubu ön test ortalamasının ise $\bar{X}= 7.44$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 7.88$ ’e yükseldiği görülmektedir.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin diksiyon alt boyutu ortalama puanlarında % 40.13 oranında artış meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin diksiyon alt boyutu ortalama puanlarında ise % 5.91 oranında artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=0,73$, $p>.05$.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=7.75, p<.05$.

Sonuç alt boyutunda yer alan maddelerden elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu sonuç alt boyutundan aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17

Deney ve Kontrol Grubunda Öğrencilerinin Sonuç Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	3.33	,96	50	,583	,563
	Kontrol	25	3.20	,64			
Sontest	Deney	27	9.11	,50	50	22,49	,000
	Kontrol	25	5.48	,65			

Araştırmada uygulanan EGKDF sonuç alt boyutuna ilişkin elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 3.33$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 9.11$ ’e yükseldiği görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 3.20$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 5.48$ ’e yükseldiği görülmektedir.

Analiz sonuçları göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapıldığında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin sonuç alt boyutundan elde edilen ortalama puanlarda % 173.57 oranında artış meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sonuç alt boyutundan elde edilen ortalama puanlarında ise % 71.25 oranında artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=,583, p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası

yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=22.49, p<.05$.

Deney grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklem t-testi sonuçlarının incelenmesi

Deney grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ortalama puanın incelenmesine yönelik paired sample t-testi analiz sonucuna Tablo-18’de yer verilmektedir.

Tablo 18

Deney Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	52.22	9.94	26	20.49	,000
Sontest	27	87.92	7.02			

Deney grubu öğrencilerinin 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanları incelendiğinde konuşma becerilerinde artış yaşanırken yüksek düzeyde de anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=20.49, p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu puanlarının ortalaması $\bar{X}=52.22$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=57.92$ ’ye yükselmiştir. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Deney grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlara ilişkin paired sample t- testi sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 19

Deney Grubu Öğrencilerinin Başlangıç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	3.92	1.46	26	17.54	,000
Sontest	27	9.55	1.84			

Deney grubu öğrencilerinin başlangıç alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde başlangıç alt boyutu puanlarında artış yaşanırken yüksek düzeyde de anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=17.54$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi başlangıç alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=3.92$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=9.55$ 'e yükselmiştir. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 20

Deney Grubu Öğrencilerinin Sunum Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	19.66	5.60	26	14.25	,000
Sontest	27	33.70	3.03			

Deney grubu öğrencilerinin sunum alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde sunum alt boyutu puanlarında artış yaşanırken yüksek düzeyde de anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=14.25$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi sunum alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=19.66$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=33.70$ 'e yükselmiştir. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 21

Deney Grubu Öğrencilerinin Diksiyon Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	17.88	3.34	26	11.77	,000
Sontest	27	25.18	2.80			

Deney grubu öğrencilerinin diksiyon alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde diksiyon alt boyutu puanlarında artış yaşanırken yüksek düzeyde de anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=11.77$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi diksiyon alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=17.88$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=25.18$ 'e yükselmiştir. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 22

Deney Grubu Öğrencilerinin Beden Dili Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	7.40	1.67	26	10.05	,000
Sontest	27	10.37	.96			

Deney grubu öğrencilerinin beden dili alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde beden dili alt boyutu puanlarında artış yaşanırken yüksek düzeyde de anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=10.05$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi beden dili alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=7.40$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=10.37$ 'ye yükselmiştir. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 23

Deney Grubu Öğrencilerinin Sonuç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	3.33	.96	26	29.64	,000
Sontest	27	9.11	.50			

Deney grubu öğrencilerinin sonuç alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde beden dili alt boyutu puanlarında artış yaşanırken yüksek düzeyde de anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=29.64$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi sonuç alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=3.33$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=9.11$ 'e yükselmiştir. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklemeler t-testi sonuçlarının incelenmesi

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ortalama puanın incelenmesine yönelik paired sample t-testi analiz sonucuna Tablo-24'te yer verilmektedir.

Tablo 24

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	52.28	8.11	24	16.44	,000
Sontest	25	61.12	6.88			

8 haftalık uygulama sürecinde mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu kapsamında aldıkları ortalama puanlarda artış yaşanırken

yüksek düzeyde de anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(24)=16.44$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının ortalaması $\bar{X}=52.28$ iken, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam etmelerinin ardından uygulanan son test ortalamalarının $\bar{X}=57.92$ 'ye yükseldiği sonucu elde edilmiştir.

Kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlara ilişkin paired sample t- testi sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 25

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başlangıç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	3.88	1.33	24	9.71	,000
Sontest	25	5.24	1.16			

8 hafta süreyle mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin ders sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde başlangıç alt boyutu puanlarında artış yaşanırken anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(24)=9.71$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının ortalaması $\bar{X}=3.88$ iken, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam etmelerinin ardından uygulanan son test ortalamalarının $\bar{X}=5.24$ 'e yükseldiği sonucu elde edilmiştir.

Tablo 26

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sunum Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	20.00	4.73	24	16.05	,000
Sontest	25	23.28	4.11			

8 hafta süreyle mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin ders sürecinin ardından gerçekleştirilen

son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde sunum alt boyutu puanlarında artış yaşanırken anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(24)=16.05$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının ortalaması $\bar{X}=20.00$ iken, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam etmelerinin ardından uygulanan son test ortalamalarının $\bar{X}=23.28$ 'e yükseldiği sonucu elde edilmiştir.

Tablo 27

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Diksiyon Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	17.76	2.80	24	5.22	,000
Sontest	25	19.24	2.45			

8 hafta süreyle mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin ders sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde sunum alt boyutu puanlarında artış yaşanırken anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(24)=5.22$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının ortalaması $\bar{X}=17.76$ iken, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam etmelerinin ardından uygulanan son test ortalamalarının $\bar{X}=19.24$ 'e yükseldiği sonucu elde edilmiştir.

Tablo 28

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Beden Dili Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	7.44	1.52	24	3.77	,001
Sontest	25	7.88	1.33			

8 hafta süreyle mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin ders sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde sunum alt boyutu puanlarında artış yaşanırken anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(24)=3.77$,

$p < .05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının ortalaması $\bar{X}=7.44$ iken, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam etmelerinin ardından uygulanan son test ortalamalarının $\bar{X}=7.88$ 'e yükseldiği sonucu elde edilmiştir.

Tablo 29

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sonuç Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	3.20	.64	24	13.52	,000
Sontest	27	5.48	.65			

8 hafta süreyle mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin ders sürecinin ardından gerçekleştirilen son testten aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde sonuç alt boyutu puanlarında artış yaşanırken anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(24)=13.52$, $p < .05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının ortalaması $\bar{X}=3.20$ iken, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam etmelerinin ardından uygulanan son test ortalamalarının $\bar{X}=5.48$ 'e yükseldiği sonucu elde edilmiştir.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t-Testi Sonuçlarının İncelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formundan aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	10.15	4.27	50	.270	,788
	Kontrol	25	10.44	3.44			
Sontest	Deney	27	4.67	3.43	50	5.04	,000
	Kontrol	25	9.28	3.195			

Araştırma kapsamında deney grubundaki 8 haftalık diksiyon eğitimi alan öğrenciler ile Türkçe dersi öğretim programına uygun olarak 8 hafta süreyle eğitimlerine devam eden kontrol grubu öğrencilerine yönelik ön test ve son test olarak uygulanan konuşma problemlerini değerlendirme formunun analizinden elde edilen bilgiler incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi öncesinde KPDF deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 10.15$; kontrol grubu ön test ortalaması ise $\bar{X}=10.44$ 'tür. Ortalamalar incelendiğinde 8 haftalık diksiyon eğitimi öncesinde gerçekleştirilen KPDF ön test puanları açısından deney grubu ve kontrol grubu eşit düzeydedir. 8 haftalık diksiyon eğitiminin ardından gerçekleştirilen KPDF ortalamaları incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 10.15$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 4.67$ 'ye, kontrol grubu ön test ortalamasının ise $\bar{X}= 10.44$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 9.28$ 'e düştüğü görülmektedir.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerinde %53.99 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerinde ise %11.11 azalma meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=.270$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=5.04$, $p<.05$.

Ünlülerin sesletimi alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu ünlülerin sesletimi başlığından aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünlülerin Sesletimi Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.70	.86	50	.105	,917
	Kontrol	25	.68	.74			
Sontest	Deney	27	.26	.65	50	2.16	,036
	Kontrol	25	.68	.74			

Araştırmada uygulanan KPDF’nin ünlülerin sesletimi alt boyutundan elde edilen veriler incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= .70$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 0.26$ ’ya düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= .68$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 0.68$ ile herhangi bir değişiklik meydana gelmediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin ünlülerin sesletimi alt boyutundan aldıkları ortalama puanlarda %63.85 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ünlülerin sesletimi alt boyutu puanlarında ise herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=.105$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=2.16$, $p<.05$.

Ünsüzlerin sesletimi alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu ünsüzlerin sesletimi başlığından aldıkları ön test ve

son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünsüzlerin Sesletimi Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	1.96	1.69	50	.657	.514
	Kontrol	25	1.64	1.84			
Sontest	Deney	27	.78	1.50	50	1.69	.097
	Kontrol	25	1.56	1.82			

Araştırmada uygulanan KPDF’nin ünsüzlerin sesletimi alt boyutundan elde edilen veriler incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 1.96$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= .78$ ’e düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 1.64$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 1.56$ ’e düştüğü görülmektedir.

Analiz sonuçları göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapıldığında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin ünsüzlerin sesletimi alt boyutundan aldıkları ortalama puanlarda % 60.20 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ünsüzlerin sesletimi alt boyutundan aldıkları ortalama puanlarda ise % 4,87 oranında azalma meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=.657$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=1.69$, $p>.05$.

Diyafram/göğüs nefesi kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu diyafram/göğüs nefesi kullanımı başlığından aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Diyafram/Göğüs Nefesi Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	1.00	0.00	50	2.90	-
	Kontrol	25	1.00	0.00			
Sontest	Deney	27	0.74	0.44	50	2.90	.006
	Kontrol	25	1.00	0.00			

Araştırmada uygulanan KPDF'nin diyafram/göğüs nefesi kullanımı alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 1.00$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 0.74$ 'e düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 1.00$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 1.00$ olarak herhangi bir değişme meydana gelmediği görülmektedir.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin göğüs nefesi kullanımlarında % 26.00 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin göğüs nefesi kullanımlarında ise herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=2.90$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=2.90$, $p<.05$.

Durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı başlığından aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Durak/Tonlama/Ezgi/Vurgu Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	3.07	.87	50	.793	.431
	Kontrol	25	3.24	.59			
Sontest	Deney	27	1.63	0.88	50	4.22	.000
	Kontrol	25	2.60	0.76			

Araştırmada uygulanan KPDF'nin durak/tonlama/ezgi/vurgu alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 3.07$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 1.63$ 'e düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X}= 3.24$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= 2.60$ 'a düştüğü görülmektedir.

Analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin durak/tonlama/ezgi/vurgu alt boyutunda % 46.90 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerinde ise % 19.75 oranında azalma meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=.793$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası yüksek düzeyde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=4.22$, $p<.05$.

Atlama alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu atlama başlığından aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Atlama Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.52	.509	50	.294	.770
	Kontrol	25	.56	.507			
Sontest	Deney	27	.26	.447	50	.776	.442
	Kontrol	25	.36	.490			

Araştırmada uygulanan KPFD'nin atlama alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .52$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .26$ 'ya düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .56$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .36$ 'ya düştüğü görülmektedir.

Analiz sonuçlarını kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin atlama problemlerinde % 50.00 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin atlama problemlerinde ise % 35.71 oranında azalma meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50) = .294$, $p > .05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50) = .776$, $p > .05$.

Kekemelik alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu kekemelik başlığından aldıkları ön test ve son test puanlarının incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kekemelik Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.03	0.18	50	.944	.055
	Kontrol	25	.00	0.00			.
Sontest	Deney	27	.04	0.19	50	.962	.341
	Kontrol	25	.00	0.00			.

Araştırmada uygulanan KPDF'nin kekemelik alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X}= .03$ iken son test ortalamasının $\bar{X}= .04$ olduğu görülmektedir. Deney grubunda kekemelik problemi yaşayan 1 öğrenci yer alırken kontrol grubunda kekemelik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır.

Analiz sonuçlarını göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yapıldığında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencinin kekemelik probleminde % 33.33 oranında artış meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerde kekemelik problemini yaşayan öğrenci yer almamaktadır. Deney grubunda yer alan öğrencinin kekemelik probleminde yaşanan .01'lik artışın metnin yüksek sesle seslendirilmesi ve hazırlıksız konuşma uygulamaları esnasında yaşanan kaygı, heyecan düzeyi ile metin ve konu içeriklerine bağlı olarak gerçekleştiği değerlendirilmektedir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=.944$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=.962$, $p>.05$.

Değiştirme alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu değiştirme başlığından aldıkları ön test ve son test

puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Değişirme Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.30	.46	50	1.06	.291
	Kontrol	25	.44	.50			
Sontest	Deney	27	.11	.32	50	1.55	.127
	Kontrol	25	.28	.45			

Araştırmada uygulanan KPDF’nin değişirme alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması \bar{X} = .30 iken son test ortalamasının \bar{X} = .11’e düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması \bar{X} = .44 iken son test ortalamasının \bar{X} = .28’e düştüğü görülmektedir.

Analiz sonuçlarını değerlendirildiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin değişirme alt boyutunda % 63.33 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin değişirme problemlerinde ise % 36.36 oranında azalma meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=1.06$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=1.55$, $p>.05$.

Tutukluk alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu tutukluk başlığından aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutukluk Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.67	.48	50	.100	.920
	Kontrol	25	.68	.47			
Sontest	Deney	27	.37	.49	50	2.64	.011
	Kontrol	25	.72	.45			

Araştırma kapsamında uygulanan KPDF'nin tutukluk alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .67$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .37$ 'ye düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .68$ iken son test ortalamasının ise $\bar{X} = .72$ 'e yükseldiği görülmektedir.

Analiz sonuçları kapsamında bir değerlendirme yapıldığında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin tutukluk problemlerinde % 44.77 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin tutukluk problemlerinde ise % 5.88 oranında artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50) = .100$, $p > .05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50) = 2.64$ $p < .05$.

Titrek/zayıf ses alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu titrek/zayıf ses başlığından aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçları Tablo 39'da verilmiştir.

Tablo 39

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Titrek/Zayıf Ses Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.37	.49	50	.789	.434
	Kontrol	25	.48	.51			
Sontest	Deney	27	.04	0.19	50	4.20	.000
	Kontrol	25	.48	0.51			

Araştırmada uygulanan KPDF'nin titrek/zayıf ses alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .37$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .04$ 'e düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .48$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .48$ ile değişikliğe uğramadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin titrek/zayıf ses problemlerinde % 89.18 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin titrek/zayıf ses problemlerinde ise herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50) = .789$, $p > .05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50) = 4.20$ $p < .05$.

Gevşeklik alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu gevşeklik başlığından aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçlarına Tablo 40'ta yer verilmiştir.

Tablo 40

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gevşeklik Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.44	0.50	50	.252	.802
	Kontrol	25	.48	0.51			
Sontest	Deney	27	.33	.48	50	1.35	.180
	Kontrol	25	.52	.51			

Araştırmada kapsamında uygulanan KPDF'nin gevşeklik alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması \bar{X} = .44 iken son test ortalamasının \bar{X} = .33'e düştüğü görülmektedir. Kontrol grubu ön test ortalaması \bar{X} = .48 iken son test ortalamasının \bar{X} = .52'ye arttığı görülmektedir.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin gevşeklik problemlerinde % 25 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin gevşeklik problemlerinde ise % 8.33 oranında artış meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=.789$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=4.20$ $p>.05$.

Gereksiz sözcük kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu gereksiz sözcük kullanımı başlığından aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçlarına Tablo 41'de yer verilmiştir.

Tablo 41

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gereksiz Sözcük Kullanımı Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	Deney	27	.96	.192	50	2.20	.032
	Kontrol	25	.76	.436			
Sontest	Deney	27	.04	.192	50	5.43	.000
	Kontrol	25	.60	.500			

Araştırmada uygulanan KPDF'nin gereksiz sözcük kullanımı alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .96$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .04$ 'e, kontrol grubu ön test ortalaması ise $\bar{X} = .76$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .60$ 'a düştüğü görülmektedir.

Analiz sonuçlarını göz önünde bulundurulduğunda, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin gereksiz sözcük kullanımı problemlerinde % 95.87 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin gereksiz sözcük kullanımı problemlerinde ise % 21.05 oranında azalma meydana gelmiştir.

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=2.20$, $p<.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=5.43$ $p<.05$.

Pelteklik alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutu pelteklik başlığından aldıkları ön test ve son test puanların incelenmesine yönelik independent sample t- testi sonuçlarına Tablo 42'de yer verilmiştir.

Tablo 42

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Pelteklik Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön Test	Deney	27	.00	.00	50	1.04	,303
	Kontrol	25	.04	.20			
Son Test	Deney	27	.00	.00	50	1.04	.303
	Kontrol	25	.04	.20			

Araştırmada uygulanan KPDF'nin pelteklik alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubunda pelteklik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır. Kontrol grubunda ise pelteklik alt boyutu ön test ortalaması $\bar{X}= 0.040$ ' iken son test ortalamasında da $\bar{X}= 0.040$ ile herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir

Ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=1.04$, $p>.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=1.04$ $p>.05$.

Yerel ağız kullanımı alt boyutundan elde edilen puanların incelenmesi

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formu yerel ağız kullanımı alt boyutundan aldıkları ortalama puanların incelenmesine yönelik gerçekleştirilen independent sample t- testi sonuçları Tablo 43'de verilmiştir.

Tablo 43

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yerel Ağız Kullanımı Alt Boyutundan Aldıkları Ortalama Puanlara İlişkin t- testi Sonuçları

Ölçüm	Grup	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön Test	Deney	27	.11	.32	50	2.82	.007
	Kontrol	25	.44	.50			
Son Test	Deney	27	.07	.26	50	3.29	.002
	Kontrol	25	.44	.50			

Araştırmada uygulanan KPDF'nin yerel ağız kullanımı alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar incelendiğinde deney grubu ön test ortalaması $\bar{X} = .11$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .07$ 'ye düştüğü görülürken, kontrol grubu ön test ortalamasında $\bar{X} = .44$ iken son test ortalamasının $\bar{X} = .44$ ile herhangi bir değişiklik meydana gelmediği görülmektedir.

Analiz sonuçları kapsamında, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin yerel ağız kullanımı problemlerinde % 36.36 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yerel ağız kullanımı problemlerinde ise herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Yerel ağız kullanımı alt boyutu ortalama puanlarına ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=2.82$, $p<.05$. Ortalama puanlara ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde de gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=1.04$ $p<.05$.

Deney grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklem t- testi sonuçlarının incelenmesi

Deney grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formundan aldıkları ortalama puanların incelenmesine yönelik paired sample t-testi analiz sonucuna Tablo-44'de yer verilmektedir.

Tablo 44

Deney Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	10.14	4.27	26	10.83	,000
Sontest	27	4.66	3.38			

Deney grubu öğrencilerinin 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından konuşma problemlerinde anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=10.83$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi konuşma problemlerini değerlendirme formu ortalama puanları $\bar{X}=10.14$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=4.66$ 'ya düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Deney grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlara ilişkin paired sample t- testi sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 45

Deney Grubu Öğrencilerinin Ünlülerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.70	.86	26	2.28	,031
Sontest	27	.25	.65			

Deney grubu öğrencilerinin ünlülerin sesletimi alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından ünlülerin sesletimi alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=2.28$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ünlülerin sesletimi alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=.70$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.25$ 'e düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 46

Deney Grubu Öğrencilerinin Ünsüzlerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	1.96	1.69	26	3.86	,001
Sontest	27	.77	1.50			

Deney grubu öğrencilerinin ünsüzlerin sesletimi alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından ünsüzlerin sesletimi alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=3.86$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ünsüzlerin sesletimi alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.96$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.77$ 'ye düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 47

Deney Grubu Öğrencilerinin Diyafram/Göğüs Nefesi Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	1.00	.00	26	3.01	,006
Sontest	27	.74	.44			

Deney grubu öğrencilerinin diyafram/göğüs nefesi kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından göğüs nefesi kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=3.01$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi göğüs nefesi kullanımı alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.00$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.74$ 'e düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 48

Deney Grubu Öğrencilerinin Durak/Tonlama/Ezgi/Vurgu Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	3.07	.87	26	10.75	,000
Sontest	27	1.62	.88			

Deney grubu öğrencilerinin durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından durak/tonlama/ezgi/vurgu hatalı kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=10.75$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi durak/tonlama/ezgi/vurgu hatalı kullanımı alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=3.07$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=1.62$ 'ye düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 49

Deney Grubu Öğrencilerinin Atlama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.51	.50	26	2.05	,050
Sontest	27	.25	.44			

Deney grubu öğrencilerinin atlama alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından atlama alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=2.05$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi atlama alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=.51$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.25$ 'e düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 50

Deney Grubu Öğrencilerinin Kekemelik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.03	.19	26	-	-
Sontest	27	.03	.19			

Deney grubu öğrencilerinin kekemelik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından kekemelik alt boyutunda herhangi bir değişiklik olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi kekemelik alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=0.03$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=0.03$ olarak herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 51

Deney Grubu Öğrencilerinin Değişirme Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.29	.46	26	1.72	,096
Sontest	27	.11	.32			

Deney grubu öğrencilerinin değişirme alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından değişirme alt boyutunda anlamlı bir azalma olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=1.72$, $p>.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi değişirme alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=0.29$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=0.11$ 'e düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 52

Deney Grubu Öğrencilerinin Tutukluk Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.66	.48	26	3.30	,003
Sontest	27	.37	.49			

Deney grubu öğrencilerinin tutukluk alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından tutukluk alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=3.30$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi tutukluk alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=.66$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.37$ 'ye düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 53

Deney Grubu Öğrencilerinin Titrek/Zayıf Ses Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.37	.49	26	3.60	,001
Sontest	27	.03	.19			

Deney grubu öğrencilerinin titrek/zayıf ses kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından titrek/zayıf ses kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=3.60$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi titrek/zayıf ses kullanımı alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=.37$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.03$ 'e düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 54

Deney Grubu Öğrencilerinin Gevşeklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.44	.50	26	1.14	,265
Sontest	27	.33	.48			

Deney grubu öğrencilerinin gevşeklik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gevşeklik alt boyutunda anlamlı bir azalma olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=1.14$, $p>.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi gevşeklik alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=.44$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.33$ 'e düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 55

Deney Grubu Öğrencilerinin Gereksiz Sözcük Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.96	.19	26	18.02	,000
Sontest	27	.03	.19			

Deney grubu öğrencilerinin gereksiz sözcük kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından gereksiz sözcük kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=18.02$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi gereksiz sözcük kullanımı alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=.96$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.03$ 'e düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 56

Deney Grubu Öğrencilerinin Pelteklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.00	.00	26	-	-
Sontest	27	.00	.00			

Deney grubu öğrencilerinin pelteklik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinde kekemelik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır.

Tablo 57

Deney Grubu Öğrencilerinin Yerel Ağız Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklemeler t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	27	.11	.32	26	1.00	,327
Sontest	27	.07	.26			

Deney grubu öğrencilerinin yerel ağız kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından yerel ağız kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=1.00$, $p>.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi yerel ağız kullanımı alt boyutu ortalama puanlarının ortalaması $\bar{X}=.11$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=.07$ 'ye düşmüştür. Elde edilen bu bulgular, diksiyon etkinliklerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ortalama puanlarının ilişkili örneklemeler t- testi sonuçlarının incelenmesi

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerini değerlendirme formundan aldıkları ortalama puanların incelenmesine yönelik paired sample t-testi analiz sonucuna Tablo-58'de yer verilmektedir.

Tablo 58

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Konuşma Problemlerini Değerlendirme Formu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	10.44	3.44	24	3.81	,001
Sontest	25	9.28	3.19			

Kontrol grubu öğrencilerinin 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından konuşma problemlerinde anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=3.81$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ön test ortalama puanları $\bar{X}=10.44$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=9.28$ 'e düşmüştür.

Kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlara ilişkin paired sample t- testi sonuçlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 59

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünlülerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.68	.74	24	-	-
Sontest	25	.68	.74			

Kontrol grubu öğrencilerinin ünlülerin sesletimi alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından ünlülerin sesletimi alt boyutunda herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 60

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ünsüzlerin Sesletimi Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	1.64	1.84	24	1.00	,327
Sontest	25	1.56	1.82			

Kontrol grubu öğrencilerinin ünsüzlerin sesletimi alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından ünlülerin sesletimi alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelmemiştir, $t(26)=1.00$, $p>.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ünsüzlerin sesletimi alt boyutu ön test ortalama puanları $\bar{X}=1.64$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=1.56$ 'ya düşmüştür.

Tablo 61

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Diyafram/Göğüs Nefesi Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	1.00	.00	24	-	-
Sontest	25	1.00	.00			

Kontrol grubu öğrencilerinin diyafram/göğüs nefesi kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından diyafram/göğüs nefesi kullanımı alt boyutu ortalama puanlarında herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 62

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Durak/Tonlama/Ezgi/Vurgu Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	3.24	.59	24	4.22	,000
Sontest	25	2.60	.76			

Kontrol grubu öğrencilerinin durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelmiştir, $t(26)=4.22$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutu ön test ortalama puanları $\bar{X}=3.24$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=2.60$ 'a düşmüştür.

Tablo 63

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Atlama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.56	.50	26	2.00	,057
Sontest	25	.36	.48			

Kontrol grubu öğrencilerinin durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelmemiştir, $t(26)=2.00$, $p>.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin atlama alt boyutu ön test ortalama puanları $\bar{X}=.56$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=.36$ 'ya düşmüştür.

Tablo 64

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kekemelik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.00	.00	24	-	-
Sontest	25	.00	.00			

Kontrol grubu öğrencilerinin kekemelik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinde kekemelik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır

Tablo 65

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Değişirme Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.44	.50	24	2.13	,043
Sontest	25	.28	.45			

Kontrol grubu öğrencilerinin değişirme alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından değişirme alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelmiştir, $t(26)=2.13$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin değişirme alt boyutu ön test ortalama puanları $\bar{X}=.44$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=.28$ 'e düşmüştür.

Tablo 66

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutukluk Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.68	.47	24	1.00	,327
Sontest	25	.72	.45			

Kontrol grubu öğrencilerinin tutukluk alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından tutukluk alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelmemiştir, $t(26)=1.100$, $p>.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ön test ortalama puanları $\bar{X}=.68$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=.72$ 'ye yükselmiştir.

Tablo 67

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Titrek/Zayıf Ses Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.48	.50	24	.00	1.00
Sontest	25	.48	.50			

Kontrol grubu öğrencilerinin titrek/zayıf ses kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından titrek/zayıf ses kullanımı alt boyutu ortalama puanlarında herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 68

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gevşeklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.48	.50	24	.371	.714
Sontest	25	.52	.50			

Kontrol grubu öğrencilerinin gevşeklik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından gevşeklik alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelmemiştir, $t(26)=1.100$, $p>.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ön test ortalama puanları $\bar{X}=.48$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=.52$ 'ye yükselmiştir.

Tablo 69

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Gereksiz Sözcük Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.76	.43	24	2.13	.043
Sontest	25	.60	.50			

Kontrol grubu öğrencilerinin gevşeklik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından gevşeklik alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelmiştir, $t(26)=2.13$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin gereksiz sözcük kullanımı ön test ortalama puanları $\bar{X}=.76$ iken, 8 hafta ders işleniş sürecinin ardından $\bar{X}=.60$ 'a düşmüştür.

Tablo 70

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Pelteklik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.04	.20	24	-	-
Sontest	25	.04	.20			

Kontrol grubu öğrencilerinin pelteklik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından pelteklik alt boyutu ortalama puanlarında herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 71

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yerel Ağız Kullanımı Alt Boyutu Ortalama Puanlarının İlişkili Örneklem t-testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	25	.44	.50	24	-	-
Sontest	25	.44	.50			

Kontrol grubu öğrencilerinin yerel ağız kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından yerel ağız kullanımı alt boyutunda ortalama puanlarında herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamında deney grubuna yönelik gerçekleştirilen diksiyon eğitimi ile ilgili deney grubunda yer alan öğrencilerin görüşlerine 6 sorudan oluşan form ile başvurulmuştur. Görüşme formu maddeleri;

Soruların kapsamı incelendiğinde, 1. soruda diksiyon etkinliklerinin öğrencilere yönelik olan kazanımları, 2. soruda diksiyon etkinliklerinin yer aldığı yeni bir dersin okullarda yer almasının istenip/istenmediği, 3. soruda diksiyon etkinlikleri ile öğrencilerin diyafram nefesini kullanma konusundaki düşünceleri, 4. soruda öğrencilerin diksiyon etkinlikleri ile yaşadığı konuşma problemlerine çözüm bulup/bulamadığı, 5. soruda diksiyon diksiyon etkinlikleri ile ilgili yeni eğitimler almak istedikleri/istemedikleri, 6. soruda diksiyon etkinlikleri sürecinde eksik olarak gördükleri ya da eklemek istedikleri hususların neler olduğuna yönelik bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşme formuna yönelik öğrencilerin verdikleri cevaplar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Cevaplar sınıflandırılarak kategorize edilmiştir. Kategorize edilen cevaplar:

(S1): Diksiyon eğitimi sonucunda neler öğrendiniz? Size kazandırdıklarını açıkla mısınız?

(C1): *“Diksiyon eğitimi sonucunda doğru nefes alıp vermeyi öğrendim.”*

(C2): *“Diksiyon eğitimi sonucunda tane tane konuşmayı öğrendim.”*

(C3): *“Diksiyon eğitimi sonucunda ellerimi kullanmayı öğrendim.”*

(C4): *“Diksiyon eğitimi sonucunda konuşma başlangıcında selam vermeyi öğrendim.”*

(S2): “Diksiyon eğitiminin yeni bir ders olarak okullarda yer almasını ister misiniz? Neden?”

(C1): *“Diksiyon eğitiminin yeni ders olarak yer almasını isterim.”*

(C2): *“Diksiyon eğitiminin yeni ders olarak yer almasını isterim çünkü çok eğlenceli.”*

(C3): *“Diksiyon eğitiminin yeni ders olarak yer almasını isterim çünkü öğretici ve eğitici.”*

(C4): *“Diksiyon eğitiminin yeni ders olarak yer almasını isterim çünkü konuşmayı düzeltiyor.”*

(S3): Diksiyon eğitiminden sonra diyafram nefesini kullanma konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

(C1): *“Diyafram nefesini çok öğrenemedim.”*

(C2): *“Diyafram nefesini öğrendim ama sık sık kullanamıyorum.”*

(C3): *“Diyafram nefesi önemli olduğu için doğru kullanılmalı.”*

(C4): *“Diyafram nefesi rahatlatıcı ve sağlık açısından önemli.”*

(S4): Diksiyon eğitimi sonucunda yaşadığınız konuşma problemlerine çözüm bulabildiniz mi?

(C1): *“Diksiyon eğitimi sonucunda konuşma problemlerime çözüm buldum.”*

(C2): *“Diksiyon eğitimi sonucunda konuşma problemlerim biraz düzeldi.”*

(C3): *“Konuşma problemim yok.”*

(S5): Diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak ister misiniz? Bu alanda hayalleriniz var mı? Varsa nelerdir?

(C1): *“Diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak isterim ama hayalim yok.”*

(C2): *“Diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak isterim hayalim var.”*

(C3): *“Diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak istemem.”*

(S6): Diksiyon eğitimi sürecinde eksik olarak gördüğünüz ya da eklemek istediğiniz hususlar nelerdir?

(C1): *“Diksiyon eğitimi sürecinde eksiklik yok.”*

(C2): *“Diksiyon eğitimi süreci daha uzun olmalıydı.”*

(C3): *“Diksiyon eğitimi sürecinde ziyaretler (çeşitli kişisel gelişim eğitim merkezleri ile radyo, tv mekânları gibi.) yapılmalıydı.”*

Gerçekleştirilen inceleme neticesinde olumlu ve olumsuz cevaplar elde edilmiştir. 1. soru incelendiğinde tüm öğrenciler olumlu görüş bildirmiştir. Öğrenciler, jest ve mimiklerini etkili kullanabilmeyi, doğru nefes alıp/verebilmeyi, selamlama yapabilmeyi öğrendiklerini bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim sürecinin verimli olduğu söylenebilir. Eğitim sürecinde öğrencilere aktarılan teorik kavramların sürecin sonunda öğrenciler tarafından isimlerinin aktarılmasında güçlük çekilse de kavramların içeriği hakkında bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında *“diksiyon eğitiminin verimliliği”* koduna ulaşılmıştır. Bazı öğrenci cevapları:

(Ö1): *“Biraz konuşmam düzeldi. Diksiyon eğitiminin ne kadar önemli olduğunu öğrendim. Tane tane konuşmayı öğrendim.”*

(Ö2): *“Doğru nefes almayı, mimiklerimizi doğru kullanmayı öğrendim”*

(Ö3): *“Düzenli nefes almayı, düzgün Türkçe konuşmayı, beden dilini öğrendim.”*

(Ö4): *“Nefesimi doğru kullanmayı öğrendim. Konuşurken selam vermeyi öğrendim. Vurgu tonlamaya uygun konuşmayı öğrendim.”*

(Ö5): *“Doğru nefes almayı ve konuşurken ellerimle anlatmayı öğrendim”*

2. Soru incelendiğinde 1 öğrenci dışında tüm öğrenciler olumlu görüş bildirmiştir. Öğrenciler, diksiyon eğitimi ile ilgili yeni bir dersin müfredata dahil olmasını istediklerini bildirmiştir. Bu dersi istemelerine gerekçe olarak dersin eğlenceli, eğitici, öğretici olduğunu göstermektedir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim süreci kapsamında öğrencilere yönelik farkındalık kazandırıldığı söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında “ders olarak yer almasının gerekliliği” koduna ulaşılmıştır. Bazı öğrenci cevapları:

(Ö1): “İsterim çünkü hem geliştirici hem de eğlenceli”

(Ö2): “Evet isterim çünkü ileriki hayatımda yardımcı olacağını düşünüyorum”

(Ö3): “Evet eğlenceli ve öğretici bir ders”

(Ö4): “İsterim çünkü yeni şeyler öğreniyorum”

(Ö5): “Evet istiyorum çünkü konuşmalarımız için önemli bir ders”

3. Soru incelendiğinde 14 öğrenci, diyafram nefesi kullanımını öğrendiklerini lakin sık sık uygulayamadıkları görüşünü bildirmiş, 12 öğrenci ise daha iyi nefes alıp/vermeyi öğrendikleri görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında diyafram nefesi ile ilgili öğrencilerin farkındalık kazandığı lakin egzersiz/etkinlik boyutunda yetersiz kaldıkları söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında “diyafram nefesinin uygulanabilirliği” koduna ulaşılmıştır. Bazı öğrenci cevapları:

(Ö1): “Diyafram nefesini kullanmayı pek öğrenemedim ama öğrenirsem bana yardımcı olacağından eminim”

(Ö2): “Öğrendim ama sık sık kullanamıyorum”

(Ö3): “Diyafram nefesini öğrendim. Egzersiz yapmalıyız. Yalnız ben bunda eksik kaldım”

(Ö4): “Diyafram nefesi için çok uzun çalışmamız gerekiyor yalnız ben bunda eksik kaldım”

(Ö5): “Öğrendim ama çok fazla diyafram nefesi alamıyorum”

4. Soru incelendiğinde 16 öğrenci, konuşma problemlerinin çözümüne yönelik olumlu gelişmelerin yaşandığı, 6 öğrenci konuşma probleminin olmadığı, 4 öğrenci ise konuşma problemlerine yönelik olumlu katkısının olmadığı görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında diksiyon etkinlikleri ile ilgili öğrencilerin farkındalık kazandığı konuşma problemlerine yönelik olumlu kazanımlar elde ettiği söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında “konuşma

problemlerine yönelik olumlu görüş bildirildiği” koduna ulaşılmıştır. Bazı öğrenci cevapları:

(Ö1): *“Çok fazla diksiyon eğitimi görmediğim için çok fazla düzelmedi ama konuşmam biraz düzeldi”*

(Ö2): *“Evet kekelediğimi ve şimdi ise düzelttiğimi farkettim”*

(Ö3): *“Konuşmamda problem yok”*

(Ö4): *“Evet konuşmam az da olsa düzeldi”*

(Ö5): *“Bazılarına buldum ama bazılarına hala bulamadım”*

5. Soru incelendiğinde 18 öğrenci yeni eğitimler almak istediği, 8 öğrenci ise yeni eğitimler almak istemediği görüşünü bildirmiştir. Ayrıca 14 öğrenci diksiyon alanında hayallerinin olmadığı, 2 öğrenci ise hayallerinin olduğu görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim sürecinin verimli olduğu söylenebilir. Eğitim sürecinde Bu görüşler göz önüne alındığında *“yeni eğitimlerin gerekliliği”* koduna ulaşılmıştır. Bazı öğrenci cevapları:

(Ö1): *“İsterdim. Bu alanda bir hayalim yok ben matematik öğretmeni olmak istiyorum”*

(Ö2): *“Maalesef hayır almak istemiyorum”*

(Ö3): *“Diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak isterim ama hayallerim yok”*

(Ö4): *“Bir kanal açıp diğer arkadaşlarıma da öğretmek isterdim”*

(Ö5): *“Şu anlık düşünmüyorum”*

6. Soru incelendiğinde 24 öğrenci diksiyon eğitimi sürecinde eksiklik olmadığı, 2 öğrenci ise geliştirilmesi ve daha uzun olması gerektiği görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim sürecinin verimli olduğu söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında *“eksiklik olmadığı”* koduna ulaşılmıştır. Bazı öğrenci cevapları:

(Ö1): *“Eksik gördüğüm husus yok”*

(Ö2): *“Yok. Her şey çok güzeldi”*

(Ö3): *“Tek eksik kısa sürede olmasıydı yoksa dört dörtlük bir eğitimdi”*

(Ö4): *“Daha uzun olmalıydı radyo ziyaretleri ile desteklenmeliydi”*

(Ö5): *“Eklemek istediğim bir şey yok”*

Deney grubu öğrencileri tarafından doldurulan görüşme formlarından elde edilen bulgulara yukarıda yer verilmektedir. Form kapsamında yöneltilen 6 sorudan elde edilen cevaplar incelendiğinde, diksiyon eğitiminin verimliliği, ders olarak yer

almasının gerekliliği, diyafram nefesinin uygulanabilirliği, konuşma problemlerine yönelik olumlu görüş bildirildiği, yeni eğitimlerin gerekliliği, eksiklik olmadığı kodlarına ulaşılmaktadır.

Dördüncü Bölüm

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, araştırma kapsamında diksiyon etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine olan etkisini belirlemek için kullanılan ölçme araçlarının analiz sonuçları detaylı bir şekilde yer almaktadır. Nitel ve nicel veri analizi yöntemleri kullanılarak elde edilen sonuçlar kapsamında diksiyon eğitiminin öğrencilerin etkili ve güzel konuşma düzeyleri ile konuşma problemlerine olan etkisi alan yazın ışığında tartışılarak ilgili önerilere yer verilmektedir.

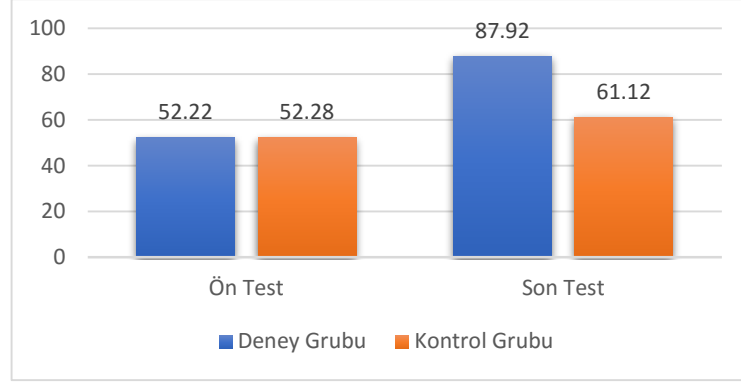
Sonuç

Etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu kapsamında ulaşılan sonuçlar

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ortalama toplam puanlar incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşma düzeylerinde %68.36 oranında, Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin etkili ve güzel konuşma düzeylerinde ise %16.90 artış meydana gelmiştir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ortalama puanlarına ilişkin independent sample t- testi sonuçları incelendiğinde, ön test sonuçları kapsamında gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı, $t(50)=0.23$, $p>.05$, son test sonuçları kapsamında ise gruplar arası anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=13.875$, $p<.05$.

Etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu ön test ve son test sonuçları grafiği *Şekil 20'* de yer almaktadır.

Şekil 20. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ön test ve son test sonuçları grafiği.

Araştırma kapsamında deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu alt boyutlarından elde ettikleri independent sample t-testi ortalama puanları incelendiğinde,

Etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu, başlangıç, sunum, diksiyon, beden dili ve sonuç alt boyutlarının ortalama puanlarına ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca başlangıç, sunum, diksiyon, beden dili ve sonuç alt boyutlarının ortalama puanlarına ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ortalama paired sample t-testi sonuçları incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından konuşma becerilerinde anlamlı bir artış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=20.49$, $p<.05$. Deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu puanlarının ortalaması $\bar{X}=52.22$ iken, 8 hafta süreyle uygulanan diksiyon eğitiminin ardından $\bar{X}=57.92$ 'ye yükselmiştir.

Deney grubu öğrencilerinin başlangıç, sunum, diksiyon, beden dili, sonuç alt boyutlarının ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından bahsi geçen tüm alt boyutlarda anlamlı bir artış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan aldıkları ortalama paired sample t-testi sonuçları incelendiğinde, 8 haftalık uygulama sürecinde mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak

derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formu kapsamında aldıkları ortalama puanlarda anlamlı bir artış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(24)=16.44$, $p<.05$. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarının ortalaması $\bar{X}=52.28$ iken, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam etmelerinin ardından uygulanan son test ortalamalarının $\bar{X}=57.92$ 'ye yükseldiği sonucu elde edilmiştir.

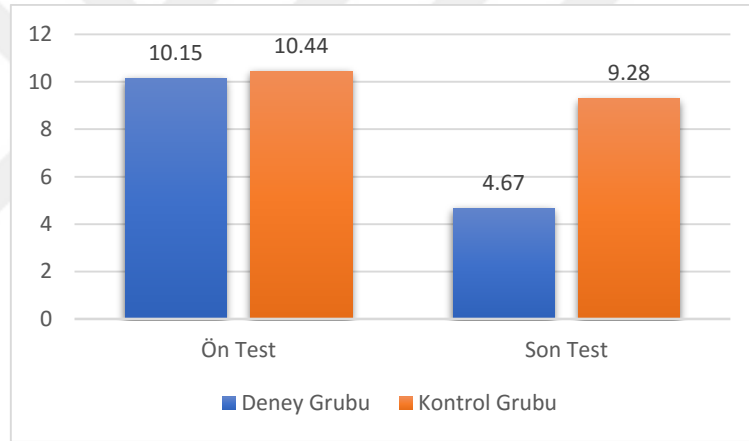
8 haftalık uygulama sürecinde mevcut Türkçe dersi müfredatına uygun olarak derslerine devam eden kontrol grubu öğrencilerinin başlangıç, sunum, diksiyon, beden dili, sonuç alt boyutları kapsamında aldıkları ortalama puanlarda anlamlı bir artış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Sonuç olarak deney ve kontrol grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşmayı değerlendirme formundan elde ettikleri ortalama puanlar ve puanlara ilişkin bulgular ile sonuçlar değerlendirildiğinde, deney grubu öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen 8 haftalık diksiyon eğitimi kapsamında, deney grubu öğrencilerinin etkili ve güzel konuşma düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Deney grubu öğrencilerinin uygulama sonrası aldıkları ortalama puanlar kapsamında başlangıç, sunum, diksiyon, beden dili, sonuç alt boyutlarında anlamlı bir artış meydana gelmiştir. 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleyen kontrol grubu öğrencilerinin ise başlangıç, sunum, diksiyon, beden dili, sonuç alt boyutlarında anlamlı bir fark meydana gelmiştir.

Konuşma problemlerini değerlendirme formu kapsamında ulaşılan sonuçlar

Araştırma kapsamında deney grubundaki 8 haftalık diksiyon eğitimi alan öğrenciler ile Türkçe dersi öğretim programına uygun olarak 8 hafta süreyle eğitimlerine devam eden kontrol grubu öğrencilerine yönelik ön test ve son test olarak uygulanan konuşma problemlerini değerlendirme formunun toplam puanlarının analizinden elde edilen bulgular incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubu öğrencilerinin konuşma problemlerinde %53.99 oranında azalma meydana gelmiştir. Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerinde ise %11.11 azalma meydana gelmiştir.

Ayrıca deney ve kontrol grubu öğrencilerinin aldıkları ortalama puanlara ilişkin independent sample t- testi ön test ve son test sonuçları incelendiğinde, ön test açısından gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı, $t(50)=.270$, $p>.05$, lakin son test sonuçları açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=5.04$, $p<.05$. Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin paired sample t- testi sonuçları kapsamında 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından deney grubu öğrencilerinin konuşma problemlerinde anlamlı bir azalma olduğu, $t(26)=10.83$, $p<.05$, kontrol grubu öğrencilerinde 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından konuşma problemlerinde anlamlı bir azalma olduğu sonuçlarına ulaşılmaktadır, $t(26)=3.81$, $p<.05$. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu ön test ve son test sonuçları grafiği Şekil-21’de yer almaktadır.

Şekil 21. Konuşma problemlerini değerlendirme formu ön test ve son test sonuçları grafiği.

Araştırma kapsamında deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar incelendiğinde,

Araştırmada deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formundan aldıkları ortalama puanların independent sample t-testi sonuçlarından elde edilen bulgular incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerinde %53.99, Türkçe öğretim programına göre 8 hafta süreyle ders işlenen kontrol grubunda yer alan öğrencilerin konuşma problemlerinde ise %11.11 azalma meydana gelmiştir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin aldıkları ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı, $t(50)=.270$, $p>.05$, son test sonuçları kapsamında gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. $t(50)=5.04$, $p<.05$.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formu alt boyutlarından elde ettikleri ortalama ön test ve son test puanları incelendiğinde, ön test sonuçları kapsamında, ünlülerin sesletimi, ünsüzlerin sesletimi, diyafram/göğüs nefesi kullanımı, durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı, atlama, kekemelik, değiştirme, tutukluk, titrekleme zayıf ses kullanımı, gevşelik, gereksiz sözcük kullanımı, pelteklik, alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlara ilişkin t- testi ön test sonuçları incelendiğinde, gruplar arası anlamlı bir farklılığın olmadığı lakin yerel ağız kullanımı alt boyutu ortalama puanlarında anlamlı bir farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşılmaktadır.

Diyafram/göğüs nefesi kullanımı, durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı, tutukluk, titrekleme zayıf ses kullanımı, gevşelik, gereksiz sözcük kullanımı, yerel ağız kullanımı alt boyutlarının ortalama puanlarına ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Lakin değiştirme, atlama, kekemelik, ünsüzlerin sesletimi, pelteklik alt boyutları ortalama puanlarına ilişkin t- testi son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırma kapsamında deney ve kontrol grubu öğrencilerin paired sample t- testi ortalama puanları kapsamında elde edilen bulgular incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından konuşma problemlerini değerlendirme formu toplam puanlarında anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=10.83$, $p<.05$. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin ünlülerin sesletimi ünsüzlerin sesletimi diyafram/göğüs nefesi kullanımı durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı atlama değiştirme tutukluk titrekleme/zayıf ses kullanımı gevşelik yerel ağız kullanımı gereksiz sözcük kullanımı alt boyutları ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından bahsi geçen alt boyutlarda anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır,

Deney grubu öğrencilerinin kekemelik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinin ardından kekemelik alt

boyutunda herhangi bir değişiklik olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca deney grubu öğrencilerinde pelteklik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır

Kontrol grubu öğrencilerinin 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından konuşma problemleri problemleri formu toplam puanlarında anlamlı bir azalma olduğu sonucuna ulaşılmaktadır, $t(26)=3.81$, $p<.05$. Ayrıca kontrol grubu öğrencilerinin durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelirken, ünsüzlerin sesletimi, durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı, değiştirme, tutukluk, gevşeklik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından anlamlı bir azalma meydana gelmemiştir.

Kontrol grubu öğrencilerinin ünlülerin sesletimi, diyafram/göğüs nefesi kullanımı, titre/zayıf ses kullanımı, pelteklik, yerel ağız kullanımı alt boyutları ortalama puanları incelendiğinde, 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleniş sürecinin ardından bahsi geçen alt boyutların ortalama puanlarında herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Ayrıca kontrol grubu öğrencilerinin kekemelik alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde, kontrol grubu öğrencilerinde kekemelik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır.

Sonuç olarak deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini değerlendirme formundan elde ettikleri ortalama puanlar ve puanlara ilişkin bulgular ile sonuçlar değerlendirildiğinde, deney grubu öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen 8 haftalık diksiyon eğitiminin, deney grubu öğrencilerinin konuşma problemlerini azalttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Deney grubu öğrencilerinin uygulama sonrası aldıkları ortalama puanlar kapsamında ünlülerin sesletimi, ünsüzlerin sesletimi, diyafram/göğüs nefesi kullanımı, durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı, atlama, değiştirme, tutukluk, titre/zayıf ses kullanımı, gevşeklik, yerel ağız kullanımı, gereksiz sözcük kullanımı alt boyutlarında azalma meydana gelmiştir. 8 hafta süreyle Türkçe dersi müfredatına uygun olarak ders işleyen kontrol grubu öğrencilerinin ise durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı alt boyutunda anlamlı bir azalma meydana gelirken, ünsüzlerin sesletimi, durak/tonlama/ezgi/vurgu kullanımı, değiştirme, tutukluk, gevşeklik alt boyutlarında anlamlı bir azalma meydana gelmemiştir. Deney grubu içerisinde

kekemelik problemi yaşayan (1) öğrencinin ortalama puanları sonucunda herhangi bir değişiklik meydana gelmezken kontrol grubunda da kekemelik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır. Kontrol grubu içerisinde pelteklik problemi yaşayan (1) öğrencinin ortalama puanlarında da herhangi bir değişiklik meydana gelmezken deney grubu öğrencilerinde pelteklik problemi yaşayan öğrenci yer almamaktadır.

Görüşme formu kapsamında ulaşılan sonuçlar

Araştırma kapsamında deney grubu öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen 8 haftalık diksiyon eğitimi ile ilgili deney grubu öğrencilerinin görüşlerine 6 sorudan oluşan görüşme formu ile başvurulmuştur. Görüşme formuna yönelik öğrencilerin verdikleri cevaplar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Cevaplar sınıflandırılarak kategorize edilmiştir. Kategorize edilen cevaplar incelendiğinde,

Birinci soru kapsamında tüm öğrenciler olumlu görüş bildirmiştir. Öğrenciler, jest ve mimiklerini etkili kullanabilmeyi, doğru nefes alıp/verebilmeyi, selamlama yapabilmeyi öğrendiklerini bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim sürecinin verimli olduğu söylenebilir. Eğitim sürecinde öğrencilere aktarılan teorik kavramların sürecin sonunda öğrenciler tarafından isimlerinin aktarılmasında güçlük çekilse de kavramların içeriği hakkında bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında “*diksiyon eğitiminin verimliliği*” koduna ulaşılmıştır.

İkinci soruda ise (1) öğrenci dışında tüm öğrenciler olumlu görüş bildirmiştir. Öğrenciler, diksiyon eğitimi ile ilgili yeni bir dersin müfredata dahil olmasını istediklerini bildirmiştir. Bu dersi istemelerine gerekçe olarak dersin eğlenceli, eğitici, öğretici olduğunu göstermektedir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim süreci kapsamında öğrencilere yönelik farkındalık kazandırıldığı söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında “*ders olarak yer almasının gerekliliği*” koduna ulaşılmıştır.

Üçüncü soru incelendiğinde 14 öğrenci, diyafram nefesi kullanımını öğrendiklerini lakin sık sık uygulayamadıkları görüşünü bildirmiş, 12 öğrenci ise daha iyi nefes alıp/vermeyi öğrendikleri görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında diyafram nefesi ile ilgili öğrencilerin farkındalık kazandığı lakin

egzersiz/etkinlik boyutunda yetersiz kaldıkları söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında “*diyafraam nefesinin uygulanabilirliği*” koduna ulaşılmıştır.

Dördüncü soruda ise 16 öğrenci, konuşma problemlerinin çözümüne yönelik olumlu gelişmelerin yaşandığı, 6 öğrenci konuşma probleminin olmadığı, 4 öğrenci ise konuşma problemlerine yönelik olumlu katkısının olmadığı görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında diksiyon etkinlikleri ile ilgili öğrencilerin farkındalık kazandığı konuşma problemlerine yönelik olumlu kazanımlar elde ettiği söylenebilir. Bu görüşler göz önüne alındığında “*konuşma problemlerine yönelik olumlu görüş bildirildiği*” koduna ulaşılmıştır.

Beşinci soruda da 18 öğrenci yeni eğitimler almak istediği, 8 öğrenci ise yeni eğitimler almak istemediği görüşünü bildirmiştir. Ayrıca 14 öğrenci diksiyon alanında hayallerinin olmadığı, 2 öğrenci ise hayallerinin olduğu görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim sürecinin verimli olduğu söylenebilir. Eğitim sürecinde bu görüşler göz önüne alındığında “*yeni eğitimlerin gerekliliği*” koduna ulaşılmıştır.

Son olarak altıncı soru kapsamında 24 öğrenci diksiyon eğitimi sürecinde eksiklik olmadığı, 2 öğrenci ise geliştirilmesi ve daha uzun olması gerektiği görüşünü bildirmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında eğitim sürecinin verimli olduğu söylenebilir. Bu görüşler göz önünde bulundurulduğunda diksiyon eğitimi sürecinden verim elde edildiği, öğrencilere diksiyon eğitimi açısından farkındalık kazandırıldığı, diksiyon eğitiminin müfredatta daha geniş yer almasının gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tartışma

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen bulguların analiz edilmesiyle ortaya çıkan sonuçların yorumlanarak her yönüyle irdelenmesiyle ortaya çıkan tartışma ve öneriler yer almaktadır.

Alan yazında konuşma eğitimi ile ilgili çok sayıda çalışma yer almaktadır. Lakin diksiyon ile ilgili sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Konu ile ilgili çalışmalardan bazıları yüksek lisans ve doktora tezi olarak yer almaktadır (Ceylan, 1993; Reisoğlu, 1995; Ünal, 1996; Rengin Yavçan, 1997; Tümtürk Yılmaz, 2000; Sevin Atasoy, 2001; Esen, 2005; Ertuğrul, 2006; Günaydın, 2006; Uzuner, 2009; Şen, 2011; Özenç Özençel, 2012; Ceylan, 2012; Soltanirad, 2013; Özkan, 2015)

Diksiyon ile ilgili gerçekleştirilen tez çalışmaları incelendiğinde sınırlı sayıda olan çalışmaların büyük kısmının, “*Sahne ve Görüntü Sanatları*” ile “*Müzik*” konularına sahip olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen bu araştırmada bahse konu alanların dışına çıkılarak “*Eğitim ve Öğretim*” konu alanında çalışma gerçekleştirilmiştir.

“*Eğitim ve Öğretim, Dilbilim ve Türk Dili ve Edebiyatı*” konularında çalışılan tezlerde ise, Özkan (2015), yaptığı çalışmada, ara düzeyde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere yönelik gerçekleştirdiği diksiyon eğitimi sonucunda öğrencilerin sesli okuma hususundaki başarılarının arttığını lakin derslerde sesletim çalışmalarına ağırlık verilmesinin gerekliliğini belirlemiştir. Gerçekleştirilen bu araştırma kapsamında da 8 haftalık diksiyon eğitimin ardından öğrencilerin metni yüksek sesle seslendirme ve hazırlıksız konuşma yapma çalışmalarında başarılarının arttığı belirlenmiştir. Çalışmalarda daha çok diksiyonun önemine dikkat çekilmiş olup diksiyonun evrenselliği, eğitim-öğretim müfredatında geniş yer almasının gerekliliği hususları üzerinde de durulmuştur. Soltanirad (2013), diksiyon eğitiminin önemini ortaya koyabilmek için yaptığı çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığının diksiyon eğitimi konusunda daha duyarlı olmasının gerekliliğini ve diksiyon eğitiminin, eğitim kurumlarının her kademesinde okutulmasının önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca eğitim projesi olarak ele alınması ile uygulamalı olarak aktarılmasının yanında Türkçe öğretmenlerinin de diksiyon eğitimi uzmanı olarak yetiştirilmesinin gerekliliğini belirtmiştir. Bu araştırma kapsamında da diksiyon alanının incelenmesi neticesinde elde edilen bulgular Soltanirad (2013) tarafından ortaya konan açıklamaları destekler niteliktedir. Lakin diksiyon öğreticilerinin eğitimi ile ilgili sadece Türkçe öğretmenlerinin değil alana dahil olan tüm unsurların eğitilmesi gerekmektedir. Ceylan (2012) diksiyon etkinliklerinin uygulanabilirliği ile ilgili yaptığı çalışmada, öğrencilerin gerçekleştirdiği konuşmalar esnasında diksiyon kurallarına uymaya özen gösterdiklerini ve konuşmanın önemli yetkinliklerinden biri olduğunu eğlenerek kavradıklarını ortaya koymuştur. Bu araştırma kapsamında uygulanan görüşme formlarından elde edilen bulgular, Ceylan (2012) tarafından ortaya konan sonuçları destekler niteliktedir. Çünkü bu araştırmada da öğrencilerin diksiyon eğitimi sürecini eğlenerek geçirdikleri ve diksiyonun önemini kavradıkları görüşleri elde edilmiştir. Ertuğrul (2006), mesleki müzik eğitimi veren konservatuvarlardaki diksiyon eğitiminin

niteliği ile ilgili yaptığı çalışmada, diksiyon eğitiminin ve diksiyon eğitimine ayrılan sürenin yetersiz olduğu, konuşma bozukluklarının büyük çoğunluğunun yanlış konuşma alışkanlığı ve diksiyon eğitiminin yetersizliği yüzünden kaynaklandığı, diksiyon eğitiminin geliştirilmesi için, Türkçenin varoluşu, Türk Dili'nin yapısı, İstanbul Türkçesinin nasıl konuşulduğu ve telaffuzu gibi birçok eğitime diksiyon eğitimi içinde yer verilmesi gerektiği, diksiyon eğitiminin farklı uygulama alanları içinde en yararlı eğitim biçiminin, birebir ve amacını bilerek yapılan bir diksiyon eğitimi olduğu, diksiyon eğitimini verecek kişilerin tiyatro sanatçılarından veya diksiyon eğitimini almış haber spikerleri gibi mesleklerinde sürekli düzgün Türkçe kullanan ve diksiyonunu iyi kullanan uzmanlardan seçilmesi gerektiği bilgileri yer almaktadır. Ertuğrul (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmada değinilen diksiyon eğitiminin süre açısından yetersizliği sorunu bu çalışmada kapsamında da ortaya çıkmaktadır. 8 hafta süreyle haftada 2 ders saati olarak belirlenen eğitim süresinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kekemelik ve pelteklik gibi fizyolojik ve biyolojik temelleri olan konuşma kusurlarının çözümüne yönelik gerçekleştirilen eğitimlerin bire bir gerçekleştirilmesinin gerekliliğini bu çalışmada ortaya koymaktadır. Önemli bir diğer husus olan diksiyon öğreticilerinin yeterliliği noktasında da uzman kişilerin tercih edilmesi önerisini Ertuğrul (2006) tarafından ortaya konan sonuçlar gibi bu çalışmanın sonuçlarında desteklemektedir.

Diksiyon ile ilgili makale sayısı da alan yazında oldukça az yer almaktadır. (Dursunoğlu, 2006; Kasım, 2009; Nutku, 2012; Aydın ve Başoğlu, 2014; Polat, 2017;). İlgili makalelerden bir kısmı incelendiğinde, Nutku (2012), çağımız tiyatro eğitiminde ses-nefes ve beden ilişkisini incelediği çalışmasında anatominin öğrenilmesi, diyaframın geliştirilmesi, doğru ses pozisyonunun bulunması gibi temel öğretilerin ardından sesin ısıtılmasının ayrı bir ders konusu olmasının gerekliliği üzerinde durmuş, sahne üzerinde doğal konuşmanın estetiği de içinde barındırmasının gerektiğini ancak doğal konuşmanın gündelik hayattaki konuşma gibi olduğu iddia edilerek tekdüze, nötr, tonlaması olmayan bir konuşma olarak algılanmamasının gerekliliğini belirtmiştir. Diyafram aracılığı ile sürekli nefes alışverişi yapabilmek için planlı bir çalışma süreci izlenmelidir. Nutku (2012) çalışmasında diyaframın aktif kullanımı ve sesin ısıtılmasının önemi üzerinde durmuştur. Bu araştırmada da diyafram ile nefes alışverişinin öğrenciler tarafından

öğrenildiği lakin düzenli hale getirilemediği, etkili ve güzel konuşmanın bireyin yaşantısında yer edinmesi ile müfredatta geniş yer verilmesinin gerekliliği sonuçlarına ulaşılmaktadır. Aydın ve Başoğlu (2014) ise çağrı merkezi hizmetleri programı öğrencilerinin konuşma becerileri özyeterlik algılarını incelediği çalışmada, öğrencilerin konuşurken dil bilgisi kurallarına, vurgu ve duraklara çok fazla dikkat etmedikleri, kendilerini muhatabına saygılı bir şekilde konuşmada yeterli buldukları, nezaket kurallarına uygun cümleler kurarak konuştukları sonuçları ve etkili ve güzel konuşma ile diksiyon derslerinin saatleri arttırılması, ağız özellikleri gösteren öğrenciler için yoğunlaştırılmış konuşma programları, seçmeli ders olarak konuşma becerisi ile ilgili derslerinin uygulamaya konulmasının gerekliliği sonuçlarına ulaşmaktadır. Ayrıca Dursunoğlu (2006), yaptığı çalışmada Aydın ve Başoğlu (2014) gibi Türkiye Türkçesinde vurgunun yeri ve önemine değinirken Türkçeyi daha etkili, daha güzel ve daha doğru kullanmak için, çok gerekli olan, vurgu konusuna önem verilmesinin gerekliliği ile yerinde ve doğru yapılan vurguların, Türkçenin aslında var olan söyleyiş güzelliğine daha da bir güzellik katacağını aktarmıştır.

Bu araştırma kapsamında da öğrencilerin konuşma sürecinde görgü kurallarına uydukları lakin vurgu ve tonlamaya dikkat etmedikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Gerçekleştirilen diksiyon eğitimi sonucunda deney grubu öğrencilerinin vurgu ve tonlama ortalama puanlarında anlamlı bir artış meydana gelmiştir. Bahse konu çalışmanın sonuçları, bu araştırma kapsamında elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Kasım (2019), spiker olmanın zorluk derecesi ile ilgili çalışmasında, spikerliğin ilk şartının dinleyiciler/izleyiciler tarafından rahatlıkla anlaşılabilir bir ses tonu ve diksiyona sahip olunması, ikinci şartın ise spikerin bilgili, kültürlü olması, bu alanda özel eğitim almış olması ve tercihen yabancı dil bilmesi şeklinde açıklamıştır. Özellikle haber spikerleri için daha önemli olan üçüncü şartın ise haberde güvenilirlik açısından, spikerin yüz kızartıcı bir suçtan dolayı hüküm giymemiş olması veya toplum tarafından ahlaksız bir kişi olarak tanınmamasının gerektiğini ve spikerin fiziksel görünüşü ise ilk üçü kadar önemli olmamakla birlikte, izleyicinin dikkatini mesajdan uzaklaştırıp kendi kusurlarına çekecek nitelikte olmamalı şeklinde açıklamıştır. Bu araştırma kapsamında oluşturulan kuramsal çerçeve açısından diksiyon eğitimi öğreticilerinin nitelikleri ile ilgili güvenilirlik kriterine değinilmiştir. Ayrıca öğretici yeterlilikleri

ile ilgili olarak uzmanlık ve çeşitli niteliklerin gereklilikleri açıklanmıştır. Bu hususların tamamı Kasım (2019) tarafından elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

Alan yazında çeşitli değişkenlerin konuşma becerisi üzerindeki etkisinin araştırıldığı tez çalışmalarından bazıları incelendiğinde ise, (Sivrioğlu, 2014), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaratıcı dramının konuşma becerisine etkisini araştırmış olup, Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği sınıflarda uygulanan yaratıcı drama teknikleriyle öğrenenler arasında dilin kullanımının arttığı ve daha renkli sınıf ortamları yaratıldığı sonucuna, Kılıçarslan (2014) ise yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde drama yönteminin konuşma becerisine olan etkisini araştırmış, drama yöntemi ile Türkçe öğrenen deney grubu öğrencilerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre daha başarılı oldukları bilgisine ulaşmıştır. Bahse konu araştırmalar ışığında bu araştırma kapsamında da 8 haftalık diksiyon eğitimi sürecinde uygulanan ders planlarında da yaratıcı drama ve dramatisasyon sıklıkla yer verilmiştir. Eğitim sürecinin ardından deney grubu lehine elde edilen anlamlı farklılık göz önünde bulundurulduğunda yaratıcı drama ve dramatisasyonun öğrencilerin konuşma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. (Sivrioğlu, 2014) ve Kılıçarslan (2014) tarafından elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Sönmez (2014), yaptığı çalışmada güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersinin doğru güzel ve etkili konuşma becerisine olan etkisini araştırmış olup bireysel ses eğitimi dersi ile öğrenciye doğru güzel ve etkili konuşma becerisinin kavratılabileceği, fakat ders saatinin yetersizliğinden dolayı çalışmaların tam anlamı ile gerçekleşemediği, doğru güzel ve etkili beceriyi kavratmada öğretmenin iyi rol-model olmasının gerekliliğinin sonucunu ortaya koymuştur. Diksiyon eğitiminin müfredatta mevcut yeri ve ders saatlerinin azlığı bu araştırma kapsamında da ortaya konulmaktadır. Ders saatlerinin yanı sıra öğretici yeterliliği de etkili ve güzel konuşma öğretimi süreci için asıl unsurlardandır. Bahse konu hususlar göz önünde bulundurulduğunda Sönmez (2014), tarafından elde edilen sonuçlar bu çalışmayı destekler niteliktedir. Gün (2015), yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde web 2.0 sesli ve görüntülü görüşme (Skype) uygulamalarının konuşma becerisine olan etkisini araştırmış olup web 2.0 sesli ve görüntülü görüşme (Skype) uygulamalarının deney grubunda yer alan öğrencilerin

konuşma becerisi üzerinde olumlu bir etki yaptığı ve deney grubu lehine bir gelişim kaydettiği bilgisine ulaşmıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmada da görsel materyallere sıklıkla yer verilmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde görsel materyallerin diksiyon eğitimi sürecinin öğrencilerin konuşma becerisine olan etkisinde önemli yeri olduğunu ortaya koymaktadır. Gün (2015) tarafından elde edilen sonuçlar bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Konuşma becerisi ile ilgili makale sayısı alan yazında oldukça fazla yer almaktadır. İlgili makalelerden bazıları incelendiğinde, Erdem ve Erdem (2015), yapılandırmacı karma öğrenme ortamlarının dinleme ve konuşma becerilerine olan etkisini araştırdığı çalışmasında yapılandırmacı karma öğrenme ortamının dinleme, dinlediğini anlama, konuşma ve sözlü anlatım becerilerini geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Göçer (2015) ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılmasında Türkçeyi öğrenenlerin konuşma becerisini kazanmaları ve etkili bir şekilde kullanabilmeleri için yaparak yaşayarak öğrenmelerine zemin olabilecek etkileşim temelli etkinlik ve uygulama ortamları oluşturulmasının önemine değinmiştir. Ayrıca hedef kitlenin konuşma becerisine yönelik kazanımlara sahip olmasında iletişimsel ve göreve dayalı dil öğretimi uygulamalarının işlevselliği ile beden dilinin önemini vurgulamıştır. Göçer'in (2015) üzerinde durduğu uygulama ortamları bu araştırma kapsamında sınıf ortamı ile sınırlı kalmıştır. Göçer'in (2015) çalışma grubu yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler olsada konuşma becerisine etki boyutu göz önünde bulundurulduğunda elde edilmesi planlanan kazanımlar açısından bu araştırma ile yakın ilişki içinde yer almaktadır. Ayrıca bu çalışmada elde edilen öğrenci görüşleri uygulama ortamının farklılaştırılması yönündedir. Gerçekleştirilen diksiyon eğitimi sürecinin ardından beden dili kullanımı açısından deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuçlar bahse konu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Kantarcı (2015), yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik olan etkili konuşma, konuşma kurallarını uygulama, konuşma içeriğini düzenleme ve konuşmasını değerlendirme alt boyutlarındaki öz yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğunu, konuşma öz yeterlik algısının cinsiyete ve öğrenim görülen programına göre istatistikî bakımdan anlamlı farklılık gösterdiğini ancak öğrenim görülen sınıf düzeyinin konuşma öz yeterlik algısı üzerinde anlamlı farklılığa neden olmadığını belirlemiştir. Doğan

(2009), konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri çalışmasında, sözlü anlatım çalışmalarının uzun soluklu bir öğretim sürecine ihtiyaç duyduğunu, sınıf ortamında öğrencinin aktif ve iyi birer okuyucu ile dinleyici olmasının gerektiğini ayrıca konuşma esnasında rahat olmalarının ve heyecanlarını kontrol etmelerinin önemine, çalışmaların günlük konuşmalarla örüntülü olmasının ve konuşma sürecindeki yanlışların düzeltilmesi süreç kapsamında öğretmen ile öğrencinin ortak çalışmalar yapmasının gerekliliğini ve öğretmenin örnek teşkil etmesinin önemini ortaya koymuştur. Büyükkiz ve Hasırcı (2013), ana dili öğretiminde konuşma becerisinin yeri ile ilgili yaptıkları çalışmada, Türkçe öğretiminde öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebilecekleri bir ortamın oluşturulmasının ve bu ortamda öğrencilerin topluluk karşısında yaşadıkları kaygıların giderilmesine, yerel ağızla yaptıkları konuşmaların düzeltilmesine, anlatımdaki yetersizlerinin giderilmesine olanak tanınmasının gerekliliğine değinmişlerdir. Ayrıca konuşma becerilerinin geliştirilmesine yönelik birden fazla uyarının yer aldığı etkinlikler yapılmasının ve aynı zamanda konuşma kuralları, vurgu, tonlama, telaffuz, beden dili, sesi etkili kullanma, konuşmasını değerlendirme vb. unsurlarına gereken önemin verilmesinin üzerinde durulmuş olup bu hususta ana dili eğitimcilerine önemli görevlerin düştüğü belirtilmiştir. Bu kapsamda Büyükkiz ve Hasırcı (2013) tarafından konuşma becerisinin yeri ile ilgili belirlenen kriterler göz önünde bulundurulduğunda, bu araştırmada da öğrencilerin gerçekleştirdiği hazırlıksız konuşma ile metnin yüksek sesle seslendirilmesi çalışmalarında kaygı, heyecan gibi duygular dikkat çekici görülmüştür. Bahse konu duyguların giderilmesine yönelik çalışmalar daha önceden belirlenmiş plan dahilinde aktarılsada bire bir eğitim sürecinin eksikliği bu aktarımı güçleştirmiştir. 8 haftalık eğitim sürecinde diksiyon eğitimi ile ilgili içerik detaylı bir şekilde öğrencilere aktarılmış olup öğrencilerden elde edilen bulgular analiz edildiğinde etkili ve güzel konuşma açısından farkındalık oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Süreç yönetiminde öğreticinin yeri ve önemi dikkate alınmış olup mevcut şartlar dahilinde en iyi öğretici belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak konuşma becerisinin yeri ile ilgili belirlenen kriterler bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Topluluk karşısında Bursalı ve Topçuoğlu Ünal (2015) ise inceleme nesnesi olarak belirledikleri çizgi dizilerin, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısının genel manada olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çizgi dizi gibi görsel materyallerin konuşma eğitimi sürecinde aktif olarak kullanılmasının gerekliliğini

destekler niteliktedir. Bu araştırmada da 8 haftalık diksiyon eğitimi s¼recinde uygulanan ders planlarında yer alan g¼rsel ve işitsel materyallerin ¼đrencilerin diksiyon eğitimi s¼recine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Ayrıca MEB tarafından hazırlanan “Diksiyon ve Hitabet” kitabı 6 b¼l¼mden oluşmaktadır. Bu b¼l¼mler, g¼zel konuşmaya hazırlık, nefes ve ses eğitimi, konuşma tekniği, ifadenin kuvvetlendirilmesi, hitabete giriş, hitabet şeklinde dir. Bu kitap, diksiyon eğitimi açısından ¼nemli adımlardan biri olarak g¼r¼lmektedir. İçerik olarak zenginleştirilirken, m¼fredatta daha geniş yer verilmesi gerekmektedir. Diğer yandan diksiyon ve konuşma eğitimi ile ilgili Kuru ve G¼neř (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada araştırmacı tarafından seçilen etkinliklerin akıcı konuşma problemi yaşadığı tespit edilen ¼đrencilerin akıcı konuşma becerilerine katkı sağladığı g¼r¼lm¼řt¼r. Bu araştırma kapsamında belirlenen etkinlikler deney grubu ¼đrencileri lehine anlamlı sonuç oluşmasına katkı sağlamıştır. Yıldız-intaş (2015); tarafından yapılan araştırmada ¼đretim elemanlarının değerlendirmelerine g¼re etkileşimli ¼đretim stratejisiyle hazırlanan konuşma etkinlikleri ¼đrencilerin etkili konuşma becerilerini geliştirdiği g¼r¼lm¼řt¼r. Bu araştırma kapsamında diksiyon eğitimi s¼recinde çeşitli strateji, y¼ntem ve tekniklere başvurulmuş olup diksiyon etkilniklerinin deney grubu ¼đrencilerinin konuşma becerisine olan etkisinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu y¼n¼yle bahse konu araştırma sonuçları çalışmayı destekler niteliktedir. Toptaş ve S¼nmez (2015) tarafından yapılan araştırmada bireysel ses eğitimi dersinde doğru g¼zel ve etkili konuşma becerisini ¼đrenciye tam anlamı ile kavratmak için; ¼đretmenin konuşması ile ¼đrenciye ¼rnek olması, branşında iyi bir donanıma sahip olması, T¼rk dilinin fonetik yapısını doğru kurullarla ¼đretmesi, bireye yapacağı işin farkındalığını kavratarak kitap okuma alışkanlığının da kazandırılması, diksiyon dersi olarak ayrı bir dersi m¼fredatta olması gerektiği sonucunu yanında, ders saatinin az oluşu ile ¼đrenciye kavratılamayacağı g¼r¼ř¼n¼ savunan ¼đretmenlerimiz de olduğu çıkan sonuçlar arasındadır.

¼đrenciler tarafından eğlenceli, ¼đretici ve eğitici olduğu belirtilen diksiyon eğitiminin sosyal y¼n¼n¼n ne kadar ¼nemli olduğu ¼đrenci g¼r¼řleri ile desteklenmektedir. Diksiyon eğitiminin sosyal ve eğlenceli y¼n¼n¼n aktif olarak

kullanıldığı ortamlardan elde edilen kazanımlar, diksiyon eğitiminin önemini ortaya koymaktadır.

Konuşmanın etkili olabilmesi için gerekli unsurlardan olan doğru nefes alışverişi, jest ve mimiklerin doğru kullanımı, ünlülerin ve ünsüzlerin sesletimi, yerinde ve usulüne uygun selamlama, etkili vurgu ve tonlama ile durak gibi öğrencilerin çeşitli sorunlarla karşılaştığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sorunlardan bazıları, doğru nefes alışverişinin teorik olarak öğrenildiği lakin günlük hayatta uygulanamaması, gereksiz ya da yanlış jest ve mimik kullanımı, yersiz ya da yetersiz selamlama, yanlış ve zayıf vurgu ile tonlama şeklinde yer almaktadır. Bu sorunların temelinde öğrencilerin diksiyon eğitimine olan yaklaşımı, ailelerinin ve sosyal çevrelerinin yönlendirmeleri, eğitim sürecinin verimi gibi çeşitli unsurlardan bahsedilebilir.

Diksiyon eğitimi açısından en önemli unsurlardan olan nefesin diyafram aracılığı ile alınmasının gerekliliği, yapılan çalışmalar neticesinde de ortaya konmaktadır. Araştırmada da öğrencilerin görüşleri dikkate alındığında nefesin nasıl alınıp verileceğinin öğrenildiği lakin nefes egzersizlerinin sık sık tekrar edilmediği ve günlük hayatta uygulanmadığı ayrıca bu eksikliklerden dolayı diyafram aracılığı ile nefes alma becerisinin kazanılmadığı bilgisine ulaşılmaktadır. Bu görüşler dikkate alındığında doğru nefes alışverişi hususunda düzenli, programlı ve zaman gerektiren bir çalışma sürecinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Diğer bir açıdan bakıldığında gerçekleştirilen araştırma, öğrencilere bu hususta farkındalık kazandırmıştır.

Konuşmanın etkili ve güzel olabilmesinin önündeki en büyük engel konuşma problemleridir. Konuşma probleminin çözümünde öncelik, problemin doğru tespit edilmesidir. Doğru tespit edilen problem, çözüme daha hızlı ulaştırmaktadır. Araştırmada öğrencilerin çoğunluğu konuşma problemlerinin ortadan kaldırılması için diksiyon eğitiminin olumlu katkısının olduğunu savunmaktadır. Diksiyon eğitimi sürecinin farkındalık düzeyinden hayatın her alanında kendini gösterir hale gelebilmesi için kısa süreli değil, sistemli ve uzun soluklu bir program halinde uygulanması gerekmektedir. Bu husus konuşma problemlerinin çözümü içinde geçerlidir. Problemin türüne göre farklılık göstermekle birlikte, probleme özgü çözüm yollarıyla konuşmayı engelleyen unsurlar ortadan kaldırılmaktadır. Araştırmada kapsamında da gerçekleştirilen 8 haftalık diksiyon eğitimi süreci

öğrencilere diksiyon ile ilgili farkındalık kazandırırken bazı problemlerin çözümünde yetersiz kalmaktadır.

Öğrencilerin çoğu diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak istemektedir. Bunun yanı sıra diksiyon eğitimi ile ilgili kariyer planlarında öğrencilerin çoğunun hayallerinin olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Öğrencilerin diksiyon eğitiminin kendilerine olan kazanımlarını fark ettikleri ve farkındalık oluşturduğunu anladıkları dikkate alındığında diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak istedikleri bilgisi, eğitim sürecinin verimini destekler niteliktedir.

Türkiye'nin tarihsel süreci, sosyal ve kültürel yapısı göz önünde bulundurulduğunda yerel ağız farklılıklarıyla sıklıkla karşılaşılmaktadır. Yerel ağız farklılıklarının kültürel bir zenginlik olarak görülmesinin yanı sıra konuşma eğitimi açısından eğitimi gerekli kılmaktadır. Okul öncesi eğitimi ile eğitim ve öğretim sürecine dahil olan öğrenci, yerel ağız farklılıklarına sahipse, öğretmenler tarafından çeşitli eğitim çalışmalarına dahil edilmelidir. Aksi halde takip eden yıllarda süreç daha da zorlaşacaktır. Araştırmada da tercih edilen bölge ve okul seçiminde sosyal ve kültürel farklılıklar göz önünde bulundurulmuştur. Bu farklılık beraberinde yerel ağız farklılıklarını getirmiştir. Gerçekleştirilen 8 haftalık eğitim sonucunda yerel ağız kullanımında azalmanın meydana geldiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu süreç bireysel farklılıklar dikkate alınarak hazırlanan diksiyon çalışmaları ile yürütülebilmektedir.

Pelteklik ve kekemelik gibi biyolojik ve fizyolojik temelleri olabilen konuşma problemlerinin çözümüne yönelik çalışmalara günümüzde sıklıkla karşılaşılmaktadır. Araştırmada kekemelik sorunu yaşayan 1, pelteklik sorunu yaşayan 1 öğrenci yer almaktadır. Gerçekleştirilen 8 haftalık eğitim sürecinde öğrencilerin kekemelik ve pelteklik sorununda bir değişiklik meydana gelmezken kekemelik problemi yaşayan öğrencinin son test sonuçlarında artış meydana gelmiştir. Yaşanan bu artış ve sorunun ortadan kalkmayışı değerlendirildiğinde, eğitim sürecinde bireysel farklılıkların üzerinde yeterince durulamayışı, bireye özgü çalışma programlarının uygulanamayışı, sürecin sınırlı oluşu, metnin yüksek sesle seslendirilmesi ve hazırlıksız konuşma süreçlerinde yaşanan heyecan, kaygı düzeyleri gibi çeşitli unsurlar göz önünde bulundurulabilir.

Öneriler

Dört temel dil becerisinin işlevselliği göz önünde bulundurulduğunda diğer dil becerilerinin öneminin yanında şüphesiz konuşma becerisi bu birliktelikte ön plana çıkan becerilerden biridir. Diksiyon ve konuşma becerisinin önemine istinaden gerçekleştirilen bu çalışmada diksiyon etkinliklerinin konuşma becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu bölümde araştırma sonuçlarına bağlı olarak çeşitli önerilere yer verilmiştir.

MEB tarafından lise müfredatına 9. Sınıf öğrencilerini kapsayan “*Diksiyon ve Hitabet Eğitimi*” dersinin eklenmiş olması bu alan için gerekli ve geç kalınmış bir adım olarak görülmektedir. Ortaokul düzeyinde diksiyon ile ilgili dolaylı olarak sadece Türkçe dersi öğretim programında “ ‘*Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır*’, ‘*Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır*’, ‘*Konuşma stratejilerini uygular*’, ‘*Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır*’ ” şeklinde kazanımlar yer almaktadır. Diksiyonun Türkçe öğretim programı kapsamında tüm seviye gruplarında eğitim-öğretim sürecine dahil edilmesi gerekmektedir. Dahil edilmesinin ardından işlevsellik kazandırılması ve nitelik olarak farkındalık oluşturulmalıdır.

Ülkemizde farklı kültürlere mensup çok sayıda insan yaşamaktadır. Bu farklılık beraberinde yerel ağız kullanımı zenginliğini getirmektedir. Yerel ağız kullanımı zenginliğinin diksiyon eğitimi ile buluşturulması gerekmektedir. Bu farklılık ülkemizde diksiyon eğitiminin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Konuşma sürecinde aile ve çevrenin etkisi göz önünde bulundurulduğunda öğrenci “Etkili ve güzel konuşma” süreciyle okul sıralarında tanışmaktadır. Bu sürecin öncesinde asıl unsur olan aile ve çevrenin yerel ağız kullanımlarına olan olumlu bakış açısı okul sürecinde tanışan öğrencinin diksiyon eğitiminin bir diğer gerekliliğidir. Bahse konu gereklilikler ışığında örgün ya da açık eğitim süreçlerinde diksiyon eğitimi geniş yer verilmelidir.

Günümüzde popüler finansal kazanç olarak görülen “*kişisel gelişim*” alanında gerçekleştirilen eğitimlere, “*diksiyon eğitimi*” de dahil edilmektedir. Uygulama ve meleke edinme süreci gereği süreklilik arz eden diksiyon, bahse konu eğitimlerde kısa sürede edinilmiş beceri gibi gösterilmektedir. Kısa süreli gerçekleştirilen diksiyon eğitimi sonucunda öğrencilere verilen sertifikalarının

“farkındalık” oluşturduğu belirtilmeli, ilgili alanda yoğun çalışma sürecinin gerekliliği vurgulanmalıdır.

Diksiyon eğitimi ile ilgili bazı çalışmalarda uygulama süresinin yetersizliğine dikkat çekilmiştir. Araştırma kapsamında da eğitim süresi yetersiz bulunmuştur. Diksiyon eğitimi süreci, öğrencilerin düzeyi, araştırmanın kapsamı gibi hususlar dikkate alınarak uzun tutulmalıdır. Araştırma kapsamında mevcut şartlar göz önünde bulundurularak problem tespitinin yapılmasının ardından bire bir eğitim ile sürecin yürütülmesi daha uygun olacaktır.

Diksiyon eğitimin amacı ve önemi öğretici, öğrenci ile araştırmaya dahil olan tüm unsurlar tarafından kavranmalıdır. Diksiyon eğitiminin ön hazırlık aşaması, uygulama aşaması ve uygulama sonrası aşaması hassasiyetle oluşturulmalıdır. Ders işleniş sürecinde materyal kullanımının önemi dikkate alındığında etkili ve güzel konuşmaya yönelik çeşitli materyaller tasarlanmalıdır. Diksiyon ile ilgili çeşitli kaynaklar kullanılarak ders işleniş süreci zenginleştirilmelidir. Görsel, işitsel materyallerin aktif olarak kullanılması gerekmektedir.

Konuşma, öğretmenin sınıfta en fazla kullandığı dil becerisidir. Öğretmen-öğrenci etkileşimi, dersin verimliliği ve hedeflerine ulaşması etkili bir iletişim sürecini gerekli kılmaktadır (Katrancı, 2014). Diksiyon eğitimi sürecinde de öğrenci merkeze alınmalı, öğretici rehber konumunda olmalıdır. Öğrencinin sürece aktif katılımının sağlanması için zengin etkinlik içeriğine sahip olunması gerekmektedir. Diksiyon alanının eğlenceli ve sosyal yönü göz önüne alındığında bu avantajın kullanılarak etkinliklerin verimini arttırmaya yönelik gayret içerisinde olunmalıdır. Öğretim sürecinin sadece okul ve sınıf arkadaşları ile sınırlandırılmaması gerekmektedir. Diksiyon eğitimi sürecini ve kazandırdıklarını öğrenciler hayatları boyunca taşımak ve kullanmak istiyorsa bunu okul dışında da devam ettirmeleri gerekmektedir. Öğreticiler tarafından ev ödevleri verilmelidir. Sınıf ortamında ya da diksiyon eğitimi edindiği herhangi bir ortamdan ayrıldığında öğrendiklerini tekrar etmeli ve aralıklarla uygulamalıdır. Ayrıca öğrenci süreç içerisinde motive edilmeli, ödüllendirilmelidir.

Diksiyon eğitimine mevcut öğretim programlarında daha fazla yer verilmesi gerekmektedir. Diksiyon eğitimi sadece Türkçe dersi ile sınırlandırılmamalı, farklı dersler ile koordineli çalışmalar yürütülmelidir. Mevcut ders kitaplarında diksiyon

ile örüntülü alt etkinliklere geniş yer verilmelidir. Öğretim alanı sadece sınıf ile sınırlandırılmamalı, radyo istasyonları, yerel ve ulusal kanallar, ilgili kurs ve seminer ortamları gibi çeşitli unsurlardan da faydalanılıp ders programında bahse konu unsurlara da yer verilmelidir.

Uygulama sürecinde sesletime ağırlık verilmeli, işitsel öğelerden fazlasıyla yararlanılmalıdır. Sesletimin doğru ve anlaşılır olabilmesi için materyal ve öğretici niteliği çok önemlidir. Uygulama aşaması diğer tüm aşamalardan daha çok önem arz ettiği için uygulama aşamasına ayrılan süre, gerçekleştirilen etkinlikler, dönüt ve düzeltmeler çokça yapılmalıdır. Uygulama aşaması için farklı yöntem ve teknikler geliştirilmelidir. Öğrencilerin yaş, cinsiyet gibi bireysel farklılıkları sürecin tamamında dikkate alınmalıdır.

Araştırmacıların konuya olan ilgi ve heyecanı, araştırmadan elde edilen verimi arttıracak için diksiyon ve konuşma eğitimi ile yakından ilgilenen kişilerin sürece dahil olmaları önem arz etmektedir. Araştırmacıların araştırma sürecinde gözlem ve takip kavramlarını benimsemeleri ve süreç tamamlanana kadar bu kavramların uygulayıcıları olması gerekmektedir. Diksiyon eğitimi sürecinde öğrencilerin jest ve mimik, beden dili, harf sesletimleri gibi unsurları araştırmacı tarafından büyük bir hassasiyetle gözlenmeli ve takip edilmelidir. Öğrencilere asla müdahale edilmemeli, gerekiyorsa konuşma süreci öncesi öğrencilerin rahatlatılması için konuşma yapılmalıdır.

Diksiyon eğitimi kapsamında ön hazırlık süreci önem arz etmektedir. Araştırmacı tarafından eğitim sürecinin önceden detaylı planlanması gerekmektedir. Hedef kitle, diksiyon eğitiminin alt boyutları, kazanımlar, uygulanacak etkinlikler, süre gibi unsurlar belirlenmelidir. Hazırlanan ders planı kapsamında uygulanacak etkinlikler için materyaller hazırlanmalı, etkinlikler oluşturulmalıdır. Öğrenci sayısı, elde edilmek istenen kazanımlara göre süre belirlenmelidir.

Araştırmacıların alan yazında diksiyon ile ilgili çalışmalarındaki mevcut eksiklikleri tespit ederek o eksikliklere yönelik çalışmalar yapması gerekmektedir. Diksiyon eğitiminin benimsenmesi, yaygınlaştırılması, nitelikli hale getirilmesi için gayret etmeleri gerekmektedir.

Diksiyon eğitiminin gerekli olduğu çalışma alanları bulunmaktadır (Örneğin: Spikerlik, Sunuculuk gibi). Diksiyon eğitiminin sadece bu alanlarla sınırlı olmadığını farkındalığı kazandırılmalıdır. Kişilerarası, aile arası, arkadaş, iş, eğitim ortamı gibi birçok alanda hayatın en önemli unsuru olan iletişimin aktif ve etkin olabilmesi için diksiyon en temel husustur.

Bir diğer üzerinde durulması gereken konu ise, öğretici yeterliliğidir. Diksiyon alanında gerçekleştirilen kurs/seminer eğitimleri yaygın olarak MEB'e bağlı Halk Eğitim Merkezlerinde verilmektedir. Eğitim verilen diğer ortamlar ise çeşitli organizasyonlar kapsamında kalabalık kitlelere yönelik düzenlenen seminerler, kişisel gelişim merkezlerine bağlı kurslar, spikerlik mesleğini icra eden şahıslar tarafından verilen bireysel eğitimler şeklinde gerçekleştirilmektedir. Gerçekleştirilen bu eğitimlerin eğitimcilerinin yeterlilikleri üzerinde çalışmalar yapılması gerekmektedir. Gerekli görüldüğü takdirde diksiyon formasyonuna sahip akademik kadrolar tarafından öğretici eğitimler düzenlenmelidir.

Kaynakça

- Akyol, H. (2013). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Pegem Akademi: Ankara.
- Atasoy Sevin, F. (2001). *Oyunculuk sanatında diksiyonun önemi üzerinde bir method çalışması* (Yüksek lisans tezi). Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Arcan, İ. Galip. (1947). *Tiyatroda diksiyon*. Ankara: CHP Halkevleri Yayınları.
- Arnold, J. (2017). *Etkili konuşma yapmak*. (Çev. Z. H. Akman). İstanbul: Optimist Kitap.
- Aydın, E. ve Başoğlu, N. (2014). Çağrı merkezi hizmetleri programı öğrencilerinin konuşma becerileri özyeterlik algıları: Çaycuma meslek yüksekokulu örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 33-43.
- Bulut, K. (2015). *Mikro öğretim tekniğinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma beceri ve kaygılarına etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bursalı, H., ve Topçuoğlu Ünal, F. (2015). Çizgi dizilerin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(29), 60-74.
- Büyükikiz Kaan, K. ve Hasırcı, S. (2013). Ana dili öğretiminde konuşma becerisinin yeri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), 57-63.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, E. (2012). *Diksiyon öğretimini lise 2. (10. sınıf) sınıflarda uygulama teknikleri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Ceylan, L. (1993). *Ussal ve fiziksel etkiler doğrultusunda tiyatrodaki diksiyon* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Çakır, G. (2016). *Türkçeyi doğru ve güzel konuşma kılavuzu*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı
- Çetin, N. (2010). *Milli doğruluş yeniden*. Ankara: Öncü Kitap
- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Dursunoğlu, H. (2006). Türkiye Türkçesinde vurgu. *Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 267-276.
- Erdem, A. ve Erdem, M. (2015). Yapılandırmacı karma öğrenme ortamlarının dinleme ve konuşma becerilerine etkisi. *İlköğretim Online*, 14(3), 1130-1148.
- Ertuğrul, A. (2006). *Mesleki müzik eğitimi veren konservatuvarlardaki diksiyon eğitiminin niteliği* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Ergenç, İ. (2002). *Konuşma dili ve Türkçenin söyleyiş sözlüğü*. İstanbul: Multilingual (Yabancı dil yayınları)
- Erkuş, A. (2011). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Esen, C. (2005). *Shakespeare oyunlarındaki karakterlerin yorumunda diksiyon enerji ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fletcher, L. (2014). *Konuşma sanatı*. (Çev. Ş. Filiz). İstanbul: Omega Yayınları.
- Girgin, A. (2010). Konuşma yöntemi. *Marmara İletişim Dergisi*, (16), 21-32.
- Göçer, A. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 21-36.
- Göçgün, Ö. (2015). *Güzel ve etkili konuşma sanatı*. Eskişehir: Sözkesen Matbaacılık.
- Güler Tamer, A. (2014). *Etkili konuşma*. İstanbul: Kalkedon yayınları
- Gün, S. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe'nin öğretiminde web 2. 0 sesli ve görüntülü görüşme (Skype) uygulamalarının konuşma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

- Günaydın, Y. (2006). *Ana dili öğretiminde diksiyon uygulamaları* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Erzurum.
- Güneş, F. (2007). *Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, F. (2012). Konuşma dili ve yazı dili etkileşimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 217-235.
- Güneş, F. (2014). Konuşma öğretimi yaklaşım ve modelleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-27.
- Güneş, F. (2016). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gürzap, C. (2017). *Söz söyleme ve diksiyon*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hengirmen, M. ve Güler E. (2005). *Ses bilimi ve diksiyon*. Ankara: Engin Yayınevi.
- İngiz C. (2014). *Konuşma sanatı*. İstanbul: Artshop Yayıncılık.
- Kantemir, E. (1991). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Karaca, S. (2016). *Yabancı dil öğretiminde drama ve Arapça konuşma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi- kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasım, M. (2009). Spiker olmak o kadar kolay mı?. *Konya Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 209-228.
- Katrancı, M. (2014). Öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 174-195.
- Kemiksiz, Ö. (2016). *Doğrudan öğretim modeliyle 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesi* (Doktora tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

- Kılıçarslan, R. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde drama yönteminin konuşma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Entitüsü, Çanakkale.
- Koçyiğit, S. (2013). *Sözün bestesi diksiyon*. İstanbul: Mitos Boyut Yayınları.
- Kuru, O. ve Güneş, F. (2017). Akıcı konuşma problemi yaşayan ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 33-47.
- Kurudayıoğlu, M. (2013). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Kriter Yayınları
- Lemi, A. (2015). Konuşma dili grameri ve sözlü derlemlerden yararlanarak konuşma dili özelliklerinin tespiti. *Türkiyat Mecmuası*, 25(1), 1-28.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Türkçe dersi öğretim programı kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Basım Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). *Diksiyon ve hitabet öğretmen kılavuz kitabı (Ortaöğretim sosyal bilimler lisesi)*. Ankara: MEB.
- Nutku, Z. (2012). Çağımız tiyatro eğitiminde ses-nefes-beden ilişkisi. *Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 5(10), 208-219.
- Okur, S. (2016). *Diksiyon güzel ve etkili konuşma sanatı*. İstanbul: Çalığışu Kitap.
- O'neill, H. (2016). *Etkili konuşma ve mükemmel iletişim*. İstanbul: Siyah Beyaz Yayınları.
- Özençel Özenç, T. (2012). *Oyuncu eğitiminde Moliere'in tiyatro oyunlarının yeri, dramaturjisi, reji ve diksiyon çalışması* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özkan, N. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe'nin öğretiminde ara düzeyde (b1-b2) diksiyon eğitiminin sesli okuma üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Özmen, H. (2014). Deneysel araştırma yöntemi. Mustafa Metin (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s.47-76). Ankara: Pegem Akademi.

- Polat, S. (2017). Ses eğitiminin temel öğeleri ve çeşitli söyleme tekniklerine yönelik uzman görüşleri ve performans değerlendirme ölçeği örneği. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 3(1), 1-18.
- Rader, L. A. (2003). *An inquiry the relationship between self-concept, self-esteem, locus of control, self-efficacy and self-determination of students with and without physical disabilities*. (Doctoral Dissertation). Columbia University, Education of Teacher College, Columbia.
- Reisoğlu, S. (1995). *Müzik eğitimi bölümlerinde diksiyon dersinin gerekliliği* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Reca Ömer F. (2015). *Diksiyon ve güzel konuşma sanatı*. Ankara: Tutku yayınevi.
- Salmış, F. (2012). *Konuşma estetiği ve diksiyon*. İstanbul: Elit Kültür Yayınları.
- Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde yöntem*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Sivrioğlu, S. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaratıcı dramının konuşma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Smiles, S. (2017). *Söz söyleme ve diksiyon sanatı*. İstanbul: Erasmus Yayınları.
- Soltanirad, A. (2013). *Türkçe öğretiminde diksiyonun önemi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sönmez, A. (2014). *Güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersinin doğru güzel ve etkili konuşma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Şen, D. (2011). *Oyuncu eğitiminde diksiyon ve luigi pirandello' nun 'aptal' adlı oyununun reji çalışması* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şenbay, N. (2016). *Söz ve diksiyon sanatı*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Şengezer, N. (2014). *Doğru ve etkili konuşma sanatı*. İstanbul: Paradigma Akademi Yayınları.
- Taktak, N. (2017). *3K tekniği ile diksiyon*. İstanbul: Girdap Kitap.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Türk Dil Kurumu (2018). *Türkçe güncel sözlük*. Erişim adresi: www.tdk.gov.tr.
- Taşer, S. (2015). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Pegasus Yayıncılık.
- Temizyürek, F., Erdem, İ., Temizkan, M. (2016). *Konuşma eğitimi sözlü anlatım*. Ankara: Pegem Akademi.
- Topçuoğlu-Ünal, F. ve Özden, M. (2014). *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Toptaş, B. ve Sönmez A. (2015). Güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersinin doğru ve etkili konuşma becerisine etkisi. *Malatya İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 1(1), 1-15.
- Tüzemen, T. (2016). *Akademik çelişki tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Uzuner, S. (2009). *Diksiyon ve ses nefes egzersizlerinin oyunculuk sanatındaki önemi ve çözümlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, Ş. (1996). *Dil-müzik ilişkisi bağlamında diksiyon ve fonetik* (Yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yaman, E. (2016). *Konuşma sanatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavçan Rengin, Z. (1997). *Ses eğitiminde italyanca, almanca ve fransızca lirik diksiyon* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yıldız Çintaş, D. (2015). Etkileşimli öğretim stratejisinin türkçe eğitimi ana bilim dalı öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14-43.
- Yılmaz Tümtürk, T. (2000). *Türkçe öğretiminde yaratıcı drama yöntemi ile diksiyon becerileri kazandırmaya ilişkin bir model önerisi yaklaşımı* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- URL-1: Konuşma organları (2018). Erişim adresi:
<http://www.solunum.gen.tr/canlilarin-solunum-organlari.html>.
- URL-2: Dudak (2018). Erişim adresi: <http://www.drawingschool.net/wp-content/uploads/2016/11/ideas-of-draw-a-perfect-mouth-draw-lips-and-drawings-on-pinterest.jpg>.
- URL-3: Ağız (2018). Erişim adresi:<https://www.agiz.gen.tr/gif>.
- URL-4: Çene (2018). Erişim adresi: <https://www.efisioterapia.com>.
- URL-5: Diyafram (2018). Erişim adresi: <http://www.karmabilgi.net/diyafram>.
- URL-6: Diyafram Nefesi (2018). Erişim adresi: <https://www.zararlari.org/yanlis-nefes-almanin-zararlari>.
- URL-7: Beden Dili (2018). Erişim adresi: <http://www.cnnturk.com>,
<http://kuaza.com>, <http://legacy.iku.edu.tr> ve <http://kirlangicakademi.com>.
- URL-8: Jestler (2018). Erişim adresi:<https://www.vucut.gen.tr/vucut-dili.html>.
- URL-9: Mimik Örnekleri (2018). Erişim adresi:
<https://yandex.ru/collections/card/59e7394c2321f200ca00a114>.
- URL-10: Metinlerin Sınıflandırılması. (2018). Erişim adresi:
<http://www.bilgeniz.com>.
- URL-11: Haber Metni. (2018). <http://www.trthaber.com/haber/egitim/sirnak-ta-ogretmenler-okullarini-ogrencileri-icin-hazirliyor-348645.html>.
- URL-12: Hikâye Metni. (2018). Erişim adresi:
<http://www.edebiyatogretmeni.net/kasagi.html>.

Ekler

Ek-1: Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu

Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Formu					
Etkili ve Güzel Konuşmayı Değerlendirme Kriterleri	Çok Zayıf	Zayıf	Orta	İyi	Çok İyi
A. BAŞLANGIÇ					
1. Selamlama					
2. Konuşmanın amacını ifade etme					
3. Konuyla ilgili bilgi verme					
B. SUNUM					
1. Dinleyicilerle göz teması kurma					
2. Çeşitli materyallerden yararlanma					
3. Belirtilen süreyi verimli ve uygun kullanma					
4. Gereksiz tekrarlardan kaçınma					
5. Konuşmada üzerinde durulan düşüncelerin sırasının doğru olması					
6. Konuşmacının tutarlı olması					
7. Kelime hazinesinin zengin olması					
8. İlgi çekici örneklerden yararlanma					
9. Gerektiğinde konuyu günlük yaşamla ilişkilendirme					
10. Metin kurgusuna dikkat etme					

B/1. DİKSİYON					
1. Standart Türkçe(İstanbul Türkçesi)'yi kullanma					
2. Kelimeleri ve cümleleri doğru telaffuz etme					
3. Vurgu ve tonlamaya dikkat etme					
3. Uygun duraklamalar yapma					
4. Konuşma hızını ayarlama					
5. İşitilebilir bir sesle konuşma					
6. Konuşurken akıcı dil(açık ve anlaşılır) kullanma					
B/2. BEDEN DİLİ					
1. Yüz (mimik) ifadesinin uygun olması					
2. Beden (jest) hareketlerini etkili kullanma					
3. Konuşma esnasında görgü kurallarına uyma					
C. SONUÇ					
1. Konunun anlaşılabilirliği ile ilgili geri dönüt alma					
2. Konuşmayı özetleme					
3. Konuşmasını dilek ve temennilerle sonlandırma					

Ek-3: Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz	
Yaşınız	
Okul Düzeyi	
Sınıfınız	
Kardeş Sayınız	
Annenizin eğitim düzeyi	
Babanızın eğitim düzeyi	
Annenizin günlük konuşmalarına özen gösterme düzeyi	
Babanızın günlük konuşmalarına özen gösterme düzeyi	
Günlük ortalama kitap okuma süreniz	
Günlük ortalama radyo dinleme süreniz	
Günlük ortalama televizyon izleme süreniz	
Günlük ortalama internet kullanımı süreniz	
Annenizin günlük ortalama kitap okuma süresi	
Babanızın günlük ortalama kitap okuma süresi	
Annenizin günlük ortalama radyo dinleme süresi	
Babanızın günlük ortalama radyo dinleme süresi	
Annenizin günlük ortalama televizyon izleme süresi	
Babanızın günlük ortalama televizyon izleme süresi	
Annenizin günlük ortalama internet kullanımı süresi	
Babanızın günlük ortalama internet kullanımı süresi	
Ailenizin aylık ortalama gelir düzeyi	
Kendize ait odanız var mı?	
Kitaplığınız var mı?	
Geçmiş yıllarda havale gibi çeşitli rahatsızlıklar geçirdiniz mi?	
Akrabalarınızda konuşma bozukluğu olan var mı? (İsim belirtmeyiniz)	

Ek-4: Öğrenci Görüşme Formu

- 1.)Diksiyon eğitimi sonucunda neler öğrendiniz? Size kazandırdıklarını açıklar mısınız?
- 2.)Diksiyon eğitiminin yeni bir ders olarak okullarda yer almasını ister misiniz? Neden?
- 3.)Diksiyon eğitiminden sonra diyafram nefesini kullanma konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
- 4.)Diksiyon eğitimi sonucunda yaşadığınız konuşma problemlerine çözüm bulabildiniz mi?
- 5.)Diksiyon ile ilgili yeni eğitimler almak ister misiniz? Bu alanda hayalleriniz var mı? Varsa nelerdir?
- 6.)Diksiyon eğitimi sürecinde eksik olarak gördüğünüz ya da eklemek istediğiniz hususlar nelerdir?

Ek-5: Araştırma İzinleri

T. C.
DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurul Başkanlığı

Toplantı Tarihi: 19.04.2018
Toplantı Sayısı: 2018/03

GÜNDEM 9 : Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 04.04.2018 tarih ve E 16733 sayılı yazısı gereğince; Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mehmed Akif ASLAN'ın "*Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Etkisi*" konulu anket ile ilgili uygulama ve ölçekleri Bursa İnegöl Alanyurt Ortaokulu 7. sınıf öğrencilerine uygulama talebinin etik açıdan uygunluğu üzerine görüşme.

KARAR 9 : Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 04.04.2018 tarih ve E 16733 sayılı yazısı gereğince; Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mehmed Akif ASLAN'ın "*Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Etkisi*" konulu anket ile ilgili uygulama ve ölçekleri Bursa İnegöl Alanyurt Ortaokulu 7. sınıf öğrencilerine uygulama talebinin etik açıdan uygunluğu üzerine görüşüldü. **Yapılan görüşmeler ve değerlendirmeler sonucunda, çalışmada etik açıdan bir sakınca olmadığına ve uygulanabilirliğine oy birliği ile,**

Karar verilmiştir.

Prof. Dr. I. Göktaş EDİZ
Başkan

Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km 43100 KÜTAHYA Ayrıntılı bilgi için irtibat: Havva AĞARTAN Bilgisayar İşletmeni Telefon: (0 274) 265 20 31 Faks: (0 274) 265 20 13 Dahili: 1452

e-posta: hukuk@dpu.edu.tr Elektronik Ağ: www.dumlupinar.edu.tr

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı
ANABİLİM DALI KURUL KARARLARI

TOPLANTI SAYISI: 08	TOPLANTI TARİHİ: 08/03/2018
Anabilim Dalı Kurulumuz 08/03/2018 Perşembe günü, saat 14.00'da Prof. Dr. İsmail ÇİFTÇİOĞLU'nun başkanlığında Eğitim Fakültesi Toplantı Odasında toplanarak gündemdeki maddeleri görüştü.	
<p><i>Mehmet ASLAN'ın, Anket Uygulaması üzerine Açılan görüşme.</i></p> <p><i>Akif Etik</i></p> <p><i>Dilek ve Temenniler.</i></p>	<p>2018.A.01. Ana Bilim Dalımız, Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden 201681351115 nolu Mehmet Akif ASLAN'ın, "Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışmasında kullanmak üzere; Bursa İli İnegöl İlçesi Alanyurt Ortaokulu 7.sınıf öğrencilerine anket uygulamasının etik açıdan incelenmesi üzerine görüşüldü.</p> <p>Yapılan görüşmeler sonucunda; Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden 201681351115 nolu Mehmet Akif ASLAN'ın, "Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışmasında kullanmak üzere; Bursa İli İnegöl İlçesi Alanyurt Ortaokulu 7.sınıf öğrencilerine anket uygulama talebi etik ilkelere ilişkin olarak incelenerek, yapılan açıklamalar ve verdiği taahhütler neticesinde "<u>etik açıdan incelenmiş ve uygun bulunmuştur.</u>"</p> <p>Başvurunun kabulüne ve konunun;</p> <p>Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne arzına oy birliği ile karar verilmiştir.</p> <p>2018.A.02. Sayın Prof. Dr. İsmail ÇİFTÇİOĞLU'nun iyi dilek ve temennileri ile toplantı sona ermiştir.</p> <div style="text-align: center;"><p>Prof. Dr. İsmail ÇİFTÇİOĞLU Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD Başkanı</p></div> <p style="text-align: center;">ASLI GİBİDİR</p>

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 86896125-605.01-E.5799341

20.03.2018

Konu : Mehmed Akif ASLAN'ın Araştırma İzni

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : Millî Eğitim Bakanlığı'nun Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 22/08/2017 tarihli ve 2017/25 sayılı Genelgesi.

Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi Mehmed Akif ASLAN'ın "Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Etkisi" konulu araştırma isteği Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nun 15/03/2018 tarihli ve 2541 sayılı yazısı ile bildirilmektedir.

Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi Mehmed Akif ASLAN'ın "Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerisine Etkisi" konulu araştırmasını Müdürlüğümüze bağlı İnegöl Alanyurt Ortaokulu 7. Sınıf öğrencilerine araştırma yapma isteği ilimizde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırma ile ilgili çalışmanın okul/kurumlardaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, araştırma formlarının aslı okul müdürlüklerince görülerek ve gönüllülük esası ile okul müdürlüklerinin gözetim ve sorumluluğunda ilgi Genelge çerçevesinde uygulanması ayrıca araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüz ile paylaşılması komisyonumuzca uygun görülmektedir.

Makamlarımızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Müşak GENCER
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
20.03.2018

Necdet SEZER
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü V.

Adres : Hocahasan Mh. İkbahar Cad. No 38
(Yeni Hükümet Köşkü A Blok) 16050/Osmangazi/BURSA
Telefon No:(0224) 445 16 00 Fax: 445 18 10
E-posta: arge16@meh.gov.tr İnternet Adresi: http://bursa.meh.gov.tr

Bilgi için : Ekrem KOZ
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı
Tel: (0224) 445 1638

Leyla DİKİCİ
VHKİ
(0224) 215 25 39

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 1315-f0ba-34fd-89e6-e359 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-6: Deney Grubu 1-8. Hafta Ders Planları

Deney Grubu 1. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm sınıf
Konu	Etkili ve güzel konuşmanın(diksiyon ve hitabet) önemi
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem/Teknik	Sunuş yoluyla öğretim, Beyin Fırtınası, Tartışma, Soru-Cevap
Öğrenci Kazanımları	Etkili ve güzel konuşmanın önemini kavrama
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Etkili konuşma ile ilgili video örnekleri, diksiyon ve hitabet kavramlarını tanıtıcı karikatürler, soru kartları
Ders Süreci	<p>-Öğrencilerin konuşma, diksiyon, hitabet, diksiyon ve hitabetin farkı, etkili ve güzel konuşma, konuşma kusurları başlıkları hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için sorular sorunuz. Öğrencilerin birbirlerinin görüşleri üzerinden tartışma ortamı oluşturunuz.</p> <p>- Konuşma, diksiyon, hitabet, diksiyon ve hitabetin farkı, etkili ve güzel konuşma, konuşma kusurları başlıklarının tanımlarını yapınız.</p> <p>- Daha önceden hazırlanan konu ile ilgili örnek videoları sınıfta öğrencilere izletiniz. İzlenen videolar üzerine tanımlarını yaptığımız başlıklar hakkında öğrencilere sorular sorunuz.</p> <p>- Soru kartları kapsamında öğrencilerin verdikleri cevapları düzelterek süreci sonlandırınız.</p>

Deney Grubu 2. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm Sınıf
Konu	Solunum(Nefes) Çalışmaları
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem	Nefes Alıştırmaları
Öğrenci Kazanımları	Doğru nefes(diyafram nefesi) alabilme
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Sınıf tahtası, kalem, nefes egzersizlerini gösteren kağıtlar
Ders Süreci	<ul style="list-style-type: none">- Konuşma organları hakkında öğrencilere soru sorunuz. Alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilerin birbirlerinin görüşleri üzerinden tartışma ortamı oluşturunuz.- Konuşma organlarını detaylarıyla anlatınız. Anlatım esnasında daha önceden hazırlanan görseller ve videolar ile anlatımı destekleyiniz.- Öğrencilerin bahse konu organları kendi bedenlerinde tarif etmelerini sağlayınız. Tarif esnasında yapılan hataları eşgüdümlü bir şekilde düzeltiniz.- Diyaframı öğrencilerin keşfetmesini sağlayınız.- Diyafram nefesi ile göğüs nefesi ayrımını öğrencilere sorunuz.- Nefes alışverişinde diyaframı kullanmanın önemini görsel ve video destekli bir şekilde anlatınız.- Aldığınız cevaplar doğrultusunda diyafram nefesini ve göğüs nefesini öğrencilerle birlikte uygulayınız.- Alıştırmalar tablosunda mevcut nefes alıştırmalarını öğrencilerin uygulamasını sağlayınız. Gözlemlediğiniz yanlış uygulamaları eşgüdümlü bir şekilde düzeltiniz.

Deney Grubu 3. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm sınıf
Konu	Dil, Diş, Dudak, Çene ve Yüz Egzersizleri
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem	Sunuş yoluyla öğretim, dramatizasyon
Öğrenci Kazanımları	Etkili ve güzel konuşma için gerekli konuşma unsurlarını kavrama
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Egzersizler ile ilgili görsel ve video örnekleri
Ders Süreci	<p>-Öğrencilere dil, diş, dudak, çene ve yüz bölgelerinin nasıl geliştirilebileceği sorusunu yöneltiniz.</p> <p>- Aldığınız cevaplar doğrultusunda öğrencilere konu ile ilgili görselleri ve videoları seyrettiriniz.</p> <p>- Dil, diş, dudak, çene ve yüz bölgelerinin konuşma açısından olan önemini anlatınız. Etkili ve güzel konuşabilmek için bu bölgelerimize yönelik yapılması gereken egzersizlerin öneminden bahsediniz.</p> <p>- Egzersizleri öğrencilere dramatizasyon yöntemini kullanarak uygulatmaya çalışınız.</p>

Deney Grubu 4. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm sınıf
Konu	Durak, Vurgu, Ton ve Tını Çalışmaları
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem	Sunuş yoluyla öğretim, kelime havuzu, söz korusu
Öğrenci Kazanımları	Etkili ve güzel konuşmanın unsurlarını kavrama ve uygulama
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Durak, Vurgu, Ton ve Tını Çalışmaları ile ilgili video ve görsel örnekleri, test
Ders Süreci	<ul style="list-style-type: none">- Öğrencilere durak, vurgu, ton ve tını kelimelerinin bulunduğu kutudan kelimelerden seçmelerini isteyiniz. Seçilen kelime hakkında öğrencilerden görüşlerini belirtmelerini isteyiniz.- Öğrencilere durak, vurgu, ton ve tını başlıkları ile ilgili görseller ve videolar sununuz. Ardından daha önce seçtikleri kelimeler hakkında izledikleri video ve görseller doğrultusunda tekrar cevap vermelerini isteyiniz.- Öğrencilerin verdiği cevaplar doğrultusunda anlık düzeltmeler yapınız.- Belirlenen metinleri öğrencilere dağıtınız. Metinler üzerinden durak, vurgu, ton ve tını başlıklarını ele alınız. Öğrencilerden not almalarını isteyiniz.-Bahse konu metinleri durak, vurgu, ton ve tını başlıklarını belirterek seslendiriniz.- Gönüllülük esasına göre öğrencilerden seslendirmelerini isteyiniz. Daha sonra tüm sınıfın seslendirmesini isteyiniz. Süreç içerisinde tespit ettiğiniz hataları eşgüdümlü bir şekilde düzeltiniz.- Konu ile ilgili test uygulaması ile dersi sonlandırınız.

Deney Grubu 5. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm sınıf
Konu	Ünlülerin Sesletimi
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem	Sunuş yoluyla öğretim, tekerleme havuzu, dramatizasyon, söz korusu
Öğrenci Kazanımları	Ünlü harfleri etkili ve doğru seslendirme
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Konu ile ilgili video ve görseller, ünlüler tablosu, tekerlemeler, alıştırmalar
Ders Süreci	<ul style="list-style-type: none">- Ünlü harfleri öğrencilerin seslendirmesini isteyiniz. Öğrencilerden alınan yanıtlar doğrultusunda siz tekrarlayınız.- Duvara astığımız ünlüler tablosunda boşlukları gönüllülük esasıyla öğrencilere doldurtunuz.- Harf ve sesletim kelimelerini tanımlayınız. Ünlü harflerin doğru sesletiminin önemini açıklayınız.- Konu ile ilgili görsel ve videoları öğrencilere izletiniz.- Ünlü harflerin doğru sesletimini siz öğrencilere aktarınız.- Öğrencileri gruplara ayırarak ünlü harfleri paylaşdırınız. Bu harflerin yoğun olduğu tekerlemeleri tekerleme havuzundan seçmelerini sağlayınız. Paylaşım sonucunda tahtanın önünde doğru seslendirmeler yapmalarını isteyiniz. Yanlışları anlık düzeltiniz.-Tekerlemeler kapsamında ünlü harfleri siz sınıfa seslendiriniz.-Sınıf ile birlikte koro şeklinde tekerlemeleri seslendirerek derse son veriniz.

Deney Grubu 6. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm sınıf
Konu	Ünsüzlerin sesletimi
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem	Sunuş yoluyla öğretim, tekerleme havuzu, dramatisasyon, söz korusu
Öğrenci Kazanımları	Ünsüz harfleri etkili ve doğru seslendirme
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Konu ile ilgili video ve görseller, ünsüzler tablosu, tekerlemeler, alıştırmalar
Ders Süreci	<ul style="list-style-type: none">- Ünsüz harfleri öğrencilerin seslendirmesini isteyiniz. Öğrencilerden alınan yanıtlar doğrultusunda siz tekrarlayınız.- Duvara astığınız ünsüzler tablosunda boşlukları gönüllülük esasıyla öğrencilere doldurtunuz.- Harf ve sesletim kelimelerini tanımlayınız. Ünsüz harflerin doğru sesletiminin önemini açıklayınız.- Konu ile ilgili görsel ve videoları öğrencilere izletiniz.- Ünsüz harflerin doğru sesletimini siz öğrencilere aktarınız.- Öğrencileri gruplara ayırarak ünsüz harfleri paylaşdırınız. Bu harflerin yoğun olduğu tekerlemeleri tekerleme havuzundan seçmelerini sağlayınız. Paylaşım sonucunda tahtanın önünde doğru seslendirmeler yapmalarını isteyiniz. Yanlışları anlık düzeltiniz.-Tekerlemeler kapsamında ünsüz harfleri siz sınıfa seslendiriniz.-Sınıf ile birlikte koro şeklinde tekerlemeleri seslendirerek derse son veriniz.

Deney Grubu 7. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm sınıf
Konu	Jestler ve mimikler çalışmaları
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem	Sunuş yoluyla öğretim, yaparak yaşayarak öğrenme, dramatizasyon
Öğrenci Kazanımları	Jestlerini ve mimiklerini etkili kullanabilme
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Konu ile ilgili video ve görsel örnekleri, jest ve mimik kartları, alıştırma, oyun kartları
Ders Süreci	<ul style="list-style-type: none">- Jest ve mimik konuları hakkında öğrencilerden düşüncelerini paylaşmaları isteyiniz.- Jest ve mimik konusunu detaylarıyla öğrencilere anlatınız.- Konu ile ilgili görselleri ve videoları öğrencilere izletiniz.- Öğrencilerden tekrar düşüncelerini paylaşmasını isteyiniz. Yanlışlıklarını düzeltiniz.- Jest ve mimik kartlarını öğrencilere dağıtınız. Öğrencilerden jestlerin ve mimiklerin açıklamalarını kağıtlara yazmalarını isteyiniz.- Kartları toplayınız. Karıştırıp tekrar öğrencilere dağıtınız. Öğrencilerden ellerindeki karta ait olan jest ya da mimik konusunda tahtanın önüne gelerek canlandırma yapmasını isteyiniz.- Öğrencilerin yaptığı canlandırmalar esnasındaki hatalarını düzeltiniz.- Konuyu özetleyerek derse son veriniz.

Deney Grubu 8. Hafta Ders Planı

Ders	Diksiyon ve Hitabet Eğitimi
Sınıf Düzeyi	7. Sınıf
Katılımcı Sayısı	Tüm sınıf
Konu	Topluluk karşısındaki konuşmalarda stres yönetimi
Ders Süresi	2 ders saati
Yöntem	Sunuş yoluyla öğretim, yaratıcı drama, yaratıcı düşünme
Öğrenci Kazanımları	Etkili ve güzel konuşabilme, stres yönetimi sağlayabilme
Kullanılacak Materyaller/Dokümanlar	Konu ile ilgili video ve görsel örnekleri, alıştırmalar
Ders Süreci	<ul style="list-style-type: none">- Öğrencilerden topluluk önünde konuşurken üzerlerinde oluşan heyecan, korku ve stres kaynaklarını açıklamalarını isteyiniz.-Topluluk karşısında konuşma esnasında oluşan heyecan ve korku duymanın sebeplerini açıklayınız.- Konu ile ilgili görselleri ve videoları öğrencilere izletiniz.- Öğrencilere belirlenen konularda yaratıcı drama yaptırınız.- Yaratıcı drama esnasında heyecanlanan öğrenciler üzerinden şeffaf bir şekilde düzeltmeler yapınız.- Öğrencilerden şarkı, türkü gibi türlerde seslendirmeler yapmalarını isteyiniz. Stres yaşayan öğrencileri motive edici sınıf içi etkinlikler yapınız.

Ek-7: Hazırlıksız Konuşma Konuları Tablosu

Hazırlıksız Konuşma Konuları
1. Kitap okuma sizce önemli midir? Kitap okumanın hayatınızdaki yerini açıklayınız?
2. İnsanlarca yapılması gereken doğru davranışlar nelerdir? Çevrenizden örneklerle açıklayınız?
3. Tarihi eserlerin korunması ve tamir edilmesi sizce gerekli midir? Ziyaret ettiğiniz tarihi eserler ışığında açıklayınız? Anlatınız.
4. Küresel ısınmaya karşı yapılan çalışmaların önemini açıklayınız?
5. Arkadaşlarınızın yaşlı insanlara olan tutum ve davranışları nasıl? Sizce yaşlı insanlara nasıl davranmalıyız? Anlatınız.
6. Nesli tükenmekte olan hayvanların nesillerinin devamı için neler yapılmalıdır? Anlatınız.
7. Sağlıklı yaşamın önemini anlatınız?
8. Türkçe'yi etkili ve güzel konuşmanın önemini anlatınız?
9. Günümüzde dükkân tabelaları, ürün markaları vb. alanlarda Türkçe'nin kullanımı nasıldır? Çözüm önerileriniz nelerdir? Anlatınız.
10. Çocuklara Türkçe konusunda nasıl görevler düşmektedir? Anlatınız.
11. Trafik kurallarının önemini açıklayınız? Çocuklar için yeni kurallar konabilir mi? Anlatınız.
12. İstiklal Marşı'nın ve Mehmet Akif Ersoy'un önemini açıklayınız? Mehmet Akif ERSOY'un ödül almaması hakkında neler düşünüyorsunuz? Siz olsaydınız ne yapardınız? Anlatınız.
13. Çizgi filmler hakkında ne düşünüyorsunuz? Siz çizgi film yazarı olsaydınız ne tür çizgi filmler yazardınız? Anlatınız.
14. Sosyal medya bağımlılığı hakkında ne düşünüyorsunuz? Ailenizin ve sizin aldığınız önemler nelerdir? Anlatınız.
15. Sorumluluk sahibi olmanın önemini açıklayınız? Çocukların sorumlulukları nelerdir? Anlatınız.
16. Yeni bir şehir inşa etseydiniz nasıl bir şehir ortaya koyardınız? Kalabalık şehirler hakkında ne düşünüyorsunuz? Anlatınız.
17. Yoksul insanlara yardım etmenin önemini açıklayınız? Siz yoksul insanlara yardım eden bir kuruluşun başkanı olsaydınız neler yapardınız?
18. Sınıf başkanı seçiminde arkadaşlarımızı heyecanlandırmak için nasıl bir konuşma yapardınız? Örnek cümlelerle anlatınız?
19. Resmi bayramlarda devlet büyükleri koltuklarını çocuklara devretmektedir. Siz bir devlet yöneticisinin koltuğuna gününbirlik otursaydınız? Ülkemiz için projeleriniz neler olurdu? Anlatınız.
20. Dinimizde ve kültürümüzde şehit olmanın önemini açıklayınız? Günümüzde şehit ailelerimize yönelik çocukların nasıl etkinlikler yapması gerekir? Anlatınız.
21. Ülkelerin bayraklarının farklılık göstermesinin nedenleri nelerdir? Ülkemizin bayrağının özellikleri nelerdir? Bayrak sevgisi hakkında neler düşünüyorsunuz? Anlatınız.

22. Süper bir kahraman olsaydınız dünya üzerinde neler yapmak isterdiniz?
23. Geçmişte yaşadığınız ve sizi çok mutlu eden bir anınızı detaylarıyla anlatınız.
24. Hayalinizdeki mesleği detaylarıyla anlatınız.
25. En sevdiğiniz masalı anlatınız? O masaldaki kahramanlardan hangisi olmak isterdiniz? Neden?
26. Zaman makinesine sahip olsaydınız geçmişte neleri düzeltmek isterdiniz? Anlatınız.
27. En sevdiğiniz ders ve o dersin en eğlenceli etkinliğini detaylarıyla anlatınız.
28. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz? Anlatınız.
29. Tarihteki önemli kişilerden kime mektup yazmak isterdiniz? Mektup yazsaydınız içeriği ne olurdu? Detaylarıyla anlatınız.
30. En yakın arkadaşınıza bir doğum günü sürprizi yapsaydınız nasıl olurdu? Anlatınız.

Ek-8: Metnin Yüksek Sesle Seslendirilmesi Uygulaması Kapsamında Belirlenen Metinler

TÜR: ŞİİR

1. Metin: İstiklal Marşı, (Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN/Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı), (Galip ÇAKIR/Türkçe’yi Doğru ve Güzel Konuşma Kılavuzu)

İSTİKLAL MARŞI

Kahraman Ordumuza;

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.

O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;

O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!

Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?

Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...

Hakkıdır, Hakk’a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.

Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!

Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.

Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,

Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.

Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,

“Medeniyet!” dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.

Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.

Doğacaktır sana va’dettiği günler Hakk’ın...

Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri “toprak!” diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder-varsa-taşım,
Her cerihamdan, ilâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden naşım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk’a tapan, milletimin istiklâl
Mehmet Akif ERSOY

2. Metin: Aşık Veysel'den, (Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN/Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı)

DOSTLAR BENİ HATIRLASIN

Ben giderim adım kalır

Dostlar beni hatırlasın.

Düğün olur bayram gelir

Dostlar beni hatırlasın

Can kafeste durmaz uçar

Dünya bir han, konan göçer

Ay dolanır yıllar geçer

Dostlar beni hatırlasın

Can bedenden ayrılacak

Tütmez baca yanmaz ocak

Selam olsun kucak kucak

Dostlar beni hatırlasın

Ne gelsemdi, ne giderdim

Günden güne arttı derdim

Garip kalır yerim yurdum

Dostlar beni hatırlasın

Açar solar türlü çiçek

Kimler gülmüş kim gülecek

Murat yalan ölüm gerçek

Dostlar beni hatırlasın

Gün ikindi akşam olur

Gör ki bana neler gelir

Veysel gider adı kalır

Dostlar beni hatırlasın

Aşık Veysel ŞATIROĞLU

3. Metin: Bayrak Şiiri, (Galip ÇAKIR/Türkçe'yi Doğru ve Güzel Konuşma Kılavuzu)

BAYRAK ŞİİRİ

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım!
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selâmlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
Gölgende bana da, bana da yer ver.
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
Yurda ay yıldızının ışığı yeter.

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızılığında ısındık;
Dağlardan çöllere düştüğümüz gün
Gölgene sığındık.

Ey şimdi süzgün, rüzgârlarda dalgalı;
Barışın güvercini, savaşın kartalı
Yüksek yerlerde açan çiçeğim.
Senin altında doğdum.
Senin altında öleceğim.

Tarihim, şerefim, şiirim, her şeyim:
Yer yüzünde yer beğen!
Nereye dikilmek istersen,
Söyle, seni oraya dikeyim!

Arif Nihat ASYA

TÜR: NUTUK/SÖYLEV

1. Metin:Sultan Alparslan'ın Orduya Seslenişi, (Sırrı ER/Topluluk Önünde Etkili Konuşma Teknikleri)

Cuma namazından sonra Sultan Alparslan, ordusuna şöyle hitap etti:

Kumandanlarım, askerlerim! Biz ne kadar az olursak olalım, onlar ne kadar çok olursa olsunlar, daha fazla bekleyemeyiz. Bütün Müslümanların minberlerde bizim için dua ettiği şu saatlerde kendimi düşman üzerine atmak istiyorum. Ya muzaffer olur gayeme ulaşırım ya şehit olur cennete girerim.” Büyük bir inançla söylenen bu heyecanlı sözlere askerler hep bir ağızdan:

Ey Yüce Sultan! Her zaman senin emrinde ve seninle olacağız, nereye gidersen orya gideceğiz! Diye haykırdılar.

Sultanın üzerinde beyaz bir elbise vardı. Düşmana hücum etmeden önce son söz olarak askerlerine şunları söyledi:

“İşte şehitlik kefenim, savaş meydanında ölürsem beni bu elbise ile gömersiniz.”

Bundan sonra Türk Ordusu hücumu geçti. Cuma günü öğleden sonra başlayan savaş akşamüzeri sona erdi. Tarihin en büyük meydan savaşlarından biri olan Malazgirt Savaşı, Türk Ordusu'nun kesin galibiyeti ile sonuçlandı. Büyük komutan Alparslan'ın üstün savaş taktiği ve Türk askerinin cesaret ve kahramanlığı sayesinde elli dört bin kişilik Türk Ordusu, kendisinden kat kat fazla olan Bizans Ordusu'bu birkaç saat içinde kesin bir yenilgiye uğratmış ve büyük bir zafer kazanmıştı. Bu savaşta Bizans imparatoru Romen Diyojen de esir alınmıştı. İmparator, savaşın galibi Büyük Türk hakanı Alparslan'ın huzuruna çıkarıldı. Alparslan imparatora çok iyi davrandı. Sultan Alparslan, imparator Diyojen'e:

“Zaferi sen kazansaydın bana ne yapardın” diye sordu. Diyojen:

“Bir fırın hazırlatıp sana çok kötü davranacaktım” diye cevap verdi.

Esir imparator, bu sözleri ile eline fırsat geçseydi ne kadar acımasız hareket edeceğini söylemekten çekinmemişti. Buna karşın bu büyük zaferin muzaffer komutanı Sultan Alparslan, Diyojen'i affetti ve yanına muhafızlar vererek onu memleketine gönderdi. Alparslan bu davranışı ile insanlığa çok önemli bir ahlak dersi vermiş, Türk milletinin sahip olduğu üstün özellikleri göstermiştir.

TÜR: MASAL

1. Metin: Zümrütü Anka Başlangıcı, (Sırrı ER-Temel Konuşma Teknikleri ve Diksiyon)

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken, eski harman içinde... Ben deyim şu ağaçtan, siz deyin şu yamaçtan, uçtu uçtu bir kuş uçtu, kuş uçmadı, gümüş uçtu, gümüş uçmadı, Memiş uçtu, uçar mı, uçmaz mı demeye kalmadı; anam düştü eşikten, babam düştü beşikten... Biri kaptı maşayı; biri aldı kaşağıyı; dolandım, durdum dön köşeyi.. Vay ne köşe, bu köşe! Dil dolanmadan ağız varmaz bu işe: Şu köşe yaz köşesi. Şu köşe kış köşesi. Şu köşe güz köşesi diye iki tekerleyip üç yuvarlarken aşağıdan sökün etmez mi Maraş Paşası! Hemen bir sarıya bir fare deliği bulup, attım kendim dışarı; gel gelelim şu mahallenin yumurcakları haşarı mı haşarı; bir fiske vurdular enseme gözlerim fırladı dışarı! Bu öfkeyle minarenin birini belime soktum, borudur diye. Kubbelerini dersin cebime koydum, darıdır diye! Abdurrahman çelebi de bir çifte attı, geri dur diye! Amma velâkin, ben de tuttum kuyruğundan, ileri diye! O gitti, ben gittim... Az gittim. Uz gittim... Dere, tepe düz gittim... Çayır, çimen geçerek; lale sümbül biçerek; soğuk sular içerek altı ayla bir güz gittim Bir de dönüp ardıma baktım ki, ne bakayım, gjde gide bir arpa boyu yok gitmişim! Ne ise, var varanın, sür sürenin baykuşu çoktur viranenin, derken efendimin ağası, bir ayağımı baldıranlara basmayım mı korudur diye! Birini de tutup denize atmayım mı kıyıdır diye! Kuruydum ıslandım, sel beni neyle? ıslandım kurudum, yel beni neyle.? Mangırım yok, pulum yok, il beni neyle? Dostu düşmanı araladım, bedavadan bir kayık kiraladım; fiş fiş kayıkçı; kış kış kayıkçı; kayıkçının küreği tıp tıp eder yüreği, akşama fincan böreği, sabaha bayram çöreği... Yesem yesem doymasam! Kâbeye gitsem gelmesem! Zemzem ile yusalar! Kına ile gömseler! Yok yok kayıkçı, aman çabuk kayıkçı! Evde benim etim var; bir yaramaz kedim var; kedim eti yerse, anam beni döverse... Vay başıma, hay başıma: bir devlet kuşu konsa şu benim kel başıma! Demeye kalmadı bir de gördüm ki, ne göreyim? Adı ile sanıyla. ,yeşili ile alı ile zümrüt ü anka dedikleri değil mi? .Arafat dağının üstünden süzüm süzüm süzülüp geliyor. Bakın be yahu! Yüzü insan, gözleri ahu! Martaval değil, masaldır masal bu!

TÜR: TİYATRO

1. Metin: Hamlet, (Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN/Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı), (Can GÜZALP/Söz Söyleme ve Diksiyon)

(Hamlet, sarayda babasının öldürülmesi olayını aydınlatmak için uğraşmaktadır. Düşünceli üzgün, kendini yiyip bitiren tavrının neden ileri geldiği Kral ve annesi tarafından merak edilmektedir. Kral onun bu durumunu, Ophelia'ya olan aşkına yormakta ve bunun doğruluğunu tespit etmek istemektedir. Bu nedenle Polonius ile birlikte, Ophelia ile karşılaştırıp onun söz ve hareketlerini gizlice izlemeyi planlar. Ophelia buna razı olur; dini bir kitabı yalnız başına okur gibi yaparken Hamlet girer. Önce Ophelia'yı görmez, kendi kendine ünlü konuşmasını yapar.)

HAMLET:

Yaşamak mı, yoksa ölmek mi, mesele bunda işte. Kör talihin sapanlarına oklarına akılda dayanabilmek mi daha mert bir davranış olur, yoksa kaygıların okyanusuna karşı silahlanıp onları yok etmek mi? Ölmek uyumak... o kadar! Bir uykuyla üzüntüleri, doğanın bedene miras olarak verdiği binbir acıyı sona erdiriyoruz diyebilmek, canan gönülden istenecek bir son olur. Ölmek, uyumak... Uyumak, belki de rüya görmek!... Evet, dert orada, çünkü bu fani kalıbı üstümüzden attıktan sonra, o ölüm uykusunda kim bilir ne rüyalar görürüz düşüncesi bizi durmaya mecbur ediyor. Yoksa insan bir hançerle kendi işini halledebilirken, zamanın sillesine, hakaretlerine, zalimin haksızlıklarına, kendini beğenmişin küstahlıklarına, karşılıksız kalan aşkın acısına, kanunun ihmaline, mevki sahibinin kibrine, sabırla gösterilen yeterliliğin değersizler elinde hor görülmesine kim dayanabilirdi? Sıkıntılı bir yaşamın yükü altında inleyip ter dökmeye kim razı olurdu? Ne var ki ölüm, sınırlarını aşan yolculardan hiçbirinin geri gelmediği o bilinmez ülke, ardında da belki bir şey vardır korkusu, aklımızı şaşkına çevirerek bizi bilmediğimiz belalara düşmektense, içinde yaşadıklarımıza dayanmamızı sağlıyor. Düşünmek, işte hepimizi böyle korkak yapıyor, karanlığın parlak rengi, tereddüdün soluk gölgesiyle hasta bir renk halini alıyor. En büyük, en önemli girişimler, bu düşünce yüzünden akış yollarını değiştiriyor; eylem olmaktan çıkıyorlar.

William Shakespeare, Hamlet (Çev. Orhan Burian)

TÜR: BİYOGRAFİ

1. Metin: Mimar Sinan, (İlköğretim Türkçe 7. Sınıf Ders Kitabı)

Mimar Sinan, 1489-1588 yılları arasında yaşamış, ünü tüm dünyaya yayılmış büyük bir mîmardır. Kayseri yakınlarındaki Ağırnas köyünde doğmuş. İstanbul'da vefat etmiştir. Sadeliği ile dikkat çeken, kemerli mermer türbesi Süleymaniye Camii dış avlusunun sol arka köşesindedir.

Koca Sinan, Yavuz Sultan Selim'in padişahlığı zamanında İstanbul'a gelip "Yeniçeri Ocağı"na girdi. 1514 yılında İran, 1517 yılında Mısır seferlerine daha sonra da Kanuni Sultan Süleyman'ın orduları ile birçok savaşa katıldı. Katıldığı savaşların hepsinde ordu mimarı olarak kendisini gösterdi. Bu sahada büyük başarılar kazandı. Devletin Başmimarı Acem İsa'nın ölümünden sonra 1538 yılında bu görev Mimar Sinan'a verildi. 48 yaşında İmparatorluk Başmimarı olan Sinan, bu tarihten hayatının sonuna kadar geçen 50 yılı aşkın, uzun bir sürede, dünya mimarlık tarihinin en güzel eserlerini verdi. Üzerinde çalıştığı belli başlı eserler şunlardır: Camiler, mescidler, türbeler, köprüler, su kemerleri ve hamamlar...

Onun zamanında İslam-Türk el sanatları ve kültürü en yüksek düzeye ulaştı. Sağlığında yapıları ile ilgili olarak ağızdan yazdırdığı ve "Tezkiretü'l Ebniye" yani "Yapılar Tezkeresi" diye anılan eseri çok ünlüdür. En büyük ve en değerli eserleri, 1550-1557 yılları arasında yaptığı Süleymaniye Camii ve 1574 yılında tamamladığı Edirne Selimiye Camii'dir.

Bugün bile dünyanın en büyük mimarı kabul edilen Koca Sinan'ın yaptığı eserlerin sayısı bine yaklaşmaktadır. Bir ömür içine nasıl sığdırıldığı kolayca anlaşılamayan bu eserler şunlardır: 81 cami, 400 den fazla mescid, 55 medrese, 26 darulkurra, 16 kervansaray, 14 imaret, 33 saray, 32 hamam, 12 mahzen, 8 büyük köprü ve yüzlerce türbe, küçük köprü, hastane...

Ahmet EFE
(Düzenlenmiştir.)

TÜR: HABER

1. Metin: Şırnak'ta Öğretmenler Okullarını Öğrencileri İçin Hazırlıyor

Şırnak'ın Silopi ilçesinde bulunan İpekyolu ilk ve ortaokulundaki öğretmenler yarı yıl tatilinde memleketlerine gitmeyip, kendi okullarını boyadı.

İpekyolu okulunda görevli öğretmenler öğrencilerin 2'inci dönemde daha temiz sınıflarda eğitim görmeleri için sınıfları boyama seferberliği başlattı.

Silopi İpekyolu ilk ve ortaokulundaki öğretmenler eğitim gören öğrencilerini daha temiz ortamda hazırlamak adına bir araya gelerek, kendi imkanları ile aldıkları boyalar ile sınıfları teker teker boyadı.

Okuldaki İngilizce öğretmeni Mustafa Koruk tatile gitmeden sınıfları tamamen bitirmek için çalıştıklarını belirterek, asıl amaçlarının çocuklara daha düzgün bir ortamda eğitim sunabilmek olduğunu söyledi.

İpekyolu Ortaokulu Zeka Oyunları ve Seçmeli dersler öğretmeni Semire Coşkun; "Çocuklarımız bizim geleceğimizdir. Bizler onları iyi yetiştirirsek ilerde ülkemize faydalı bireyler yetiştirmiş oluruz. Bu hususta bu işi severek yapıyoruz. Silopili öğretmen olarak şehir dışından ilçemize atanan bu fedakar öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ediyorum" dedi.

Öğretmenlerden Ahmet Çelebi de, bu işi zevkle yaptıklarını belirterek, bu sınıflarda çocukların faydalanacağını söyledi. Çelebi; "Biz belki, seneye buradan gideceğiz ama Silopi'deki çocuklarımız daha uzun yıllar bunlardan istifade etmeye çalışacak" diye konuştu.

URL-9: <http://www.trthaber.com/haber/egitim/sirnakta-ogretmenler-okullarini-ogrencileri-icin-hazirliyor-348645.html>

(ErişimTarihi: 12.03.2018)

TÜR: HİKÂYE

1. Metin: Ömer Seyfettin'in "Kaşığı" Adlı Hikayesinden

Annesi, İstanbul'a gittiği için kendisinden bir yaş küçük olan kardeşi Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmaz. Bu, babasının seyisi, yaşlı bir adamdır. En sevdikleri şey atlardır. Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, onlar için çok zevklidir. Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak, gübreleri kaldırmak eğlenceli bir oyundan daha çok hoşlarına gider. Dadaruh eline kaşığı alıp işe başladı mı, tıkı... tıkı... tıkı... tıkı... tıpkı bir saat gibi... yerinde duramaz, bunu gören küçük çocuk ben de yapacağım! diye tutturur.

O vakit Dadaruh, onu Tosun'un sırtına koyar, eline kaşığı verir,

– Hadi yap! Der.

Bu demir gereci hayvanın üstüne sürter, ama o uyumlu tıkırtıyı çıkaramazdı.

Her sabah ahıra gelir gelmez,

– Dadaruh, tımarı ben yapacağım, der. Ama adam izin vermez ancak boyu at kadar olunca yapabileceğini söyler. Boyu atın karnına bile varmıyordu. Oysa en keyifli, en eğlenceli şey buydu. Sanki kaşığının düzenli tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyor, kulaklarını kısıyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu. Tam tımar biteceğine yakın huysuzlanır, o zaman Dadaruh, "Höyt.." diye sağrısına bir tokat indirir, sonra öteki atları tımara başlardı. Bir gün yalnız başına kalır. Hasan'la Dadaruh dere kenarına inmişlerdi. İçimde bir tımar etmek hırsı uyanır. Kaşığı arar, bulamaz. Annesinin bir hafta önce İstanbul'dan gönderdiği armağanlar içinden çıkan fakfon kaşığı, pırıl pırıl parlıyordu. Hemen alıp, Tosun'un yanına koşar, karnına sürtmek ister fakat rahat durmaz.

– Sanırım acıtıyor? Diye düünür.

Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşığının dişlerine bakar. Çok keskin, çok sivridir. Biraz köreltmek için duvarın taşlarına sürtmeye başlar. Dişleri bozulunca yeniden dener. Gene atların hiçbiri durmaz ve kızar. Öfkesini sanki kaşığıdan çıkarmak ister. On adım ilerdeki çeşmeye koşar. Kaşığı yalağın taşına koyup yerden kaldırabildiği en ağır bir taş bularak üstüne hızlı hızlı indirmeye başlar. İstanbul'dan gelen, üstelik Dadaruh'un kullanmaya kıyamadığı bu güzel kaşığı ezip, parçalar. Sonra yalağın içine atar. Babası çeşmeye bakarken, yalağın içinde kırılmış kaşığı görür; Dadaruh'a yanına çağırınca çok korkar. Dadaruh şaşırır, kırılmış kaşığı ortaya çıkınca, babası bunu kimin yaptığını sorar. Dadaruh,

– Bilmiyorum, der.

Babasının gözleri ona döner, daha bir şey sormadan, çocuk kaşığı kardeşi Hasan'ın kıldığını söyler. "Dadaruh uyurken odaya girdi. Sandıktan aldı. Sonra yalağın taşında ezdi" der.

Babası Hasan'ı çağırır.

-Bu kaşağıyı niye kırdın? diye sorar.

Hasan, Dadaruh'un elinde duran alete şaşkın şaşkın baktıp, sarı saçlı başını sarsarak,

– Ben kırmadım, der.

– Doğru söyle, darılmayacağım. Yalan çok kötüdür, der babası. Hasan inkârda direnir. Baba öfkelenir. Üzerine yürür “Utanmaz yalancı” diye yüzüne bir tokat indirir.

– Götür bunu eve; sakın bunu bir daha buraya sokma. Hep Pervin'le otursun! diye haykırır.

Artık ahırda hep yalnız oynar. Hasan eve hapsedilir. Annesi geldikten sonra da bağışlanmaz. Annesi onun iftira atabileceğine hiç ihtimal vermez.

Ertesi yıl anne, yazın gene İstanbul'a gider. Hasan'a ahır hâlâ yasaktır. Bir gün birdenbire hastalandı. Doktor “Kuşpalazı” der. Babası yatağın başucundan hiç ayrılmaz. Hizmetçi kardeşinin öleceğini söyler ve çocuk ağlamaya başlar. Gece uyuyamaz, uykuya dalar dalmaz Hasan'ın hayali gözünün önüne gelir “İftiracı! İftiracı!” diye karısında ağlar. Pervin'i uyandırır. Hasan'ın yanına gitmek istediğini ve babasına bir şey söylemek istediğini söyler. Yarın söylersin, der. Sabaha kadar gene gözlerini kapayamaz. Hava henüz ağarırken Pervin'i uyandırır. Ama zavallı suçsuz kardeşi, o gece ölmüştür.

URL-10: <http://www.edebiyatogretmeni.net/kasagi.html>

(Erişim Tarihi: 12.03.2018)

Ek-9: Uygulama Kapsamında Yapılan Etkinliklerden Örnekler

1. Öğrenciler Tarafından Kişisel Bilgi Formunun Doldurulması

2. Diksiyonun Önemini Kavrama

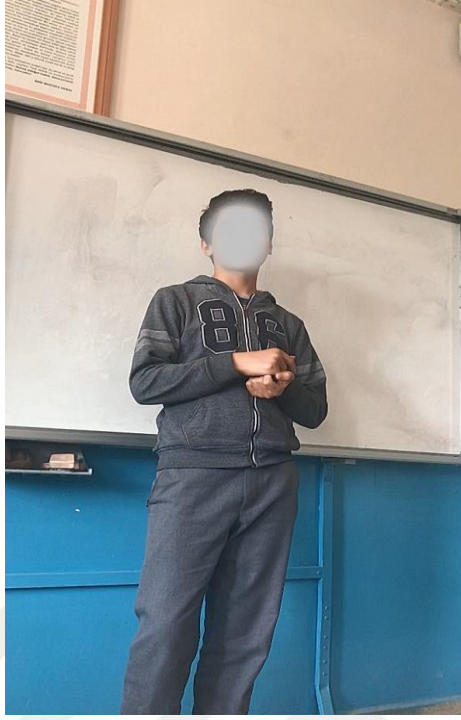
5. Hava Durumu Sunumu

6. Dil/Diş/Damak/Dudak Egzersizleri

7. Hazırlıksız Konuşma

8. Metnin Yüksek Sesle Seslendirilmesi

9. Nefes Egzersizleri

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı soyadı: Mehmed Akif ASLAN

Doğum tarihi: 14.12.1993

Doğum yeri: İnegöl/BURSA

Adres: Fatih Mah. Demirtaş Sok. 13/4. İnegöl/BURSA

E-Posta: mehmedakifaslan@gmail.com

Öğrenim Durumu

- **Lise:** İnegöl Nuh Mehmet Küçükçalık Anadolu Lisesi
Bölüm: Sosyal Bilimler
Mezuniyet Ort: 67,72
- **Lisans:** Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Bölüm: Türkçe Öğretmenliği
Mezuniyet Ort: 2,91
- **Yüksek Lisans:** Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Bölüm: Türkçe Eğitimi
Mezuniyet Ort: 3,41

İş Deneyimi

- İnegöl Doğa Koleji: Türkçe Öğretmeni (2015-2016)
- İçişleri Bakanlığı: Özel Kalem Müdürlüğü Personeli (2016-2018)
- İnegöl Belediyesi: Ar-Ge ve Proje Sorumlusu (Halen Çalışmaktayım.)

